

Programmabegroting

2015-2018

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt onze eerste begroting van deze bestuursperiode. Een belangrijke basis van deze begroting is eerder dit jaar gelegd in het coalitieakkoord en in het collegeprogramma. De activiteiten die daar uit voortvloeien, zijn opgenomen in de diverse programma 's in deze begroting. De uitwerking gebeurt in fasen, omdat er op veel beleidsterreinen meerjarige ontwikkelingen zijn, die doorwerken in de begroting. In 2018 willen we de gewenste resultaten gerealiseerd hebben. Deze begroting, die structureel sluitend is, is de eerste stap op weg daar naar toe.

We zien voor deze bestuursperiode de volgende uitdagingen: het vormgeven van de drie decentralisaties (zorg en ondersteuning), het uitwerken van actuele visies (toekomstgericht), financieel gezond blijven en meteen inspelen op ontwikkelingen en een betrokken overheid zijn (dichtbij inwoners, goede communicatie). Er bestaat een zekere spanning tussen het aangaan van deze uitdagingen en het realiseren van de hierbij behorende plannen, en het beschikbare (toekomstig) financiële kader. Om dit in evenwicht te brengen, zijn de volgende hoofdlijnen gehanteerd als basis voor de gemaakte keuzes in deze begroting:

- Het voorkomen van nieuwe bezuinigingen.
- Structurele tekorten oplossen door financieel beleidsmatige maatregelen.
- Nu nog geen structurele uitgaven, maar eerst geld zoeken en daar tijd voor nemen.
- Wel een start maken met de realisatie van het collegeprogramma door de inzet van éénmalige middelen.

We starten met een beleidsmatige en financiële doorlichting van de begroting, om financiële middelen te vinden om nieuwe initiatieven of uitbreiding van beleid te realiseren. De beleidsmatige doorlichting vindt gefaseerd plaats. We beginnen hiermee in het sociale domein, omdat we daar direct kunnen inspelen op de vernieuwing/verandering die voortkomt uit de invoering van de drie decentralisaties. Daarbij wordt gekeken of het bestaande activiteitenpakket voldoet aan de nieuwe inzichten, eisen en doelen en wat de effecten van de huidige activiteiten zijn. Vervolgens de vraag beantwoorden welke activiteiten voortgezet of vervangen worden en met welke partijen er prestatieafspraken gemaakt worden voor de uitvoering van het gewenste pakket. Op de drie andere hoofddomeinen (ruimte, economie en bestuur) vindt de komende jaren eenzelfde beleidsmatige analyse plaats. Voor ruimte kan de nieuwe omgevingswet als katalysator dienen, voor economie de nieuwe lokale agenda die in 2015 verschijnt.

Vernieuwing en verandering is en blijft een belangrijk thema in 2015 en in de volgende jaren. In 2015 starten we, zoals bekend, met de uitvoering van de nieuwe taken voortkomend uit de drie decentralisaties. Een grote uitdaging waar in de voorbereiding door veel mensen tijd en energie is gestoken. Ook een spannende tijd voor inwoners, uitvoerende organisaties en de gemeente. Andere vernieuwende uitdagingen zijn: het ontwikkelen van een lokale economische, sociale en ruimtelijke agenda, het uitwerken van het basisvoorzieningenaanbod en het accommodatieproject en het verder ontwikkelen van wijkgericht werken en de gemeentelijke (digitale) dienstverlening.

Kortom: we presenteren u een begroting die toekomstgericht is en die een goede basis vormt om met de samenleving en uw raad gezamenlijk de uitdagingen aan te gaan.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Epe,
de burgemeester de secretaris

Inhoud

Inleiding	5
Bestuurlijk kader	6
Bestuurlijke en financiële overwegingen	7
Toelichting op programmabegroting / leeswijzer	8
DEEL 1 PROGRAMMAPLAN	9
<i>Pijler:</i> <i>Sociaal</i>	10
Programma 1 Opgroeien in Epe	12
Programma 2 Actief in Epe	15
Programma 3 Zorg en opvang	18
Programma 4 Leefbaar en veilig	20
<i>Pijler:</i> <i>Ruimte</i>	22
Programma 5 Ruimte en wonen	24
Programma 6 Epe op orde	28
Programma 7 Duurzaamheid	31
Programma 8 Toezicht en handhaving	34
<i>Pijler:</i> <i>Economie</i>	35
Programma 9 Bedrijvigheid	37
Programma 10 Weer aan het werk	40
<i>Pijler:</i> <i>Bestuur</i>	42
Programma 11 Bestuur en organisatie	43
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	47
DEEL 2 PARAGRAFEN	49
Paragraaf 1 Lokale heffingen	50
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	53
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	56
Paragraaf 4 Financiering	59
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	62
Paragraaf 6 Verbonden partijen	65
Paragraaf 7 Grondbeleid	69
Paragraaf 8 Demografische ontwikkelingen	71
Paragraaf 9 Decentralisaties sociaal domein	76
DEEL 3 FINANCIËLE BEGROTING	79
Financiële begroting	80
Toelichting mutaties programma 1 Opgroeien in Epe	87
Toelichting mutaties programma 2 Actief in Epe	89
Toelichting mutaties programma 3 Zorg en opvang	91
Toelichting mutaties programma 4 Leefbaar en veilig	94
Toelichting mutaties programma 5 Ruimte en wonen	95
Toelichting mutaties programma 6 Epe op orde	97
Toelichting mutaties programma 7 Duurzaamheid	99
Toelichting mutaties programma 8 Toezicht en handhaving	101
Toelichting mutaties programma 9 Bedrijvigheid	102
Toelichting mutaties programma 10 Weer aan het werk	103
Toelichting mutaties programma 11 Bestuur en organisatie	105
Toelichting mutaties Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	107
Toelichting mutaties in de reserves	109
DEEL 4 BIJLAGEN	113
Bijlage 1 Toelichting bestaand beleid (budgetprognose)	114
Bijlage 2 Toelichting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting	118
Bijlage 3 Toelichting nieuw beleid	121
Bijlage 4 Toelichting dekkingsplan	129
Bijlage 5 Toelichting bestaande projecten	131
Bijlage 6 Toelichting nieuwe investeringen	136
Bijlage 7 Toelichting investeringen t.i.v. andere dekkingsmiddelen (heffingen)	137
Bijlage 8 Reserves en voorzieningen	139
Bijlage 9 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering	141
Bijlage 10 Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen	142

Inleiding

Deze programmabegroting is de eerste in de bestuursperiode 2015-2018. Een begroting gebaseerd op de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2014-2018 “Samen zorgen voor elkaar!”, de “Toekomstvisie Epe 2030” en de richtinggevende beleidskaders voor de domeinen sociaal, ruimte, economie en bestuur/organisatie zoals beschreven bij de pijlers in de programmabegroting. Het is een begroting waarin het thema “Vernieuwen en veranderen” op diverse beleidsterreinen van toepassing is. Voor 2015 springt natuurlijk in het oog de start van de uitvoering van de taken door de gemeente die voortkomen uit de drie decentralisaties in het sociale domein. Een uitdagende, maar ook spannende ontwikkeling voor inwoners, uitvoerende organisaties, gemeentebestuur en ambtelijke organisatie.

Bij het opstellen van het coalitieakkoord eerder dit jaar is gewerkt met een meerjarig financieel perspectief voor deze bestuursperiode. Vastgelegd is dat de uitkomsten daarvan het vertrekpunt vormen voor het te voeren financieel- en belastingbeleid. Hoofdpijnen zijn verder dat het anticiperend en risicomijdend financieel beleid uit de vorige bestuursperiode wordt gecontinueerd en dat de uitvoering van beleid plaatsvindt vanuit een kritische houding gericht op vernieuwing, doelmatigheid en effectiviteit van het voorzieningenniveau. Dit is vertaald naar de voorliggende begroting.

Het thema “Vernieuwen en veranderen” blijft de komende periode actueel. Naast de impact vanuit de drie decentralisaties komt een herijking van het bestaande beleid ook voort uit de ontwikkeling van een lokale economische en ruimtelijke agenda, een geactualiseerde sociale agenda, het realiseren van een basisvoorzieningenaanbod waaronder toekomstbestendige accommodaties. Verder blijven we werken aan de ontwikkeling van het wijkwerken, de “regisserende gemeente” en de gemeentelijke (digitale) dienstverlening met daarbij burgerparticipatie en communicatie.

Vorenstaande werken we op een integrale wijze uit op basis van het collegeprogramma, de visie op regie en de gemeentelijke dienstverleningsvisie.

Er ligt een sluitende meerjarenbegroting waarin de financiële hoofdpijnen uit het coalitieakkoord zijn doorvertaald. In deze begroting zijn maatregelen opgenomen om het structurele tekort voor de komende periode op te lossen. Hierbij is de insteek gekozen om nieuwe bezuinigingen te voorkomen. Door te kiezen voor een beleidsmatige en financiële doorlichting willen we structureel financiële ruimte vinden voor toekomstig nieuw beleid en nieuwe investeringen. Dit voeren we fasegewijs uit de komende periode. Voor 2015 stellen we voor om eenmalig beschikbare financiële middelen in te zetten om een start te maken in de uitvoering van ons collegeprogramma. De ombuigingsoperatie die gestart is in 2010, wordt in deze begroting met de laatste acties afgerond.

Beleidskeuzes voor 2015

Op basis van voorstaande hebben wij de programmabegroting opgesteld en beleidskeuzes gemaakt voor 2015. Naast de hierboven reeds genoemde onderwerpen volgt een selectie daaruit. We werken aan een groot aantal uitvoeringsprogramma's in de diverse programma's. We willen beleidsdocumenten presenteren voor kunst en cultuur en een bredere insteek van wijkgericht werken. Ook willen we u plannen voorleggen voor een duurzamer gemeentehuis. We brengen het minimale basisvoorzieningenniveau in kaart. Er vinden acties plaats gericht op een verdere transformatie in het sociale domein zoals het verder ontwikkelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin, de opzet van Sociale Wijkteams, het realiseren van wijksteunpunten. We continueren de ontwikkeling van de dorpscentra in Epe en Vaassen waaronder het verkeersluw maken van de centra en de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne in de kern Epe. Diverse acties vinden plaats gericht op het fietsverkeer waaronder een snelfietsroute en reconstructies van kruispunten. Op het terrein van duurzaamheid zoeken we samen met partners en inwoners naar mogelijkheden om tot duurzaamheidsmaatregelen te komen. We maken afspraken met de nieuwe stichting op het terrein van toerisme over de uitwerking van het toeristisch profiel en faciliteren hen in de uitwerking van de uitvoeringsagenda. In de ontwikkeling van “de regisserende gemeente” start de implementatie van een nieuwe organisatieopzet. De implementatie van een Klant Contact Centrum krijgt een start, gebaseerd op de gemeentelijke dienstverleningsvisie en de ontwikkeling naar een e-overheid.

Bestuurlijk kader

Kaderstelling door de gemeenteraad

Het coalitieakkoord 2014-2018 vormt het richtinggevend kader voor deze bestuursperiode. Daarnaast hebben de hoofdkaders op de beleidsvelden sociaal, ruimte, economie en organisatieontwikkeling/bedrijfsvoering en actuele beleidsnota's voor specifieke beleidsterreinen een richtinggevend karakter. Dit geheel is bepalend voor zowel vorm en inhoud van de programmabegroting alsook voor de wijze waarop de programmabegroting wordt uitgevoerd. De volgende kaders vormen het vertrekpunt.

Toekomstvisie Epe 2030 (raadsbesluit 20-6-2013, nr. 2013-16969).

Onder het motto "Duurzaam voortbouwen op kwaliteit" zijn op de drie pijlers van beleid (economie, sociaal en ruimte) de hoofdlijnen van de toekomstige gewenste ontwikkelingen vastgesteld. De hoofdkoers is te vatten in vier kernwaarden, te weten: onderscheidend (kiezen voor kwaliteit, authentiek, benutten van sterke kanten), duurzaam (samen ontwikkelen, zorgvuldig omgaan met de omgeving en middelen), verbindend (goede fysieke verbindingen, kansen voor alle culturen en generaties), verrassend (open staan voor initiatieven en andere oplossingen, ruimte voor ideeën). Bij economie is de inzet gericht op het versterken van de economische structuur door modernisering van de arbeidsmarkt en focus op groeisectoren (zorg en recreatie/toerisme). In het sociale domein is de lijn meer betrokkenheid van mensen bij hun woon- en leefomgeving met ondersteuning van een goed voorzieningenaanbod. Bij het beleidsdomein ruimte is de uitdaging om binnen de kaders van de unieke fysieke omgeving nieuwe mogelijkheden voor wonen en bedrijvigheid te creëren. Een belangrijke aspect hierin betreffen de effecten van de demografische ontwikkelingen. De realisatie van de ambities vindt in belangrijke mate plaats door samenwerking met diverse partijen (inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven, regio- en buurgemeenten).

Regiegemeente.

De raad heeft in 2005 de eerste aanzet gegeven in de ontwikkeling naar "regiegemeente". De visie op "de regisserende gemeente" is verder uitgewerkt. Besluitvorming daarover vindt eind 2014 plaats. De hoofdlijn vanuit 2005 is de volgende. Centraal in het regiemodel staat de sturingsrol van de gemeente. Deze sturingsrol is gestoeld op de volgende uitgangspunten. We willen meer overlaten aan maatschappelijke organisaties. Subsidierelaties worden meer zakelijk door te werken op basis van prestatiecontracten. We streven naar grotere betrokkenheid van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij het gemeentelijke beleid en de uitvoering daarvan. Ook zoeken we actief naar mogelijkheden om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen. Op basis van deze uitgangspunten is een visie op de verdere ontwikkeling opgesteld en in uitvoering.

Coalitieakkoord "Samen zorgen voor elkaar!" (raadsbesluit 24-4-2014, nr. 2014-14756).

In deze bestuursperiode zijn vier uitdagingen waar de specifieke aandacht naar uit gaat.

- Goede zorg en ondersteuning bieden aan onze inwoners. Creatief en innovatief met de samenleving de veranderingen invullen voortkomend uit de decentralisaties.
- Werken aan een toekomstgerichte ontwikkeling vraagt actuele visies. Adequaate en flexibel reageren op ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven.
- Financieel solide. Blijven anticiperen op ontwikkelingen om financieel gezond te blijven.
- Betrokken overheid. Werken vanuit het model "de regisserende gemeente", inzet van burgerparticipatie, goede en kwalitatieve dienstverlening, goede communicatie, dicht bij de burger.

Om een krachtige en vitale gemeente te blijven, vindt samenwerking plaats met buurgemeenten en de gemeenten in de Regio Stedendriehoek alsook met burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Specifieke aandacht is er voor zeven thema's, te weten: investeren in zorg, voorzieningen in dorpen en wijken, meedoen aan de samenleving, aantrekkelijke woon- en leefomgeving, duurzame gemeente, perspectief voor bedrijvigheid en toerisme, betrokken overheid.

Voor het financiële - en belastingbeleid zijn er principes en uitgangspunten vastgelegd.

Kaderuitvoering door het college

De taak van ons college is de voorbereiding en uitvoering van de programmabegroting binnen de kaders en de prioritaire aandachtspunten van de raad. Ons collegeprogramma vormt hierbij de basis.

Bestuurlijke en financiële overwegingen

De financiële hoofdlijnen in meerjarenperspectief

In het voorjaar 2014 is, in het kader van het coalitieakkoord, de financiële verkenningen 2014-2018 opgesteld. Het financieel meerjarenperspectief is sluitend en geeft aan dat er geen financiële ruimte is voor nieuw beleid. De hierop volgende concept meerjarenbegroting 2015-2018 laat echter een ander financieel beeld zien. Door autonome ontwikkelingen (stijging aantal uitkeringsgerechtigden, tegenvallende algemene uitkering, e.d.) ontstaat een structureel tekort in de meerjarenbegroting (ruim € 450.000,-). Uit het financiële beeld blijkt tevens dat eenmalige middelen/reserves beschikbaar zijn. Eenmalige middelen tot een bedrag van 2,6 miljoen komen vrij door overschotten op de algemene reserve, reserve extra afschrijving, verkoop grond en incidentele meevallers e.d.

Om voorliggende meerjarenbegroting weer sluitend te krijgen zijn aanvullende financiële maatregelen getroffen; deze zijn zowel financieel beleidsmatig als -technisch van aard. Zo is de structurele bijdrage uit de algemene middelen aan het WMO budget komen te vervallen. Ook is geen structurele bijdrage (uit de algemene middelen) meer geraamd ten behoeve van drie decentralisaties. De financieel technische maatregelen liggen op het gebied van extra afschrijving van investeringen.

De meerjarenbegroting is weer structureel sluitend maar biedt wederom geen ruimte voor nieuwe uitgaven/investeringen met een structureel karakter. De voorstellen voor nieuw beleid die gedaan zijn om invulling te geven aan de realisatie van de doelstellingen zoals verwoord in het collegeprogramma, blijven vooralsnog "in portefeuille". De geplande financiële doorlichting en beleidsmatige analyse, zal financiële ruimte moeten creëren. In 2015 wordt een start gemaakt met het deze processen.

Voorliggende meerjarenbegroting biedt dan wel geen structurele ruimte voor nieuw beleid, er zijn daarentegen wel eenmalige dekkingsmiddelen/reserves beschikbaar om een start te kunnen maken met nieuw beleid. De betreffende onderwerpen/projecten zijn in principe eenmalig; bij de begroting 2016 zal een integrale afweging plaatsvinden over het structureel continueren van het betreffende (nieuwe) beleid. Hierbij zijn de eerste uitkomsten van de financieel/beleidsmatige doorlichting en de effecten van de drie decentralisaties bepalend.

Ten opzichte van het vorige begroting zijn de financiële risico's aanmerkelijk vergroot. Door de drie decentralisaties zal het gemeentelijk uitgavenpakket aanmerkelijk stijgen. Op de betreffende taakvelden moet invulling gegeven worden aan een miljoenen taakstelling, de uitgaven hebben het karakter van een "open einde regelingen" en de hiervoor ontvangen (rijks) budgetten worden ook nog eens herverdeeld. Gelet op deze risico's is de huidige WMO reserve van € 5.017.000 omgezet naar een risico reserve sociaal domein.

Met de in deze meerjarenbegroting opgenomen financiële hoofdlijnen van geen structurele uitgaven voor nieuw beleid, eenmalige nieuw beleid/projecten bekostigen uit eenmalige middelen en een risico reserve voor de drie decentralisaties, is het meerjarenperspectief financieel en beleidsmatig weer in evenwicht.

Effectieve uitvoering van het coalitieakkoord 2014-2018.

Het coalitieakkoord "Samen zorgen voor elkaar!" bevat de ambities, de speerpunten van beleid en de prestatieafspraken voor de bestuursperiode 2014-2018. De ambities zijn: goede zorg en ondersteuning, toekomstgericht en financieel solide.

Bij de uitwerking van het coalitieakkoord zijn drie leidende hoofdprocessen te onderscheiden, te weten: het realiseren van het collegeprogramma, verder doorvoeren van het model "de regisserende gemeente", verder ontwikkelen dienstverlening waaronder ook de ontwikkeling naar e-overheid.

In de uitwerking van deze drie hoofdprocessen raken diverse activiteiten elkaar, is er overlap, beïnvloeding of afhankelijkheid. Voor een effectieve uitwerking van het coalitieakkoord wordt samenhang en afstemming aangebracht in de uitvoering van al de activiteiten uit de hoofdprocessen. We kiezen hierin voor een projectmatige aanpak. De met elkaar samenhangende activiteiten zijn gebundeld naar projecten en opgenomen in een projectenboek.

De inzet is om vanuit een toekomstgerichte blik oplossingen te zoeken en kansen te benutten ("vernieuwen en veranderen"). Aandacht ook voor aspecten als duurzaamheid, efficiency en effectiviteit op een sobere doch kwalitatief verantwoorde wijze.

Toelichting op programmabegroting / leeswijzer

De opzet van de programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk sturingsinstrument voor de Raad en is het richtinggevend kader voor het College voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het komende begrotingsjaar. De Raad stuurt en autoriseert het College op het niveau van de programma's.

De keuze van het aantal programma's en de verdeling van de beleidsterreinen over de programma's is vrij. De informatie die per programma minimaal geleverd moet worden is echter wel nauwkeurig voorgeschreven, evenals informatie die in andere delen van de programmabegroting opgenomen moet worden.

De voorliggende programmabegroting kent een opbouw bestaande uit vier delen te weten:

Deel 1 met een beschrijving van de vier pijlers, de 11 onderscheiden programma's en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Centraal staan de onderdelen: wat wil de gemeente bereiken (strategische doelen), wat gaat de gemeente daarvoor doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten.

Deel 2 met een beschrijving van de paragrafen die als doel hebben om de Raad in de gelegenheid te stellen beleidslijnen en randvoorwaarden vast te stellen en te controleren op enkele onderwerpen die een dwarsdoorsnede zijn van de onderscheiden programma's.

Deel 3 met een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, een financiële specificatie van de kosten en baten per programma en enkele samenvattende financiële overzichten.

Deel 4 met een aantal bijlagen die dienen als toelichting op of uitwerking van diverse aspecten uit de eerste drie delen.

Inrichting van deel 1 van de programmabegroting: het programmaplan

De inrichting van het programmaplan is als volgt.

- De hoofddeling bestaat uit vier pijlers: sociaal, ruimte, economie en bestuur. Per pijler zijn de kenmerken van het beleid opgenomen en de speerpunten en prestatieafspraken uit het collegeakkoord voor die pijler. Dit geheel vormt de kern van het kader voor de betreffende beleidsvelden in de bij de pijler behorende programma's.
- Het programmaplan bestaat uit elf programma's verdeeld over vier pijlers.
- Per programma zijn de beleidsnota's vermeld die de kerndocumenten vormen voor het programma. Er zijn per programma beleidsonderwerpen aangegeven met daarbij aangegeven de activiteiten en wat daarvan te realiseren of concreet uit te voeren in het begrotingsjaar.

In het schema is de hoofddeling van het programmaplan weergegeven met de daarbij behorende programma's en de hoofdonderwerpen daarin.

Pijler	Programma	Hoofdonderwerpen
Sociaal	1. Opgroeien in Epe	Onderwijs en jeugd.
	2. Actief in Epe	Welzijn, sport, cultuur en accommodaties.
	3. Zorg en Opvang	WMO, gezondheid, ouderenzorg, algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering.
	4. Leefbaar en veilig	Openbare orde en veiligheid, leefbare en veilige leefomgeving.
Ruimte	5. Ruimte en Wonen	Ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting.
	6. Epe op orde	Beheer en onderhoud van de openbare ruimte
	7. Duurzaamheid	Milieu, duurzaamheid, riolering en afvalverwijdering.
	8. Toezicht en handhaving	Controle op uitvoering en de handhaving van wet- en regelgeving en de algemeen plaatselijke verordening
Economie	9. Bedrijvigheid	Lokale economie (waaronder werkgelegenheid en bedrijfs-terreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme.
	10. Weer aan het werk	Uitvoering van de Wet Werk en Bijstand en Wet Sociale Werkvoorziening.
Bestuur	11. Bestuur en organisatie	Bestuur, informatievoorziening, organisatie, bedrijfsvoering, financiën.

DEEL 1

PROGRAMMAPLAN

Pijler: Sociaal

Kenmerken Sociaal Beleid

Het sociaal beleid richt zich op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en het versterken van het meedoen en deelnemen van mensen aan de samenleving. In het sociaal beleid is extra aandacht voor een viertal doelgroepen, zijnde: mensen met een beperking, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, maatschappelijke risicogroepen en kwetsbare jeugd.

Het overgrote deel van de inwoners (85%) is in staat het eigen leven goed te organiseren.

De gemeente en maatschappelijke organisaties faciliteren de gemeenschap. Dit betekent afstemming realiseren (door met name gemeente) en vraaggericht werken. De gemeente geeft aan wat ze wil (beleid), de maatschappelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor een adequaat aanbod.

Van de burgers wordt een actieve bijdrage verwacht in de samenleving/buurt en dit dient gestimuleerd te worden.

Voor het sociaal beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. **Leefbaar.** Mensen organiseren hun eigen leven. Faciliteren dat mensen in een prettige en veilige omgeving wonen met voldoende voorzieningen en mensen faciliteren bij het onderhouden en scheppen van netwerken alsmede faciliteren van persoonlijke ontwikkeling (waaronder sport, vrije tijd, cultuur).
2. **Ondersteuning.** Mensen mee laten doen met (tijdelijke) ondersteuning. Ondersteuning is gericht op: opgroeien en opvoeden, werk, taal en inburgeren, tegengaan van sociale problematiek (overlast, schulden, sociaal isolement), deelname aan het maatschappelijk verkeer (mobiliteit, toegankelijkheid van voorzieningen).
3. **Zorg.** Mensen een vangnet bieden. Gerichte interventies voor mensen die structureel niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen (wegens ouderdom, ziekte, beperking of inkomen).

In de Sociale Agenda 2009-2015 zijn deze thema's verder uitgewerkt.

Coalitieakkoord 2014-2018:

Thema: Investeren in zorg

Goede zorg en ondersteuning

Oudere inwoners blijven langer zelfstandig wonen en dienen daarbij passende en goede ondersteuning te krijgen. Dit kan met ondersteuning en inzet van vrijwilligers, familie en buurt, vormen van "buurtzorg" en passende huisvesting.

Prestatieafspraken:

1. In dorpen en wijken zijn kleinschalige vormen van zorg en ondersteuning opgezet.
2. Er is een adequaat aanbod aan ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg.

Kansen voor jeugd

Volop kansen en mogelijkheden bieden voor jeugd om zich te ontwikkelen. Voorzieningen op het terrein van onderwijs/educatie, welzijn, sport en cultuur dragen daar aan bij. Daar waar nodig is er goede ondersteuning en zorg voor jeugd die risico loopt en voor gezinnen met kinderen.

Prestatieafspraken:

3. Er zijn voldoende mogelijkheden voor ontmoeting en er is een divers aanbod aan sport- en cultuuractiviteiten.
4. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is goed bekend en biedt een toegankelijk, laagdrempelig en breed aanbod aan ondersteuning en begeleiding.
5. Er is een samenhangend preventief ondersteuningsaanbod vanuit scholen, welzijns- en zorgorganisaties en CJG.

Thema: Voorzieningen in dorpen en wijken

Uitbouwen wijkgericht werken

Met wijkgericht werken wordt van inwoners een actieve bijdrage gevraagd in hun woon- en leefomgeving. Het gaat naast de inzet op een omgeving die schoon, heel en veilig is ook om ontmoeting met, ondersteuning aan en zorg voor elkaar. Bewoners, verenigingen en vrijwilligersorganisaties worden daarin gefaciliteerd.

Prestatieafspraken:

1. Het wijkgericht werken is voor de hele gemeente ingevoerd en uitgebreid met de sociale component (zorg en ondersteuning).
2. De ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen is verder versterkt.

Goede basisvoorzieningen

Om bewoners, verenigingen en vrijwilligersorganisaties te faciliteren zijn goede (multifunctionele) accommodaties nodig en ook ondersteuning door professionele organisaties. Dit geheel stimuleert de ontmoeting tussen mensen en de zorg voor elkaar.

Prestatieafspraken:

3. Inzichtelijk is welke basisvoorzieningen minimaal in de dorpen en de gemeente zijn (onderwijs, zorg, welzijn, sport en cultuur).
4. De accommodatieknelpunten zijn in beeld en er is een keuze gemaakt inzake de op te lossen problematiek en het daarbij horende financieel kader.
5. Treffen van financiële voorzieningen voor Dorpshuis De Hezebrink in Emst ter ondersteuning van het initiatief een goed toegeruste accommodatie te realiseren.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 1 Opgroeien in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg.

De voorzieningen gericht op de jeugd maken ook deel uit van het basisaanbod aan voorzieningen waar in programma 2 “Actief in Epe” aandacht aan wordt gegeven. Er bestaat een relatie met de programma's 3 “Zorg en opvang” (jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning) en 4 “Leefbaar en veilig” (integrale veiligheid: thema “Jeugd en veiligheid”).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Beleidsplan jeugd 2015-2018
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2014-2018)
- Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015
- Beleidsvisie Onderwijshuisvesting (2011)
- Regionaal Veiligheidsplan 2012-2015
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen
- Bevorderen kwaliteit jeugd- en onderwijsvoorzieningen
- Voldoende aanbod van buitenschoolse culturele-, maatschappelijke- en sportactiviteiten

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijs		<i>Portefeuillehouder: E. Visser</i>	
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in 2015:</i>	
1. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Jeugd Agenda.		1. Met partners afstemming zoeken over o.a. passend onderwijs in combinatie met jeugdzorg, zorgstructuren en buurtsportcoach.	
2. Uitgevoerd Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2016-2019		2a. Opstellen en uitvoeren van het jaarlijkse activiteitenprogramma o.b.v. OAB 2011-2015.	
3. Realiseren jaarlijks onderwijsprogramma.		2b. Opstellen nota Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2016-2019.	
4. Implementeren passend onderwijs.		3. Vaststellen van het jaarlijks onderwijsprogramma.	
5. Extern plaatsen onderhoud onderwijshuisvesting bij schoolbesturen.		4a. Afstemmen met gemeentelijk beleid voor onder meer huisvesting, vervoer en OAB.	
6. Evalueren ondersteuning activiteit maatschappelijke stages in voortgezet onderwijs.		4b. Faciliteren implementatie.	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i>		5. Afronden van de overdracht.	
7. Behouden van speciaal basisonderwijs binnen de gemeentegrenzen.		6. Uitvoeren evaluatie van activiteit maatschappelijke stages en vervolg bepalen.	
		7. Opstellen van een visie op de ontwikkeling van het onderwijs in de gemeente.	

Toelichting:

1. De (meerjarige) Lokaal Educatieve Jeugd Agenda is samen met het onderwijs en organisaties rond jeugd opgesteld.
2. Het huidige beleidsplan loopt tot en met 2015. De jaarlijkse individuele jaarprogramma's zijn gebaseerd op het meerjarige beleidsplan.
3. Programma is gebaseerd op het Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2014-2018.
4. Passend onderwijs is ingevoerd per augustus 2014, maar gaat fasegewijs. Het primaat ligt bij de scholen.
5. Het onderhoud van de schoolgebouwen wordt per 1-1-2015 overgedragen aan de schoolbesturen.
7. Deze visieontwikkeling komt voort uit met name de invoering van het passend onderwijs, de decentralisatie jeugdzorg en de afname van het leerlingenaantal. De visie wordt opgesteld in samenwerking met het primair, voortgezet en speciaal onderwijs.
7. De activiteit is een uitwerking van de prestatieafspraken 5 behorend bij het speerpunt "Kansen voor jeugd".

Welzijnswerk jeugd en jongeren

Portefeuillehouder:
E. Visser

Activiteiten:**Uitvoering in 2015:**

1. Realiseren subsidieprogramma.

1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligers organisaties over de doelstellingen en activiteiten.

Collegeprogramma 2014-2018:

2. Activiteiten op het gebied van ontmoeting, sport en cultuur stimuleren door financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.
3. Een blijvende inzet van de functies buurtsportcoaches en cultuurmakelaar.

2. Subsidieren van vrijwilligersorganisaties op het gebied van ontmoeting, sport en cultuur.
3. Uitvoeren jaarplan.

Toelichting:

2. Activiteiten worden in de periode 2013 t/m 2016 meerjarig gesubsidieerd op basis van de "Nadere regels subsidies vrijwilligersorganisaties gemeente Epe".
 3. Het betreft activiteiten op het gebied van jeugd, jongeren en ouderen (buurtsportcoach) en op het gebied van kunst en cultuur (cultuurmakelaar).
- 2,3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 behorend bij het speerpunt "Kansen voor jeugd".

Jeugdzorg

Portefeuillehouder:
E. Visser

Activiteiten:**Uitvoering in 2015:**

1. Realiseren subsidieprogramma.

1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.
2. Uitvoeren jaarplan jeugdzorg.

2. Decentralisatie jeugdzorg van rijk naar gemeente.

Collegeprogramma 2010-2014:

3. Het CJG heeft zich ontwikkeld tot de toegangspoort voor alle vragen rond opvoeding en jeugdhulp voor jongeren, kinderen en hun ouders en professionals.
4. Het CJG en de zorgstructuren binnen het onderwijs zijn sterker met elkaar verbonden.
5. De nieuwe zorgtaken zijn geïmplementeerd met een acceptabel resultaat voor zorgvragers, aanbieders en gemeente.
6. Een bij de vraag passend preventief ondersteuningsaanbod vanuit de methodiek 1 gezin-1 plan-1 regisseur.

- 3a. Doorontwikkelen van het CJG als toegangspoort tot (specialistische) zorg en ondersteuning.
- 3b. Monitoren op de uitvoering binnen het CJG (inhoud, individuele voorzieningen en financiën).
4. Opzet verbeterde werkmethode samen met partners.
5. Uitvoeren jaarplan.
- 6a. Doorontwikkelen methodiek 1 gezin-1 plan-1 regisseur.
- 6b. Met partners ondersteuningsaanbod afstemmen o.a. bij het overleg rond LEJA.

Toelichting:

2-6. In oktober 2014 heeft de raad het beleidsplan jeugd vastgesteld. Het regionale deel hierbinnen loopt t/m 2016, het lokale deel t/m 2018. Onderdelen in het beleidsplan jeugd zijn toegang tot individuele voorzieningen, versterken opvoeden, tijdig signaleren, hulp thuis nabij en gecoördineerd, samenhang met het onderwijs, een veilige leefomgeving en toegang tot gespecialiseerde hulp. De benoemde thema's en activiteiten worden in de nota uitgewerkt en toegelicht. Uitvoering vindt plaats binnen de door het rijk beschikbaar gestelde budgetten.

4. De onderwerpen betreffen onder meer: invulling geven aan outreachend werken, verbeteren van de aansluitingsmomenten tussen onderwijs-CJG, inzet van het CJG in scholen, afspraken maken met samenwerkingsverbanden binnen het onderwijs.

3-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 4 en 5 behorend bij het speerpunt "Kansen voor jeugd".

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	5.636	6.018	5.412	5.412	5.412	5.412
Lasten nieuw beleid			6.143	6.025	5.833	5.869
Lasten totaal	5.636	6.018	11.555	11.437	11.245	11.281
Baten bestaand beleid	373	337	412	412	412	412
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	373	337	412	412	412	412
Saldo	-5.263	-5.681	-11.143	-11.025	-10.833	-10.869

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Asbest inventarisatie scholen	30			
2	Decentralisatie jeugdzorg: uitgaven taakuitvoering	6.004	5.919	5.718	5.754
3	Extra schoolmaatschappelijk werk / passend onderwijs	33	33	33	33
4	Maatschappelijke stages	12			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
1	IHP: stelpost investeringen 2015 t/m 2017	64	73	82	82
	Investerings- bedrag:				
	726				
Totale lasten		6.143	6.025	5.833	5.869

Programma 2 Actief in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.

De onderwerpen welzijn, sport en cultuur vormen de kern voor het te realiseren basisaanbod aan voorzieningen zoals opgenomen in het lokaal sociaal beleid. De voorzieningen gericht op jeugd (0-18 jaar) vallen binnen programma 1 "Opgroeien in Epe".

Dit programma draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen en wijken (inzet van voorzieningen, aandacht voor ontmoeting, tegengaan overlast en criminaliteit, kwaliteit van de woonomgeving). Er bestaat een relatie hierbij met de programma's 3 "Zorg en opvang" (maatschappelijke ondersteuning), 4 "Leefbaar en veilig" (veilige leefomgeving) en 6 "Epe op orde" (openbare ruimte).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Sportbeleid Epe (2009)
- Kunst en cultuur (2010)
- Beleidsplan jeugd 2015-2018
- Beleid WMO 2015-2018
- Visie op integratie (2010)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Het vergroten van maatschappelijke participatie van inwoners
- Realiseren van een evenwichtig over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties

Wat gaan we daarvoor doen?

Welzijn		Portefeuillehouder: E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligers organisaties over de doelstellingen en activiteiten.	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i>		
2. Instandhouden van een laagdrempelig steunpunt voor mantelzorgers en vrijwilligers.	2. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwillige organisaties over de doelstellingen en activiteiten.	
3. Een coördinatiepunt voor aanbod en vraag naar vrijwilligers is gerealiseerd.	3. Opstellen van een plan met externe partijen om te komen van een coördinatiepunt.	
4. Een vastgesteld overzicht van de minimale basisvoorzieningen in de gemeente Epe op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn, sport en cultuur.	4. Opstellen overzicht minimaal basisvoorzieningen-niveau.	
5. Er is actief invulling gegeven met het maatschappelijk veld en inwoners aan fase 1 van de realisatie van het minimale basisvoorzieningenniveau.	5a. Opstellen van een projectopdracht en projectplan. 5b. Starten met de uitvoering van het projectplan.	

6. De op te lossen accommodatieknelpunten zijn vastgesteld met daarbij inzicht in het proces, prioritering en financiële dekking. 7. De uitwerking van Project Accommodaties 2 is gestart. 8. Een opgesteld plan om te komen tot een vorm van samenwerking tussen de gemeentelijke multifunctionele accommodaties. 9. Een door de gemeente onderschreven plan voor het realiseren van een goed toegerust dorpshuis De Hezebrink. 10. Er is een reserve gevormd om (op termijn) het realiseren van een goed uitgerust dorpshuis De Hezebrink financieel te ondersteunen.	6. Afronden van de besluitvorming. 7a. Opstellen van een projectopdracht en projectplan. 7b. Start uitwerking projectplan. 8a. Opstellen visie op beheer, organisatie en financiering van grote multifunctionele accommodaties. 8b. Opstellen van een projectopdracht en projectplan. 9. Standpuntbepaling over een door het bestuur van Dorpshuis de Hezebrink aangeleverd plan. 10. Zo mogelijk middelen toekennen aan de reserve voor accommodatie-initiatieven.
Toelichting: 4. De basis voor de uitwerking ligt in de notitie basisvoorzieningenniveau die in 2014 is vastgesteld. 5. Deze activiteit heeft qua planning een relatie met de activiteit uit programma 11 betreffende het uitvoeren van een beleidsmatige analyse naar financiële ruimte binnen de pijler sociaal van deze begroting 6. In 2014 heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van accommodatieknelpunten. Besluitvorming vindt plaats over de keuze voor de accommodaties en het financieel kader. 8. Basis hiervoor vormen de resultaten van het in 2014 uitgevoerde onderzoek "Harmonisatie Accommodaties" door dwarsverbanden te leggen ten aanzien van organisatie, beheer en gemeentelijke bijdragen. 10. De richtinggevende uitspraak van de raad bij de Perspectiefnota 2013-2016 is dat Dorpscentrum de Hezebrink prioriteit krijgt bij de toekenning van financiële middelen. 2-10 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 2 behorend bij het speerpunt "Goede zorg en ondersteuning" en van de prestatieafspraken 3, 4 en 5 bij het speerpunt "Goede basisvoorzieningen".	

Sport en cultuur		Portefeuillehouder: R.A.J. Scholten / B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Realiseren subsidieprogramma.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten.	
2. Opstellen beleidsnota kunst en cultuur	2a. Afronden besluitvorming beleidsnota kunst en cultuur 2015-2018.	
3. Realiseren groot onderhoud kunst in de openbare ruimte	2b. Opstellen en start van het uitvoeringsprogramma.	
4. Bevorderen sportparticipatie.	3. Starten groot onderhoud kunst in de openbare ruimte.	
	4a. Uitvoeren jaarplan.	
	4b. Implementeren van de "sportpas" in samenwerking met sportverenigingen en buurtsportcoaches.	
Collegeprogramma 2014-2018:		
5. Activiteiten op het gebied van ontmoeting, sport en cultuur stimuleren door financiële ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.	5. Subsidiëren van vrijwilligersorganisaties op het gebied van ontmoeting, sport en cultuur.	
Toelichting:		
2. De huidige beleidsnota loopt tot en met 2014. In 2014 is gestart met de voorbereiding van een nieuw beleidsplan. Aan de beleidsnota wordt een uitvoeringsprogramma gekoppeld.		
4. Activiteit komt voort uit de gemeentelijke sportnota.		
5. Activiteiten worden in de periode 2013 t/m 2016 meerjarig gesubsidieerd op basis van de "Nadere regels subsidies vrijwilligersorganisaties gemeente Epe".		
De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 2 behorend bij het speerpunt "Uitbouwen wijkgericht werken".		

Wat mag dat kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	4.363	3.931	3.838	3.835	3.833	3.830
Lasten nieuw beleid			115	0	0	0
Lasten totaal	4.363	3.931	3.953	3.835	3.833	3.830
Baten bestaand beleid	611	601	598	598	598	598
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	611	601	598	598	598	598
Saldo	-3.752	-3.330	-3.355	-3.237	-3.235	-3.232

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Exploitatiesubsidie sportcentrum De Koekoek	15			
2	Groot onderhoud kunst in de openbare ruimte	15			
3	Speeltuin / ontmoetingsplek de Kouwenaar	85			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
1	Kunstgrasvelden in 2015	545			
Totale lasten		115	-	-	-

Programma 3 Zorg en opvang

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens valt hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (prestatievelden in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers/oudkomers.

Het programma richt zich met name op groepen inwoners uit de samenleving die kwetsbaar zijn als gevolg van verschillende soorten van achterstand (lokaal sociaal beleid). Kernbegrippen zijn daarbij bevorderen zelfredzaamheid en participatie. Er bestaat een relatie met de programma's 2 "Actief in Epe" (welzijnsvoorzieningen), 4 "Leefbaar en veilig" (leefbaarheid) en 10 "Weer aan het werk" (bevordering arbeidsparticipatie).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Lokaal Gezondheidsbeleid 2012-2016
- Beleidsnota WMO 2015-2018
- Visie op integratie (2010)
- Integraal ouderenbeleid (2009)
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking
- Realiseren van goede zorg en ondersteuning
- Verhogen van de gezondheid van de inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatschappelijke Zorg		Portefeuillehouder: D. van Norel / J.N. van Nuijs	
Activiteiten:		Uitvoering in 2015:	
1. Uitvoeren gemeentelijk gezondheidsbeleid. 2. Uitvoeren gemeentelijk ouderenbeleid. 3. Realiseren subsidieprogramma. 4. Actualisatie Sociale Agenda 2015-2020. 5. Realiseren van een goede infrastructuur voor ondersteuning aan mensen.		1. Uitvoeren van het jaarplan. 2. Uitvoeren van het jaarplan. 3. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten. 4. Afronden besluitvorming. 5. Afronden van het project "Basisinfrastructuur De Kanteling" vanuit het regiocontract.	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 6. Een opgesteld plan voor het realiseren van wijksteunpunten met een aanbod van activiteiten gericht op zorg, ondersteuning en ontmoeting. 7. In de vier dorpen zijn wijksteunpunten gerealiseerd. 8. De nieuwe taken in de Wmo zijn geïmplementeerd met een acceptabel resultaat voor zorgvragers, aanbieders en gemeente. 9. Instandhouden van een divers aanbod van (preventieve) activiteiten betreffende vrijwillige hulp- en dienstverlening. 10. Sociale teams op het gebied van leefbaarheid (zorg, ondersteuning, veiligheid en fysiek) zijn gefaseerd gerealiseerd.		6a. Met partijen zijn meerjarige afspraken gemaakt voor het realiseren van wijksteunpunten. 6b. Opstellen van een projectopdracht en projectplan voor het realiseren van wijksteunpunten. 7. Starten met uitvoering van het projectplan. 8a. Uitvoeren van de nieuwe taken van de Wmo binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten. 8b. Uitvoeren van het jaarplan Wmo. 9. Subsidiëren van vrijwilligersorganisaties op het gebied van vrijwillige hulp- en dienstverlening. 10a. Afronden van de pilot sociaal team voor de doelgroep Wmo-Begeleiding. 10b. Realiseren overgang van pilot naar structurele sociale teams.	

Toelichting:

1. Het betreft activiteiten onder meer gericht op bevorderen van een gezonde leefstijl, gezonde (school)omgeving en wettelijke taken rond publieke zorg (GGD).
2. Het betreft activiteiten onder meer gericht op langer zelfstandig wonen, ondersteuning bieden via maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo en ondersteunen en bevorderen van vrijwilligerswerk.
4. De huidige Sociale Agenda loopt tot en met 2015. In 2014 is gestart met de actualisatie van dit overkoepelend beleidskader voor het sociale domein inclusief de drie decentralisaties.
5. Binnen dit project vanuit het regiocontract 2012-2015 tussen de regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland willen de gemeenten een goede infrastructuur realiseren tussen de eigen verantwoordelijkheid, de noodzakelijke ondersteuning van mensen op het gebied van zorg, welzijn en participatie en de hiervoor beschikbare geldstromen.
- 6-7 In wijksteunpunten worden voor uiteenlopende doelgroepen activiteiten geboden die voor en met wijkbewoners worden opgezet en uitgevoerd.
8. Het beleidsplan WMO 2015-2018 vormt de basis.
9. Activiteiten worden in de periode 2013 t/m 2016 meerjarig gesubsidieerd op basis van de "Nadere regels subsidies vrijwilligersorganisaties gemeente Epe". Deze teams worden ingezet bij zorgvragen vanuit de doelgroep Wmo-Begeleiding.
- 6-10 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1 behorend bij het speerpunt "Goede zorg en ondersteuning" en prestatieafspraken 1 behorend bij het speerpunt "Uitbouwen wijkgericht werken".

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	6.654	8.249	6.964	6.964	6.964	6.964
Lasten nieuw beleid			5.135	5.335	5.184	5.169
Lasten totaal	6.654	8.249	12.099	12.299	12.148	12.133
Baten bestaand beleid	1.187	1.113	1.055	1.055	1.055	1.055
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	1.187	1.113	1.055	1.055	1.055	1.055
Saldo	-5.467	-7.136	-11.044	-11.244	-11.093	-11.078

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Decentralisatie functie begeleiding: uitgaven taakuitvoering	5.199	5.447	5.296	5.281
2	Coördinatiepunt leefbaarheid en veiligheid	48			
3	Uitvoering WMO ten laste van de algemene middelen	-112	-112	-112	-112
Totale lasten		5.135	5.335	5.184	5.169

Programma 4 Leefbaar en veilig

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, crisisbeheersing/rampenbestrijding, leefbare en veilige leefomgeving. Het programma geeft invulling aan de brede begrippen van leefbaar en veiligheid. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma. Er bestaat een relatie met de programma's 1 "Opgroeien in Epe", 2 "Actief in Epe", 3 "Zorg en Opvang" en 6 "Epe op orde". Verder is er een relatie met programma 8 "Toezicht en handhaving". Binnen dit programma vindt de uitvoering plaats van de diverse leefbaarheids- en veiligheidsaspecten.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Regionaal Veiligheidsplan 2012-2015
- Regionaal Crisisplan 2012-2015
- Notitie Werkwijze wijkgericht werken (2012)
- Beleidsplan Jeugd 2015-2018
- Beleidsplan Wmo 2015-2018
- Sociale Agenda 2009-2015

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een leefbare en veilige woon- en leefomgeving
- Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken
- Bevorderen van een goede, geoefende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een calamiteit of ramp

Wat gaan we daarvoor doen?

Veiligheid		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Bevorderen kwaliteit basisbrandweezorg.	1a. Invullen huisvesting brandweerkazerne in dorp Epe.	
2. Verbeteren aansluiting, coördinatie en afstemming tussen lokale en regionale netwerken (MDT's-CJG-Veilighuis).	1b. Uitvoeren prestatiecontract.	
	2a. Uitvoeren actiepunten uit de evaluatie coördinatiepunt Leefbaar en Veilig 2014.	
3. Uitvoeren integraal veiligheidsbeleid.	2b. De MDT-structuur verbinden met CJG en sociale teams.	
	2c. Afronden van het project Ketensamenwerking Multiprobleemhuishoudens vanuit het regiocontract.	
4. Verbeteren crisisbeheersing en rampenbestrijding.	3a. Uitvoeren actiepunten 2015 uit het integraal veiligheidsplan 2012-2015 Veluwe Noord.	
	3b. Opstellen actiepunten 2016.	
		4a. Jaarlijkse oefeningen/trainingen gemeentelijke organisatie.
		4b. Verdere implementatie van aspecten voortvloeiend uit de Wet op de Veiligheidsregio's.
Toelichting:		
1. Het betreft de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne als onderdeel van de uitwerking van de integrale notitie basisbrandweezorg.		
2b. De decentralisaties van jeugdzorg en Wmo zijn van invloed op de werkwijze van de MDT-structuur. Zo is het CJG de toegangspoort tot jeugdzorg en de sociale teams voor Begeleiding binnen de Wmo. Deze toegangen moeten goed worden aangesloten op de MDT-structuur.		
2c. Binnen dit project vanuit het regiocontract 2012-2015 tussen de regio Stedendriehoek en de provincie Gelderland willen gemeenten de regionale en lokale netwerkstructuur optimaliseren en tot vereenvoudiging komen. Het gaat dan om het afstemmen van samenwerkingsketens voor o.a. maatschappelijke zorg (meldpunt bijzondere zorg), veiligheid (veiligheidskamers), jeugd (CJG en coördinatie van zorg) en huiselijk geweld (zorgcoördinatie, ASHG en AMK).		
3. In juli 2013 is het Integraal Veiligheidsplan vastgesteld met daarin opgenomen de regionale prioriteiten en de lokale veiligheidsprioriteiten (inbraken, overlast hangjongeren en alcohol en drugsgebruik jongeren).		
4. Het betreft hier onder meer een nieuwe rol van adviseur crisisbeheersing bij de VNOG en het inzetten van een audit van de crisisorganisatie op het niveau van het dubbelcluster (EVA en IJsselstreek)		

Leefbaarheid		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Evalueren van project “Buurtbemiddeling” <i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 2. Een opgestelde visie over de integratie van sociaal en fysiek in wijkgericht werken. 3. Wijkgericht werken gericht op woon- en leefomgeving van inwoners is in de gehele gemeente ingevoerd.	1. Uitvoeren evaluatie van project “Buurtbemiddeling” en vervolg bepalen. 2a. Besluitvorming over de visie. 2b. Opstellen projectopdracht en projectplan om de visie uit te werken. 3a. Op basis van de visie een fasering van wijken bepalen tot 2018. 3b. Wijkgericht werken opstarten in de wijken Oosterhof in Vaassen en Epe-Oost.	
<i>Toelichting:</i> 1. Project is gestart in 2011 in samenwerking met lokale partners (Koppel, Triada). 2. In 2014 is gestart met de voorbereiding van de visie. 3. De uitvoering geschiedt op basis van de wijkplancycclus (bestaande uit: wijkanalyse, wijkagenda, wijkprogramma). Eind 2014 is in acht wijken deze werkwijze van toepassing (<i>Vaassen</i> : Zuid-west zijnde Berkenoord 2, Krugerstraat-Noord, Vogelbuurt. <i>Epe</i> : Burgerenk, Enkweg-Zuid, Vegtelarij; <i>Emst</i> en <i>Oene</i>). 2,3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1 behorend bij het speerpunt “Uitbouwen wijkgericht werken”.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	2.495	2.122	2.259	2.269	2.274	2.279
Lasten nieuw beleid			119	53	0	0
Lasten totaal	2.495	2.122	2.378	2.322	2.274	2.279
Baten bestaand beleid	749	6	6	6	6	6
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	749	6	6	6	6	6
Saldo	-1.746	-2.116	-2.372	-2.316	-2.268	-2.273

Specificatie lasten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Lasten					
<i>Meerjarenramingen:</i>					
1 Buurtbemiddeling		31			
2 Natuurbrandpreventie		35			
3 Formatie BOA's		53	53		
Totale lasten		119	53	-	-

Pijler: Ruimte

Kenmerken Ruimtelijk Beleid

Het ruimtelijk beleid ontwikkelt zich in een omgeving die gedomineerd wordt door de natuur en die randvoorwaarden stelt aan de ontwikkelingen daarbinnen. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de regionale ontwikkelingen op het gebied van natuur, water en bebouwing. Daarnaast spelen ontwikkelingen van andere overheden een rol.

Voor het ruimtelijk beleid gelden drie hoofdthema's, te weten:

1. *Profiel gemeente.* Versterken van de eigen identiteit als een groene gemeente en het streven naar voldoende woon-, werk- en recreatiegelegenheid. De eigenheid van de dorpen en de gemeente Epe als geheel meer profileren, zorg en recreatie als belangrijke speerpuntsectoren, kwalitatief hoogwaardige centra in Epe en Vaassen.
2. *Wonen en leefomgeving.* Realiseren van een duurzaam woon- en voorzieningenaanbod dat afgestemd is op de samenstelling van de bevolking. Het behouden en versterken van de kwaliteit van bestaande woningen en de directe woonomgeving. Acties richten zich op realiseren van levensloopbestendige wijken, bevorderen samenredzaamheid, ondersteuning sociale netwerken, voldoende betaalbare woningen, vraaggericht bouwen, kwaliteit woonaanbod, bevorderen van de doorstroming, behoud dynamische- en levendige kernen, stimuleren van duurzaam wonen.
3. *Natuur en landschap.* Behoud en versterking van de cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden in de gemeente. Acties richten zich op: uitbouwen en versterken van het hart van de identiteit van Epe, het realiseren van de overgang tussen kernen/landelijk gebied en het realiseren van verbindingen tussen de kernen.

In onder andere het Ruimtelijk Structuurplan 2006, de structuurvisies voor de dorpscentra van Epe en Vaassen en de Woonvisie 2013 zijn de thema's verder uitgewerkt. Het onderdeel economie is een afzonderlijke pijler en is niet opgenomen in de pijler Ruimte.

Coalitieakkoord 2014-2018:

Thema: Aantrekkelijke woon- en leefomgeving

Passend en duurzaam wonen

Diversiteit in woonmogelijkheden voor jong en oud moet leiden tot een breed aanbod. Daarmee wordt ingespeeld op een toenemend aantal ouderen en ligt er een combinatie met zorg en welzijnsvoorzieningen. Maar ook mogelijkheden bieden voor jongeren en jonge gezinnen. Een belangrijke inzet is het vormgeven aan duurzaam wonen.

Prestatieafspraken:

1. Realiseren van een voldoende en divers aanbod aan woningen, voor onder meer starters en ouderen, volgens de lijn van de woonvisie.
2. De starterslening is geëvalueerd en het vervolg bepaald.
3. Er zijn mogelijkheden gecreëerd voor stimulering van burgerinitiatieven voor duurzaamheidsmaatregelen bij wonen.

Bevorderen karakter groen en landelijk

Natuur en landschap zijn bepalende elementen en een belangrijk onderdeel van onze identiteit. Het buitengebied is in ontwikkeling en vraagt aandacht in de verhouding natuur en economie. In deze veranderingen is er speciale aandacht voor de positie van de agrarische bedrijvigheid.

Prestatieafspraken:

4. Binnen de geldende kaders is er ruimte voor (een beheerste) ontwikkeling van bedrijvigheid in het buitengebied.
5. De kwaliteitsverbetering van de dorpscentra is voortgezet in lijn met het dorpse karakter van onze gemeente.

Thema: Duurzame gemeente

Bevorderen duurzame ontwikkeling

Steeds meer inwoners en bedrijven zijn zich bewust van het belang van duurzaamheid. Lokaal en regionaal beleid blijft nodig om onze leefomgeving schoon en gezond te houden voor de huidige en toekomstige generaties. Met het duurzaamheidsprofiel zijn er speerpunten benoemd voor een meer specifieke uitwerking van duurzaamheidsbeleid.

Prestatieafspraken:

1. Het bestaande afvalbeleid is geactualiseerd rekening houdend met de uitgangspunten meer afvalscheiding en minder restafval.
2. Er zijn maatregelen opgesteld om het (duurzaam) fietsgebruik te stimuleren.
3. De gemeente geeft het goede voorbeeld met efficiënt energiebeheer van eigen gebouwen, duurzame inkoop en duurzaam beheer van de openbare ruimte.

Stimuleren lokale initiatieven

Een duurzame gemeente kan alleen tot stand komen als alle partijen daar een bijdrage aan leveren. De gemeente kan daarin een stimulerende rol vervullen naar inwoners, organisaties en bedrijfsleven.

Prestatieafspraken:

4. Blijvend duurzame initiatieven uit de samenleving stimuleren/faciliteren (wonen, energie, mobiliteit, afval).
5. Op een lokale conferentie met bedrijven, organisaties en bewonersinitiatieven een convenant sluiten voor een aanpak tot energiebesparing en verdere duurzame ontwikkeling.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 5 Ruimte en wonen

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting. Het onderdeel bouw- en woningtoezicht heeft een uitvoerend karakter. De activiteiten voor woningexploitatie zijn erg beperkt.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Omgevingsvisie provincie Gelderland (2014)
- Regionale Structuurvisie "de Voorlanden" (2009)
- Ruimtelijk Structuurplan Epe (2006)
- Groenstructuurplan (2010)
- Landschapsontwikkelingsplan (2010)
- Grondbeleid (2013)
- Woonvisie (2013)
- Beleid archeologische/cultuurhistorische waarden (2010)
- Structuurvisies centra Vaassen en Epe (2010)
- Structuurvisie Veluweflank (2010)
- Nieuwe kaders woningbouwinitiatieven (2011)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit om een goed woon-, werk- en leefklimaat te ondersteunen
- Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden voor jong en oud
- Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed
- Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Ruimtelijke ontwikkeling		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs / R.A.J. Scholten
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Ontwikkelen Landbouw Ontwikkelingsgebied Beemte Vaassen.	1a. Realiseren verbeterde ontsluiting van twee nieuwe bedrijven in het gebied. 1b. Afronden besluitvorming uitgebreide omgevingsvergunning Bokkerijweg/Weteringdijk. 1c. Besluitvorming over uitbreiding bedrijf aan Weteringdijk. 1d. Besluitvorming vestiging nieuw bedrijf aan de Bokkerijweg. 1e. Voorbereiden nieuw bestemmingsplan voormalig LOG-gebied.	
2. Uitwerken van het Landschapsontwikkelingsplan.	2. Faciliteren en ondersteunen van initiatieven.	
3. Opstellen van bestemmingsplannen nieuwe landgoederen.	3. Voorbereiden en besluitvorming bestemmingsplannen voor de landgoederen Wildlust, Emsterhof en Beekdal.	
4. Ontwikkeling inbreidingsplannen met woningbouw.	4. Afhankelijk van initiatieven.	
5. Opstellen bestemmingsplan bedrijventerrein VMI Epe.	5a. Sluiten van een anterieure overeenkomst. 5b. Ontwerpbestemmingsplan opstellen.	
6. Opstellen bestemmingsplan Kievitsveld in Emst.	6. Vaststellen bestemmingsplan.	
7. Opstellen bestemmingsplan geluidzonering Kweekweg.	7. Voorbereiden ontwerpbestemmingsplan.	
8. Opstellen bestemmingsplan buitengebied.	8a. Ontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen. 8b. Vaststellen bestemmingsplan	
9. Opstellen bestemmingsplan VFP in Vaassen.	9a. Sluiten van een anterieure overeenkomst. 9b. Voorontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen.	
10. Opstellen bestemmingsplan dierenpark in Wissel.	10a. Sluiten van een anterieure overeenkomst. 10b. Ontwerpbestemmingsplan ter inzage leggen.	
11. Actualisatie bestemmingsplannen.	11a. Opstellen plan van aanpak voor de actualisatie. 11b. Start actualisatie bestemmingsplannen.	
12. Realiseren woningbouw plan Klaarbeek in Epe.	12. Afronden besluitvorming over inrichting gebied inzake infrastructuur, water en groen.	

<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 13. Een analyse van de provinciale omgevingsvisie naar mogelijkheden voor ruimte in ontwikkeling van bedrijvigheid in het buitengebied. 14. Een vastgestelde ruimtelijke agenda. 15. Continueren van de herstructurering van de dorpscentra Epe en Vaassen. 16. De dorpscentra van Epe en Vaassen zijn verkeersluw.	13a. Een analyse uitvoeren van de omgevingsvisie. 13b. Voorbereiden structuurvisie Veluweflank. 14. Voorbereiden projectplan voor invoering Omgevingswet. 15a. Afronden besluitvorming betreffende omgeving St. Martinusplein in Epe. 15b. Start uitvoering herinrichting St. Martinusplein. 15c. Afronden bouw en herinrichting gebied rond Marktwand in Epe. 15d. Afronden besluitvorming over sluiten anterieure overeenkomst ontwikkeling Markt/Brink in Vaassen. 15e. Ontwerpbestemmingsplan Markt/Brink ter inzage leggen. 16a. Margrietweg in Vaassen is doorgetrokken. 16b. Uitvoeren maatregelenpakket autoluw maken Vaassen-centrum. 16c. Besluitvorming maatregelenpakket autoluw maken Epe-centrum en start uitvoering.
<i>Toelichting:</i> 1. De activiteiten zijn gebaseerd op het besluit van Provinciale Staten in 2014 inzake dit gebied. 2. Het Landschapsontwikkelingsplan richt zich op het buitengebied in de gemeente. Dat gebied is hoofdzakelijk in eigendom van particulieren. Het programma Landschap Epe 2014-2017 vormt de basis voor het faciliteren van initiatieven van particulieren. 3. Het aanbieden van betreffende bestemmingsplannen is afhankelijk van de initiatiefnemers. 4. De initiatieven dienen wel te passen in datgene wat in de woonvisie is vastgelegd. 11. Op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening moeten bestemmingsplannen eenmaal per 10 jaar herzien worden. 14. De Omgevingswet is medio 2014 aangeboden aan de Tweede Kamer. De doelstelling van deze is van invloed op het opstellen van de ruimtelijke agenda. 13-16 De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 4 en 5 behorend bij het speerpunt "Behoud karakter groen en landelijk."	

Wonen		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs	
Activiteiten:		Uitvoering in 2015:	
1. Uitwerken uitvoeringsparagraaf van de woonvisie.		1a. Herijken van regionale afspraken over de kwantiteit en kwaliteit van te bouwen woningen.	
		1b. Afronden besluitvorming en toepassen van de richtlijnen om “woningen terug te halen waar geen vraag naar is”.	
2. Uitwerken nieuwe huisvestingswet.		2. Opstellen nieuwe huisvestingsverordening.	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i>			
3. Met initiatiefnemers zijn afspraken gemaakt om te komen tot voldoende betaalbare woningen, zowel in de koop, als in de huur.		3a. Uitvoeren van gemaakte prestatieafspraken met Triada.	
		3b. Met initiatiefnemers afspraken maken over een evenwichtige woningbouwprogrammering.	
4. Een uitgevoerde voorlichtingscampagne gericht op mogelijkheden voor woningaanpassingen om langer zelfstandig te wonen.		4. Uitvoeren projectplan voorlichtingscampagne langer zelfstandig thuis wonen.	
5. Met initiatiefnemers voor nieuwbouw zijn afspraken gemaakt over het aandeel levensloopgeschikte woningen in de plannen.		5. Met initiatiefnemers afspraken maken over aandeel levensloopgeschikte woningen in de plannen.	
6. Er wordt een actieve bijdrage geleverd in de aanpak van leegstaande panden.		6a. Faciliteren en ondersteunen initiatiefnemers.	
		6b. Toepassen richtlijnen om “woningen terug te halen waar geen vraag naar is”.	
7. De starterslening is geëvalueerd en het vervolg bepaald.		7. Evaluatie van de starterslening en besluit over vervolg.	
<i>Toelichting:</i>			
1. De provincie Gelderland actualiseert het kwalitatief woonprogramma (KWP 3) en wil met de Regio Stedendriehoek voor de periode 2015-2025 nieuwe afspraken maken over de woningbouwplanning.			
4. Dit project wordt opgestart met ondersteuning van externe partners en de provincie.			
3-7. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 1 en 2 behorend bij het speerpunt “Passend en duurzaam wonen”.			

Ruimte overig		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs / B.J. Aalbers	
Activiteiten:		Uitvoering in 2015:	
1.	Realiseren maatregelenplan cultuurhistorisch beleidskader.	1.	Aanwijzen panden tot gemeentelijk monument.
2.	Opstellen akoestisch beleid.	2.	Vorbereiden van beleidsplan.
<i>Toelichting:</i> 1. Na vaststelling van de gemeentelijke monumentenlijst (2014) volgt nu de formele procedure tot daadwerkelijke aanwijzing per pand. 2. Activiteit vloeit voort uit de Wet Geluidhinder.			

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	4.484	6.545	5.893	5.893	5.893	5.893
Lasten nieuw beleid			286	103	60	0
Lasten totaal	4.484	6.545	6.179	5.996	5.953	5.893
Baten bestaand beleid	3.319	4.886	4.157	4.132	4.132	4.132
Baten nieuw beleid			554	150	150	150
Baten totaal	3.319	4.886	4.711	4.282	4.282	4.282
Saldo	-1.165	-1.659	-1.468	-1.714	-1.671	-1.611

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Startersleningen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2	Actualisatie bestemmingsplannen en opstellen structuurvisie Veluweflank / Natuurcompensatiebeleid.	120	30		
3	Aanpassen openbaar gebied Markt Epe: uitvoeringskosten	16			
4	Juridisch handhaver bouw- en woningtoezicht	60	60	60	
5	Opstellen akoestisch beleid		13		
6	Kosten bouwrijpmaken verkoop grond centrum Epe	90			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
		Investerings- bedrag:			
1	Structuurvisie / herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen (dekking vindt plaats uit middelen Regiocontract).	506			
2	Sloop en herinrichting verlaten schoolgebouwen Hoge Weerd (dekking vindt plaats uit de reserve regionale woningbouwprogrammering) in 2015	205			
Totale lasten		286	103	60	-

Baten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Bijdrage derde voor de aanpassing van het openbaar gebied Markt Epe	16			
2	Bijdrage derde voor de aanleg van 4 parkeerplaatsen	31			
3	Tijdelijk hogere opbrengst bouwleges	150	150	150	150
4	Verkoopopbrengst grond centrum Epe	358			
Totale baten		555	150	150	150

Programma 6 Epe op orde

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren. Het gaat dan om de zorg dat de wegen en pleinen, woonstraten en -erven hun functie adequaat kunnen blijven vervullen.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bomenbeleidsplan (2010)
- Kader beheer en onderhoud openbare ruimte (BOR) (2006)
- Wegenbeleidsplan (2013)
- Beleidsplan bruggen (2013)
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan 2009-2016
- Parkeerbeleidsplan (2009)
- Beleidsplan openbare verlichting 2012-2017
- Fietsnota (2012)
- Beleidsplan begraafplaatsen (2014)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een leefomgeving (openbare ruimte) die schoon en heel is
- Vergroten van de verkeersveiligheid in de kernen en in het buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer		Portefeuillehouder R.A.J. Scholten
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Uitvoeren van wegenbeleidsplan. 2. Uitvoeren van bruggenbeleidsplan. 3. Uitvoeren van de gemeentelijke fietsnota. 4. Inrichten van duurzaam veilige gebieden. 5. Realisatie projecten uitvoeringsnota GVVP 2009-2016. 6. Realisatie projecten uitvoeringsnota parkeerbeleidsplan. Collegeprogramma 2014-2018: 7. Er is een besluit genomen (regionaal/lokaal) over de aanleg van een snelfietsroute Epe-Apeldoorn. 8. Knelpunten voor fietsers in de dorpen zijn fasegewijs aangepast. 9. Recreatieve fietspaden, onderdeel van het fietsknooppuntennetwerk, zijn kwalitatief verbeterd.	1. Uitvoeren onderhoud wegen om deze in stand te houden op het vastgestelde niveau. 2. Uitvoeren onderhoud aan bruggen. 3. Zie activiteiten bij punt 9 hierna. 4a. Voorbereiden wijkverkeersplannen 't Slath en Gildenhoeck. 4b. Realiseren maatregelen uit het verkeersplan "Rest bebouwde kom Vaassen". 5. Zie activiteiten bij punt 8 hierna. 6. Realisatie van aanvullende parkeervoorzieningen in de dorpen Oene en Emst. 7. Vaststellen voorkeurstracé snelfietsroute gemeente Epe. 8a. Reconstructie van de kruispunten Deventerstraat – Dorpsstraat en Laan van Fasna – Apeldoornseweg in Vaassen. 8b. Herinrichten van de Heerderweg in Epe. 9a. Aanleg recreatief fietspad langs de Spoorstraat nabij Emst (treinbaanpadroute). 9b. Onderhoud aan voormalige RGV fietspaden in het kroondomein.	
Toelichting: 4. De activiteiten bij 4a zijn onderdeel van de wijkgerichte aanpak van de wijk "Epe-Oost". De activiteiten bij punt 4 vallen onder het GVVP 2009-2016. 6. De activiteiten zijn onderdeel van het maatregelenpakket vanuit de wijk en buurtgerichte aanpak van deze twee dorpen. 7. Er is een regionale verkenning gedaan naar de 10 snelfietsroutes in de Regio Stedendriehoek, waaronder de route Apeldoorn-Epe. 7-9. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafpraak 2 behorend bij het speerpunt "Bevorderen duurzame ontwikkeling".		

Beheer openbare ruimte		Portefeuillehouder R.A.J. Scholten / B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Onderhoud Openbare Ruimte.	1a. Beheer Openbare Ruimte (groen en wegen) conform onderhoudsplannen. 1b. Toezicht op de uitvoering van de contracten betreffende de uitbestede taken. 2a. Aanpassen/uitbreiden begraafplaats Emst. 2b. Voorbereiden wijziging beleidsplan in relatie tot natuurbegraven. 2c. Inventariseren cultuurhistorisch waardevolle gedenktekens.	
Toelichting: 1a. Bij vaststelling van het Beeldkwaliteitssysteem Openbare Ruimte (2006) is bepaald dat de centra op hoog niveau en de wijken op minimaal laag niveau worden onderhouden. Als onderdeel van het uitvoeringsplan "Ombuigingen openbare ruimte 2011" is het onderhoudsniveau van de dorpscentra bijgesteld naar niveau basis. Het bosbeheer is gericht op het geïntegreerd samengaan van de functies houtproductie, recreatie en natuur. Door natuurlijke processen te benutten worden deze functies verder ontwikkeld. 1b. De taken inzake het beheer openbare ruimte worden per 1-1-2015 uitbesteed aan marktpartijen. 2. Het beleidsplan begraafplaatsen is in 2014 vastgesteld.		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	6.613	7.185	7.214	7.217	7.232	7.248
Lasten nieuw beleid			66	85	75	50
Lasten totaal	6.613	7.185	7.280	7.302	7.307	7.298
Baten bestaand beleid	1.299	1.165	1.107	1.107	1.107	1.107
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	1.299	1.165	1.107	1.107	1.107	1.107
Saldo	-5.314	-6.020	-6.173	-6.195	-6.200	-6.191

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Extra onderhoud wegen in het buitengebied	30	35	25	
2	Sanering paaltjes op fietsroute treinbaanpad	25			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	Investerings- bedrag:				
1	Vervanging brug Ravenstraat te Oene (dekking uit de reserve vervanging bruggen)	253			
2	Verkeerslichten Woestijnweg- Laan van Fasna- Apeldoornseweg Vaassen in 2015 (dekking uit de eenmalig beschikbare middelen)	177			
3	Reconstructie Julianalaan-Deventerweg-Dorpsstraat Vaassen in 2015 (dekking uit de eenmalig beschikbare middelen)	161			
4	Wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen in de wijk in 2015.	103	8	8	8
5	Oplossen parkeerproblematiek diverse kernen in 2015.	36	3	3	3
6	Wijkverkeersplan 't Slath en Gildenhoek Epe (GVVP) in 2016.	203		15	15
7	Wijkverkeersplan Burgerenk (evt. aanvullende maatregelen) en Hogeland Epe (GVVP) in 2016.	314		24	24
8	Vervanging brug Nijbroekerweg Emst in 2015 (dekking uit reserve vervanging bruggen)	253			
9	Vervanging Openbare Verlichting in de jaren 2015 t/m 2018 conform uitvoeringsplan (dekking uit de reserve vervanging Openbare Verlichting)	1.375			
10	Reconstructie Heerderweg binnen de kom in 2015 (dekking uit eenmalige middelen)	388			
Totale lasten		66	85	75	50

Programma 7 Duurzaamheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor het milieu. De belangrijkste onderwerpen uit het programma zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van (overtollig) regenwater en afvalwater.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2015
- Afvalbeleidsplan (2013)
- Duurzaamheidsnota 2010-2014
- Duurzaamheidsprofiel (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Bevorderen van een duurzame en gezonde ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties
- Stimuleren lokale initiatieven voor duurzaamheidsontwikkeling

Wat gaan we daarvoor doen?

Milieu algemeen		Portefeuillehouder B.J. Aalbers
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Uitwerken Gemeentelijk Rioleringsplan.	1a. Vervangen van riolering op diverse lokaties. 1b. Uitvoeren onderhoudswerkzaamheden riolering. 1c. Afkoppelen hemelwater Enkweg-zuid (2 ^e fase) 1d. Aanleg rioolopslag Oenerweg Epe. 3. Voorbereiden en vaststellen windvisie.	
2. Opstellen windvisie.	3. Opstellen communicatieplan.	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i>		
3. Inwoners zijn geïnformeerd over en bewust gemaakt van het treffen van energiebesparende maatregelen.	4. Besluitvorming over vervolg van subsidieregeling Duurzamer Epe.	
4. De subsidieregeling Duurzamer Epe is geëvalueerd en het vervolg is bepaald.	5. Uitvoeren onderzoek naar opzet van een "revolving fund".	
5. Het instellen van een "revolving fund" voor energiebesparende-/ duurzaamheidsmaatregelen.	6. Uitvoeren onderzoek naar externe financieringsbronnen.	
6. Er is een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke externe financieringsbronnen voor duurzaamheidsontwikkeling.	7. Uitvoeren onderzoek naar de opzet van een lokale conferentie in afstemming met de regionale activiteiten.	
7. Een lokale conferentie is georganiseerd met bedrijven, organisaties en bewonersinitiatieven voor een aanpak tot energiebesparing en verdere duurzame ontwikkeling.	8. Afsluiten van convenanten volgt na uitvoering van activiteit 7.	
8. Met bedrijven, organisaties en bewonersinitiatieven zijn convenanten gesloten over een aanpak.		
<i>Toelichting:</i>		
2. Op dit terrein lopen beleidsinitiatieven van de provincie en de activiteiten rond energietransitie in de Regio Stedendriehoek.		
5-6 Deze twee activiteiten zijn met elkaar verbonden.		
3-8. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafpraak 3 behorend bij het speerpunt "Passend en duurzaam wonen en de prestatieafspraken 4 en 5 behorend bij het speerpunt "Stimuleren lokale initiatieven".		

Afvalinzameling en -verwerking		<i>Portefeuillehouder B.J. Aalbers</i>
<i>Activiteiten:</i>	<i>Uitvoering in 2015:</i>	
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 1. Een geactualiseerd afvalbeleidsplan.		1. Monitoren van de effecten van de maatregelen waartoe in 2014 is besloten.
<i>Toelichting:</i> 1. Het afvalbeleidsplan is in 2014 vastgesteld. In het collegeprogramma is aangegeven dit beleidsplan in 2016 te evalueren. 1. De activiteit is een uitwerking van prestatieafspraken 1 behorend bij het speerpunt "Bevorderen duurzame ontwikkeling".		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	7.062	6.074	6.007	5.924	5.924	5.924
Lasten nieuw beleid			30	0	0	0
Lasten totaal	7.062	6.074	6.037	5.924	5.924	5.924
Baten bestaand beleid	7.180	6.447	6.139	6.469	6.139	6.139
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	7.180	6.447	6.139	6.469	6.139	6.139
Saldo	118	373	102	545	215	215

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Opstellen nieuw vGRP/BRP 2016-2019 (€ 35.000 gedekt uit bestaande stelposten)	-			
2	Vervanging riolering obv inspecties	-	-	p.m.	p.m.
3	Windvisie	25			
4	Duurzaamheidsconferentie	5			
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	Investerings- bedrag:				
1	Gemeentelijk Rioleringsplan vGRP 2015 t/m 2018 * (vervanging vrijvervalriool en drukriool)	3.960			
2	Bergbezinkbassin vGRP 2015 t/m 2017 *	1.416			
3	Aanpak wateroverlast 2016 *	101			
4	Huisaansluitingen in 2015*	125			
Totale lasten		30	-	-	-

* De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan worden gedekt in de tarieven. Voorbeeld: in de tariefstelling voor de begroting 2015 worden de kapitaallasten van de in 2014 uitgevoerde investeringen verwerkt. Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar bijlage 7.

Programma 8 Toezicht en handhaving

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen vergunningverlening, controle op uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving en de algemene plaatselijke verordening. Er bestaat een relatie met programma 4 "Leefbaar en veilig".

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Handhavingsskader 2012-2015
- Algemene Plaatselijke Verordening (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Versterken van handhaving en toezicht

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening/handhaving		Portefeuillehouder: R.A.J. Scholten
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Doorontwikkelen Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) voor vergunningverlening en handhaving.	1. Opstellen van een verbeterplan.	
2. Uitwerken omgevingsplan.	2. Opstellen jaarlijks handhavingsprogramma.	
Toelichting:		
1. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) is per 1 januari 2013 operationeel voor wat betreft de milieutaken. Op basis van het door het Rijk gestelde kwaliteitscriteria betreffende het onderdeel bouwen is een verbeterplan voorbereid om hieraan te voldoen. In het najaar van 2014 volgt naar verwachting nieuwe wetgeving.		
2. Het omgevingsplan bevat het handhavings- en vergunningenbeleid. Het handhavingsprogramma wordt door het college opgesteld en bevat alle handhavingsactiviteiten en de prioritering daarin. De raad wordt hierover geïnformeerd.		

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	1.098	1.242	1.446	1.446	1.446	1.446
Lasten nieuw beleid			0	0	0	0
Lasten totaal	1.098	1.242	1.446	1.446	1.446	1.446
Baten bestaand beleid	191	100	111	111	111	111
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	191	100	111	111	111	111
Saldo	-907	-1.142	-1.335	-1.335	-1.335	-1.335

Pijler: Economie

Kenmerken Economisch Beleid

Het economisch beleid is voor wat betreft de mogelijkheden in belangrijke mate gebonden aan de ruimtelijke mogelijkheden. Vanwege de omgeving zijn er vele randvoorwaarden als gevolg van de aanwezige natuur. Daarnaast hangt lokaal economisch beleid nauw samen met de ontwikkelingen en mogelijkheden in de Regio Stedendriehoek.

De regio kent een grote economische diversiteit: van sterke industriële bedrijvigheid, veelzijdige zakelijke diensten, grote maatschappelijke en gezondheidsinstellingen tot belangrijke toeristische bedrijfssectoren. De regionale economie en werkgelegenheidsontwikkeling zijn stabiel. Een regionale aanpak is wenselijk, omdat ondernemers niet lokaal opereren, hun netwerken zich minimaal op regionaal niveau bevinden en werknemers werken in veel gevallen niet in hun eigen gemeente. De zeven gemeenten en de partners vinden dat versterking van de regionale economie nodig is.

Het economisch beleid heeft een lokale en een regionale component.

1. **Lokaal.** Zorgen voor een gezonde (stedelijke en plattelands-) economie. Acties zijn gericht op: faciliteren lokale economie via voldoende vestigingsmogelijkheden, herstructurering centra Epe en Vaassen, realiseren vitaal platteland (landbouw, kleinschalige economische functies in zorg, wellness en leisure), innovatieve zorgconcepten, lokaal verzorgend voorzieningenniveau in de kernen met in Epe en Vaassen bovenlokale voorzieningen, recreatie en toerisme in buitengebied.
2. **Regionaal.** Werken aan een samenhangende arbeidsmarkt en een goed ondernemersklimaat. De uitwerking vindt plaats langs drie actielijnen: versterken van het innovatief vermogen bij ondernemingen; integrale en vraaggestuurde aanpak van arbeidsmarktopgave; verbeteren van het vestigingsklimaat gericht op investeringsklimaat in de regio; economie, kennis, vernieuwing, arbeidsmarkt. Voor elk van deze actielijnen geldt dat er extra focus ligt op de sectoren maakindustrie, wellness & zorg en energie/duurzaamheid.

Coalitieakkoord 2014-2018:

Thema: Meedoen aan de samenleving

Iedereen doet mee

Werk is de beste vorm van sociale zekerheid. Het biedt volop de mogelijkheden tot meedoen. Het hebben, houden en krijgen van werk staat centraal. Mocht dat niet direct lukken dan zijn andere activiteiten van belang, zoals vrijwilligerswerk of scholing/training, die zorgen dat mensen betrokken blijven bij de samenleving.

Prestatieafspraken:

1. Mensen blijvend activeren via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of andere maatschappelijke activiteiten.
2. Met het lokale bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zijn afspraken gemaakt over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Tegengaan armoede

Meedoen is soms lastig door een beperkt inkomen en/of schulden. Voorkomen moet worden dat mensen verder in de problemen komen of uit huis worden gezet. Het vinden van oplossingen ligt eerst bij eigen inzet van mensen, maar daarnaast zijn er ter ondersteuning ook specifieke maatregelen zoals minimabeleid.

Prestatieafspraken:

3. Huidig niveau van minimabeleid en schuldhulpverlening is gehandhaafd.
4. Zo nodig zijn er aanvullende financiële "maatwerkvoorzieningen" opgezet erop gericht dat mensen mee kunnen (blijven) doen.

Thema: Perspectief voor bedrijvigheid en toerisme

Versterken lokale economie

Lokale bedrijvigheid is van belang voor de leefbaarheid in onze dorpen. Succesvol ondernemen kan door daarvoor de ruimte te bieden, wel onder heldere randvoorwaarden. Epe beschikt, evenals de regio, over een grote verscheidenheid aan werkgelegenheid. Specifieke aandacht is er voor de groeisectoren zorg en toerisme met aandacht voor aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs.

Prestatieafspraken:

1. Een toekomstgerichte brede lokale visie op de economische ontwikkeling, “de Economische Agenda van Epe”, is opgesteld.
2. Er zijn adequate overlegvormen met het bedrijfsleven en organisaties, gericht op het stimuleren van bedrijvigheid.

Versterken toeristisch profiel gemeente

Toerisme is van groot belang voor de lokale economie. Een sterk profiel van de gemeente moet zorgen dat Epe onder de aandacht van de toeristen blijft en uitnodigend werkt. Binnen de ruimtelijke kaders ruimte bieden voor verdere ontwikkeling van de toeristische sector.

Prestatieafspraken:

3. Faciliteren van de lokale (gemeentebrede) organisatie voor informatievoorziening, promotie en marketing in de uitwerking van het toeristisch profiel.
4. Periodiek monitoren van de economische effecten van de lokale inzet op toerisme.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord sturen de hierna volgende programma's aan.

Programma 9 Bedrijvigheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid, bedrijfsterreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme. De gemeentelijke rol is voorwaardenscheppend (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, goede ontsluiting en bereikbaarheid, goed beheer van de openbare ruimte) en faciliterend (informatievoorziening, dienstverlening). Er bestaat een relatie met programma 5 "Ruimte en wonen" (economische aspecten in planontwikkeling en bestemmingsplannen).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Toeristisch profiel (2013)
- Agenda Stedendriehoek (2013)
- Visie bedrijfsterreinen (2008)
- Detailhandelsbeleid (2008)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Versterken lokale economie
- Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie en toerisme		Portefeuillehouder: R.A.J. Scholten
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Inzetten stimuleringsbudget recreatie en toerisme. <i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 2. Faciliteren van de lokale (gemeentebrede) organisatie voor informatievoorziening, promotie en marketing in de uitwerking van het toeristisch profiel. 3. Een uitgewerkt toeristisch profiel dat leidt tot: a. Meer bezoekers aan de gemeente Epe b. Een kwaliteitsslag in de toeristische infrastructuur (routes en bewegwijzering) c. Een voorzieningenniveau dat bezoekers trekt op basis van "feel good"-gevoel. d. Een keuze bij dagrecreanten tot een langer verblijf. 4. Er is een monitor opgesteld voor het meten van de economische effecten van lokaal toeristisch beleid.	1. Subsidieafspraken maken met professionele en vrijwilligersorganisaties over de doelstellingen en activiteiten. 2. Subsidieafspraken maken met de Stichting Promotie Gemeente Epe over de activiteiten en werkzaamheden. 3. Uitwerken van het uitvoeringsplan door de Stichting Promotie Gemeente Epe. 4. De Stichting Promotie Gemeente Epe legt de uitgangsposities vast (waar staan we nu) in overleg met de gemeente.	
<i>Toelichting:</i> 2-3. Voor de uitwerking van het toeristisch profiel is een stappenplan vastgesteld dat leidend is voor de Stichting Promotie Gemeente Epe. De voortgang van die uitwerking wordt getoetst aan de met de stichting gemaakte afspraken die vastgelegd zijn in een jaarlijks uitvoeringsplan. 2-4. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij het speerpunt "Versterken toeristisch profiel gemeente."		

Lokale/regionale economie		Portefeuillehouder: E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Opstellen reclamebeleid voor de openbare ruimte	1. Afronden besluitvorming reclamebeleid.	
2. Opstellen en uitvoeren van het arbeidsmarktbeleid via de Strategische Board.	2. Uitvoeren van projecten op basis van de gemaakte afspraken rondom regionale arbeidsmarkt (Akkoord van Beekbergen).	
Collegeprogramma 2014-2018:		
3. Er is een visie vastgesteld, gericht op de economische (door)ontwikkeling van Epe (Economische Agenda).	3. Vaststellen Economische Agenda.	
4. Het economisch platform is het overlegorgaan voor de lokale bedrijvigheid.	4. Voortzetten overleg met Economisch Platform.	
5. Periodiek werkbezoeken afleggen aan bedrijven/organisaties, zowel bestuurlijk als ambtelijk.	5. Afleggen werkbezoeken.	
6. Er zijn themabijeenkomsten/conferenties georganiseerd rond bedrijvigheid/arbeidsmarktbeleid (regionaal/lokaal).	6. Opstellen en uitvoeren jaarplan in afstemming met het jaarplan van de Strategische Board.	
Toelichting:		
1. Bij het opstellen van reclamebeleid wordt ook betrokken het plaatsen van bebording in de openbare ruimte en de bewegwijzering naar locaties.		
2. Uitvoering wordt gegeven aan de Agenda Regio Stedendriehoek. In de Board zitten vertegenwoordigers vanuit gemeenten, provincie, bedrijfsleven en onderwijs op het niveau van de Regio Stedendriehoek.		
3-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van de prestatieafspraken 1 en 2 behorend bij het speerpunt "Versterken lokale economie".		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	875	755	625	625	625	625
Lasten nieuw beleid			30	15	15	0
Lasten totaal	875	755	655	640	640	625
Baten bestaand beleid	466	79	73	73	73	73
Baten nieuw beleid			-	-	-	-
Baten totaal	466	79	73	73	73	73
Saldo	-409	-676	-582	-567	-567	-552

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Ontwikkeling Apeldoorns kanaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2	Lokale economische visie	15			
3	Uitwerken toeristisch profiel	15	15	15	
<u>Meerjareninvesteringsplan</u>					
Realisatie primaire recreatieve fietspaden op voormalige RGV fietspaden (dekking uit reserve met van RGV ontvangen middelen) in 2015					
1					
	<u>Invest. bedrag:</u>				
	76	-	-	-	-
Totale lasten		30	15	15	-

Programma 10 Weer aan het werk

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand. De uitvoeringspraktijk is neergelegd in verordeningen. Er bestaat een relatie met programma 3 “Zorg en opvang” (bevorderen zelfredzaamheid).

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Nota Wet Werk en Bijstand “Reilen en zeilen” (2013)
- Visie Modernisering WSW (2008)
- Minimabeleid “Iedereen doet mee!” (2013)
- Sociale Agenda 2009-2015
- Nota Integrale Schuldhulpverlening (2013)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Vergroten van maatschappelijke participatie van mensen zonder werk
- Verminderen van de schuldenproblematiek van Eper inwoners
- Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimuminkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsparticipatie		Portefeuillehouder E. Visser
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Verhogen uitstroompercentage participatiewet (voormalig WWB, voormalig WSW en jonggehandicapten). 2. Implementatie Participatiewet. <i>Collegeprogramma 2014-2018:</i> 3. Opstellen van trajectplannen voor uitkeringsgerechtigden zonder perspectief op betaald werk. 4. Realiseren van participatieplekken. 5. Afgesloten lokaal convenant waarin afspraken zijn vastgelegd over de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. 6. In de gemeentelijke organisatie zijn mogelijkheden gerealiseerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	1. Activiteiten gericht op het opdoen van werkervaring en het volgen van scholing door de toepassing werkgeversbenadering en gerichte projecten. 2a. Uitvoeren van het jaarplan. 2b. Vaststellen van de Verordening Participatiewet. 2c. Toezien op uitvoering wet voor de oud-Wsw'ers. 3. Uitkeringsgerechtigden een trajectplan aanbieden die de re-integratie bevordert. 4. Opzetten van voorliggende voorzieningen voor was- en strijkservice en boodschappendienst. 5a. Opstellen van een convenant. 5b. Afsluiten van een convenant met bedrijven en maatschappelijke organisaties. 6. Invulling geven aan dit onderdeel binnen het personeelsbeleid van de gemeentelijke organisatie.	
<i>Toelichting:</i> 1. Er wordt gewerkt binnen de werkwijze Direct Actief. Op lokaal niveau zullen de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet worden bij het buurt- en wijkgericht werken met als doel de participatie te verhogen. Extra aandacht zal er zijn voor mensen met een arbeidsbeperking. 2. De kadernota wordt eind 2014 door de raad vastgesteld en is onder meer gericht op de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt en participatie en samenwerking met werkgevers. Actie 2c betreft klanten die nog onder het oude regime van de WSW vallen. De Felua-groep voert dit uit voor de gemeenten Epe, Heerde en Apeldoorn. 4. De participatieplekken richten zich op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze activiteit is ook een uitwerking van het beleidsplan Wmo (voorliggende voorziening). 3-6. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1 en 2 behorend bij het speerpunt "Iedereen doet mee".		

Inkomensondersteuning		Portefeuillehouder E. Visser
Activiteiten:		Uitvoering in 2015:
Collegeprogramma 2014-2018: 1. Instandhouden van de regelingen meedoen, schoolfonds en schuldhulpverlening. 2. Een opgestelde visie over een aangepast sociaal vangnet. 3. Geactualiseerd minimabeleid gekoppeld aan de decentralisaties in het sociaal domein.		1. Uitvoeren van de regelingen meedoen, schoolfonds en uitvoeren van schuldhulpverlening. 2a. Afronden onderzoek effecten nieuwe wetgeving. 2b. Opstellen en vaststellen visie. 3. Actualiseren van de huidige beleidsnota.
Toelichting: 1-3. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 en 4 behorend bij het speerpunt "Tegengaan armoede".		

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid		14.834	14.216	15.095	15.148	15.162	15.159
Lasten nieuw beleid				-405	-748	-1.081	-1.345
Lasten totaal		14.834	14.216	14.690	14.400	14.081	13.814
Baten bestaand beleid		11.966	11.625	5.850	5.850	5.850	5.850
Baten nieuw beleid				0	0	0	0
Baten totaal		11.966	11.625	5.850	5.850	5.850	5.850
Saldo		-2.868	-2.591	-8.840	-8.550	-8.231	-7.964

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Decentralisatie Participatiewet: daling uitgaven re-integratie	-52	-92	-117	-129
2	Decentralisatie Participatiewet: daling uitgaven sociale werkvoorziening	-376	-719	-1.068	-1.356
3	Decentralisatie Participatiewet: daling uitgaven nieuwe doelgroepen.	23	63	104	140
Totale lasten		-405	-748	-1.081	-1.345

Pijler: Bestuur

Kenmerken Bestuurlijke inzet

De inzet is burger en klantgericht werken. Daartoe is een organisatie opgezet met als hoofdlijnen de dialoog aangaan met burgers, adequaat inspelen op ontwikkelingen en een klantgerichte dienstverlening. De koers is de organisatie verder te verbeteren en te vernieuwen en toekomstbestendig te maken voor een adequate taakuitvoering.

De opvattingen over de gemeentelijke taakuitvoering zijn: de gemeente meer als regisseur en de uitvoering meer bij burgers en derden; meer betrokkenheid van en samenwerken met burgers en maatschappelijke organisaties en bedrijven; meer wijkgericht werken; zakelijk en efficiënt werken; actief mogelijkheden zoeken om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.

De twee gemeentelijke hoofdtaken zijn het realiseren van maatschappelijke effecten samen met burgers en partners en het leveren van directe publieke dienstverlening (gemeentelijke diensten en producten). De verbetering en vernieuwing van de organisatie zit in het verder doorontwikkelen van het sturingsmodel "regie" (sturen-leiden-coördineren) en in samenhang daarmee de ontwikkeling van het nieuwe dienstverleningsconcept met ondersteuning van moderne informatie- en communicatietechnologie. Dit leidt tot een nieuwe oriëntatie op het gemeentelijk takenpakket en de samenwerking met burgers en maatschappelijke organisaties.

De vorming en uitvoering van beleid doet de gemeente steeds meer in samenwerking met derden. Vanuit bestuurlijk oogpunt vraagt het heldere gemeentelijke standpunten en rolbepaling (wat wil ik bereiken, hoe doe ik dat en met wie). Van de organisatie vraagt dit een ontwikkeling naar een flexibele, en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

Coalitieakkoord 2014-2018:

Thema: Goede dienstverlening

Goede dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening dient goed, modern en afgestemd te zijn op de inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Dit alles in een juiste prijs-kwaliteit verhouding. Er is een open houding t.o.v. initiatieven en het oplossen van problemen, waarover het gesprek wordt aangegaan.

Prestatieafspraken:

1. Een Klant Contact Centrum is opgezet met een goede bereikbaarheid (post, balie, telefoon, digitaal) en een goede communicatie met inwoners, organisaties en bedrijven.
2. Naast digitale dienstverlening is ook dienstverlening aan huis en op afspraak mogelijk.

Zelfstandige regisserende gemeente

De ingezette ontwikkeling naar een regisserende gemeente wordt voortgezet. Het richt zich op een kleine en slagvaardige organisatie met kwaliteit en efficiënt werkend. Samenwerken met inwoners en partners neemt daarin een belangrijke plaats in. Het uitgangspunt is een zelfstandige gemeente, samenwerkend met omliggende gemeenten en in regioverband.

Prestatieafspraken:

3. Een vastgestelde visie op de regisserende gemeente met de voorgestane werkwijze en de hoofdlijn voor samenwerking met inwoners, partners en omliggende gemeenten.
4. De gemeentelijke organisatie werkt volgens de opzet en principes van "de regisserende gemeente Epe".
5. Blijvende inzet van burgerparticipatie bij het ontwikkelen en uitwerken van gemeentelijk beleid.

Aansturing programma's

De hiervoor beschreven kenmerken van het beleid en de vermelde thema's uit het coalitieakkoord stuurt het hierna volgende programma aan.

Programma 11 Bestuur en organisatie

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen algemeen bestuur, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Relevante nota's (kerndocumenten)

- Bestuurs- en Management Concept (2002)
- Visie Regiegemeente (2013)
- Visie gemeentelijke dienstverlening (2010)
- Informatie strategie (2013)
- Strategische visie op communicatie (2011)
- Notitie Planning en Control (2005)
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid (2012)

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

- Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening
- Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes
- Ontwikkelen van een organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Planning en control		Portefeuillehouder: R.A.J. Scholten
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Verbeteren planning en control cyclus.	1.	Uitwerken eenduidige doelen- en indicatorenset voor gebruik in programmabegroting en beleidskaders.
2. Uitvoeren jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen en van (onderdelen van) de organisatie-eenheden.	2.	Uitwerken van interne onderzoeksopdrachten ter verlaging van de overheadkosten.
<i>Collegeprogramma 2014-2018:</i>		
3. Een uitgevoerde beleidsmatige analyse per thema uit het coalitieakkoord om ruimte te creëren voor nieuwe beleidsinitiatieven.	3.	Uitvoeren beleidsmatige analyse naar financiële ruimte binnen de pijler sociaal van deze begroting.
4. Een uitgevoerde financiële doorlichting per thema uit het coalitieakkoord om financiële ruimte te creëren voor de opvang van autonome kostenontwikkelingen.	4.	Uitvoeren financiële doorlichting van de begroting.
5. Het treffen van (financieel technische) maatregelen voor een structurele tariefsverlaging bij de taken afval en riolering.	5.	Inventariseren van mogelijke maatregelen
6. Een uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden voor afschaffing van belastingen om daarmee de uitvoeringskosten te kunnen verlagen.	6.	Onderzoek naar mogelijkheden voor afschaffen van belastingen.
7. Een uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden van het loslaten van het principe van 100% kostendekking bij vooraf aangewezen heffingen.	7.	Start activiteit in 2016.
8. Een uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden van vereenvoudiging van gemeentelijke belastingen.	8.	Start activiteit in 2017.
9. Een uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden van vergroening van heffingen.	9.	Start activiteit in 2017.
10. Een geactualiseerde nota lokale heffingen.	10.	Start activiteit in 2018.

Toelichting:

1. Met de resultaten van deze activiteit wordt gezien welke wijzigingen er nodig zijn in de bestaande opzet van de programmabegroting.
3. Deze activiteit is over drie jaar uitgespreid. Gestart wordt in het sociale domein met de volgende thema's uit het coalitieakkoord: investeren in zorg, voorzieningen in dorpen en wijken, meedoen aan de samenleving.
- 3-10 De activiteiten zijn uitwerkingen van het kader financieel- en belastingbeleid uit het coalitieakkoord. Er volgt een gefaseerde uitvoering van de activiteiten. Bij de activiteiten 5, 6, 8 en 9 hangen de onderzoeken samen met de mogelijke regionale belastingsamenwerking en de daarmee samenhangende harmonisatie en standaardisatie.

Burger en bestuur		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Opstellen Strategische visie op communicatie.	1. Afronden evaluatie en besluitvorming over visie.	
Collegeprogramma 2014-2018: 2. De werkwijze burgerparticipatie is geactualiseerd.	2. Actualiseren werkwijze burgerparticipatie.	
Toelichting:		
2. De activiteit is een uitwerking van prestatieafpraak 5 behorend bij het speerpunt “Zelfstandige regisserende gemeente”		

Dienstverlening		Portefeuillehouder: H. van der Hoeve
Activiteiten:	Uitvoering in 2015:	
1. Vormgeven van e-overheid.	1a. Uitvoeren jaarplan. 1b. Realiseren resultaatverplichtingen: aansluiten WOZ op landelijke voorziening, voorbereiding implementatie Basisregistratie Personen(BRP), aansluiting 1 ^e fase Basisregistratie Grootchalige Topografie(BGT).	
Collegeprogramma 2014-2018:		
2. Er is een businesscase opgesteld voor de realisatie van het Klant Contact Centrum.	2. Afronden besluitvorming businesscase.	
3. Een gefaseerde implementatie van het Klant Contact Centrum.	3a. Vaststellen implementatieplan. 3b. Start uitvoering implementatieplan.	
4. Er is een notitie opgesteld betreffende dienstverlening aan huis.	4a. Opstellen notitie over de dienstverlening aan huis, aan de balie en op afspraak. 4b. Op basis van de voornoemde notitie keuzes maken.	
Toelichting:		
1. (Lokale) overheden hebben een gezamenlijke overheidsbrede agenda vastgesteld voor dienstverlening en e-overheid. Deze agenda is verwoord in het i-NUP (implementatie Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid). Lokale projecten zijn onder meer de inrichting van het KCC, werkprocessen generiek maken, zaakgericht werken en het opzetten van een “persoonlijke informatiepagina”.		
3. Er vindt een gefaseerde uitvoering plaats van het implementatieplan.		
2-4. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 1 en 2 behorend bij het speerpunt “Goede dienstverlening”.		

Organisatie		Portefeuillehouder: R.A.J. Scholten / H. van der Hoeve	
Activiteiten:		Uitvoering in 2015:	
1. Realiseren duurzaam gemeentehuis. 2. Verbeteren informatieveiligheid Collegeprogramma 2014-2018 3. De gemeente geeft het goede voorbeeld met efficiënt energiebeheer van eigen gebouwen, duurzame inkoop en duurzaam beheeren van de openbare ruimte. 4. Een door de raad vastgestelde visie op de regisserende gemeente. 5. Een opgesteld strategisch personeelsbeleid met opleidingsplan. 6. Een uitgevoerd opleidingsplan. 7. De gemeentelijke organisatie (aansturing en structuur) is afgestemd op het model "regisserende gemeente".		1. Opstellen masterplan voor verduurzaming van het gemeentehuis. 2. Vaststellen en uitvoeren jaarplan informatiebeveiliging. 3. Maatregelen uitvoeren gericht op energiebesparing in het gemeentehuis. 4. Afronden van besluitvorming. 5. Afronden besluitvorming en start uitvoering. 6. Start uitvoering. 7a. Afronden besluitvorming nieuwe organisatieopzet en implementatieplan. 7b. Start implementatie nieuwe organisatieopzet.	
Toelichting:			
1. Het masterplan is een verdere concretisering van de plannen waarin een relatie wordt gelegd met de uitwerking van het model regiegemeente, de wijze van uitvoering van de gemeentelijke dienstverlening, duurzaamheid, het toepassen van "het nieuwe werken" en het terugdringen van overheadkosten als gevolg van een kleiner wordende ambtelijke organisatie. 2. De basis voor deze activiteit ligt in een aangenomen resolutie op de algemene ledenvergadering van de VNG in november 2013. Het verzoek van de VNG aan de gemeenten was om dit onderwerp op te pakken. In 2014 is het beleidsplan informatieveiligheid door het college vastgesteld. 4. De verdere invulling vindt plaats op basis van de regieagenda, die een plek gaat krijgen in de volgende begroting. 7. Het implementeren van de nieuwe organisatieopzet vindt fasegewijs plaats in een meerjarig traject. 3-7. De activiteiten zijn uitwerkingen van prestatieafspraken 3 behorend bij het speerpunt "Bevorderen duurzame ontwikkeling" en bij de prestatieafspraken 3 en 4 behorende bij het speerpunt "Zelfstandige regisserende gemeente".			

Wat mag dat kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid		6.569	6.331	5.269	5.045	5.032	5.011
Lasten nieuw beleid				-330	-262	-65	-65
Lasten totaal		6.569	6.331	4.939	4.783	4.967	4.946
Baten bestaand beleid		734	915	759	759	759	759
Baten nieuw beleid				-	-	-	-
Baten totaal		734	915	759	759	759	759
Saldo		-5.835	-5.416	-4.180	-4.024	-4.208	-4.187

Specificatie lasten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Lasten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Herinrichting gemeentehuis	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2	Verlaging rentekosten externe financiering	-211	-170		
3	BTW voordeel mengpercentage	-20	-20	-20	-20
4	Stelpost risico's 3D's lagen vervallen	-125	-125	-125	-125
<u>Meerjareninvesteringsplan:</u>					
	Investerings- bedrag:				
1	Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare Werken voor 2015 t/m 2017: € 182.700 per jaar.	548	26	53	80
2	Vervanging bedrijfsmiddelen ICT voor de jaren 2015 t/m 2018: € 375.000 per jaar gedekt uit reserve ICT	1.500			
Totale lasten		-330	-262	-65	-65

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen kenmerken zich door hun vrije bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerende-zaakbelastingen. In het overzicht worden dan ook de baten vermeld die niet reeds in de diverse programma's zijn opgenomen.

In dit hoofdstuk is eveneens het in de begroting opgenomen bedrag voor 'onvoorziene uitgaven' opgenomen.

Overzicht

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lokale heffingen	5.611	5.871	6.138	6.221	6.295	6.358
Algemene uitkering ¹	27.270	27.488	42.265	42.258	41.563	41.207
Dividend uitkeringen	172	159	161	161	161	161
Saldo financieringsfunctie	-28	-682	-572	-572	-572	-572
Overige alg. dekkingsmidd.	1.482	2.009	1.925	1.925	1.925	1.925
Totaal	34.507	34.845	49.917	49.993	49.372	49.079
Onvoorziene uitgaven	-	-67	-57	-57	-57	-57

De in het bovenstaande overzicht vermelde bedragen zijn netto bedragen. Dit houdt in dat op de verkregen baten de daarop betrekking hebbende kosten (zoals interne uren en invorderingskosten) in mindering gebracht.

Lokale heffingen

De belastingopbrengsten in het bovenstaande overzicht zijn opgenomen zonder rekening te houden met de kwijtschelding. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de mei circulaire 2014. Op basis van deze circulaire is een berekening gemaakt waaruit de volgende inkomsten blijken (bedragen * € 1.000):

Jaar	Algemene uitkering autonoom	Integratie- Uitkering WMO	Sociaal Domein	Algemene uitkering totaal
2015	22.519	2.990	16.923	42.432
2016	22.692	2.990	16.742	42.424
2017	22.682	2.990	16.056	41.728
2018	22.569	2.990	15.814	41.373

De ontwikkelingen in de algemene uitkering zijn verwerkt in de programmabegroting 2015-2018.

Dividend

Dividend wordt ontvangen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en van Waterbedrijf Vitens.

¹ Voor 2015 en verder inclusief stelpost ter vervanging van de behoedzaamheidsreserve.

Saldo financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet worden verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening-courant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen.

Onvoorzien

Dit bedrag is in de begroting beschikbaar voor uitgaven welke onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. De aanwending hiervan vindt plaats in het kader van de voortgangsrapportage.

Wat mag dat kosten?

	Bedragen * € 1.000					
	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	421	368	421	421	421	421
Lasten nieuw beleid			-	-	-	-
Lasten totaal	421	368	421	421	421	421
Baten bestaand beleid	34.928	35.097	39.337	39.593	39.657	39.607
Baten nieuw beleid			10.944	10.764	10.079	9.836
Baten totaal	34.928	35.097	50.281	50.357	49.736	49.443
Saldo	34.507	34.729	49.860	49.936	49.315	49.022

Specificatie baten nieuw beleid

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
Bedragen * € 1.000					
Baten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Decentralisatie jeugdzorg: budget algemene uitkering	6.004	5.919	5.718	5.754
2	Decentralisatie functie uitkering: budget algemene uitkering	5.199	5.447	5.296	5.281
3	Ombuigingen: inkomstenverhoging	146	146	146	146
4	Decentralisatie Participatiewet: daling rijksuitkering re-integratie	-52	-92	-117	-129
5	Decentralisatie Participatiewet: daling rijksuitkering sociale werkvoorziening	-376	-719	-1.068	-1.356
6	Decentralisatie Participatiewet: extra inkomsten nieuwe doelgroepen	23	63	104	140
Totale baten		10.944	10.764	10.079	9.836

DEEL 2

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid en de uitvoering ten aanzien van de lokale heffingen. Het gaat hierbij om het beleid op het gebied van de tarieven, de lokale lastendruk en kwijschelding. De gemeentelijke belastingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Er zijn algemene dekkingsmiddelen, zoals de onroerende-zaakbelastingen (OZB) en er zijn heffingen waarvan de opbrengst moet worden aangewend ter dekking van specifieke kosten, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De raad bepaalt het belastingbeleid in beginsel samenhangend met het vaststellen van de begroting. Daar vindt de integrale afweging plaats. Beleidsmatige wijzigingen worden in deze paragraaf van de programmabegroting per belastingsoort – voor zover relevant – toegelicht. Redactionele en technische wijzigingen van de belastingen worden in de afzonderlijke raadsvoorstellen toegelicht.

In 2014 is gestart met het opstellen van een bedrijfsplan voor een regionaal belastingkantoor dat de uitvoering van de belastingen voor 5 gemeenten zal verzorgen. Dat bedrijfsplan dient als onderlegger voor de definitieve besluitvorming om al dan niet een belastingkantoor op te richten. Bij het opstellen van deze paragraaf was de bestuurlijke besluitvorming voorzien voor begin 2015. Samenwerking vraagt om harmonisatie van processen en regelgeving. Afhankelijk van de besluitvorming rondom de samenwerking, zullen wij hiervoor het komende jaar voorstellen voorbereiden.

1.2 Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- de nota lokale heffingen;
- de notitie woonlasten;
- het coalitieakkoord 2014-2018;
- landelijke wet- en regelgeving.

1.3 Stand van zaken, ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

1.3.1 Algemeen tarievenbeleid

In het coalitieakkoord is ten aanzien van de belastingen en heffingen het volgende bepaald:

- Belastingen en heffingen worden waardevast gehouden door de tarieven minimaal te verhogen met het inflatiepercentage. Dit percentage bedraagt 1,25% voor 2015.
- Retributies (heffingen waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat) zijn zoveel mogelijk 100% kostendekkend.

Een overzicht van geraamde algemene dekkingsmiddelen is opgenomen in deel 3. Bij de belastingvoorstellen zijn exploitatie-overzichten opgenomen van de retributies.

1.3.2 Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB is een algemene heffing die bestaat uit een eigenaren- en gebruikersdeel. Het gebruikersdeel wordt alleen van niet-woningen geheven. Woongedeeltes binnen niet-woningen zijn vrijgesteld van OZB. Voor het jaar 2015 gelden de WOZ-waarden per peildatum 1-1-2014. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. Uit het vorige coalitieakkoord stond nog een (laatste) extra verhoging gepland in 2015 van 2,85%.

De VNG heeft met het Rijk afgesproken dat de OZB op landelijk niveau niet meer stijgt dan een bepaald percentage, de zogenaamde macronorm. De afgelopen jaren hebben gemeenten zich als collectief niet aan de macronorm gehouden. Dat heeft geleid tot overleg tussen VNG en Rijk, waarbij is afgesproken dat de macronorm in het najaar van 2014 zal worden heroverwogen als instrument om lokale lasten beheersbaar te houden.

1.3.3 Reinigingsheffingen

De heffingen dekken de kosten van inzameling en verwerking van huisvuil, bedrijfsafval en het brengen van huisvuil. Als gevolg van het afvalbeleidsplan dat in 2013 is vastgesteld dalen de lasten. Dit vertaalt zich in lagere tarieven (-8,3%). Bij de reinigingsrechten – de heffing die bij bedrijven in rekening wordt gebracht – vindt een vereenvoudiging in de tariefstructuur plaats, zodat deze meer aansluit op de afvalstoffenheffing van inwoners. Het afvalbeleidsplan leidt tot kleine aanpassingen in de belastingverordening. Deze zaken worden toegelicht bij de verordening.

1.3.4 Rioolheffing

In het gemeentelijk rioleringsplan 2012 is aangegeven dat keuzes met betrekking tot de bekostigingssystematiek van de watertaken die op de gemeente rusten in de loop van de planperiode opgepakt zullen worden. Met Apeldoorn was de inspanningsverplichting afgesproken om per 2015 te komen tot een kostenreductie, waarbij vereenvoudiging van de rioolheffing als optie gold. Gelet op de voorbereidingen van mogelijk regionale samenwerking op belastinggebied, waarbij harmonisatie van proces en regelgeving nodig zal zijn, worden nu geen wijzigingen in beleid voorgesteld. Conform het Gemeentelijk RioleringsPlan wordt een extra tariefsverhoging van 1,7% doorgevoerd.

1.3.5 Forensenbelasting

Dit betreft de heffing op gemeubileerde woningen die beschikbaar worden gehouden door mensen die niet in de gemeente Epe wonen. De WOZ-waarde is de grondslag voor de heffing. Het tarief is een percentage van de waarde. De verwachte waardedaling wordt gecompenseerd door een tariefsverhoging. Er is een minimumtarief en een maximumtarief. Het minimum is gelijk aan het tarief voor een jaarplaats bij de toeristenbelasting.

1.3.6 Hondenbelasting

De hondenbelasting is een doelbelasting. Er is een koppeling tussen de kosten van voorzieningen voor hondenbezitters en de heffing. Die voorzieningen worden alleen binnen de kommen getroffen, zodat het buitengebied is vrijgesteld. Met een trendmatige tariefsverhoging en onttrekking aan de egaliseriereserve worden de lasten volledig verhaald.

1.3.7 Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Er vinden geen inhoudelijke wijzigingen plaats.

1.3.8 Toeristenbelasting

In het coalitieakkoord is bepaald dat als er extra uitgaven zijn op het gebied van recreatie en toerisme, de toeristenbelasting daarvoor wordt verhoogd. Voor 2015 zijn geen extra uitgaven opgenomen. Het tarief wordt verhoogd indien de cumulatieve tariefsverhogingen sinds de laatste tariefsverhoging de € 0,05 overschrijden. Elk jaar wordt het tarief door de raad vastgesteld, ook als het ongewijzigd blijft. Voor 2015 heeft de raad het tarief inmiddels conform dit beleid vastgesteld op € 0,95.

1.3.9 Baatbelasting riolering en rioolaanleg- en aansluitgeld

Deze belastingen dienen ter dekking van de kosten die gemoeid zijn met de aanleg van riolering. In het buitengebied is de aanleg van riolering voltooid. We stellen daarom geen nieuwe verordening baatbelasting meer vast.

Het tarief voor het rioolaanleg- en aansluitgeld wordt jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd.

1.3.10 Begraafrechten

Er is een voorziening ingesteld om de kosten van onderhoud – ook in de toekomst – te kunnen bekostigen. In 2012 is besloten om het tarief de komende vijf jaar met 3,25% boven de lastenstijging te verhogen om de voorziening te stabiliseren. De verhaalbare lasten stijgen met 7%. De totale tariefstijging komt daarmee uit op 10,5%. De verordening is in overeenstemming gebracht met het nieuwe beleidsplan begraafplaatsen en op onderdelen vereenvoudigd.

1.3.11 Leges

Leges betreffen vergoedingen voor allerlei gemeentelijke dienstverlening (o.a. vergunningen, paspoorten, trouwen). De berekeningsmethodiek is in 2009 vastgelegd. Er worden enkele technische wijzigingen en vereenvoudigingen doorgevoerd. In de stukken die ter inzage liggen is dit nader uitgewerkt. Alle leges bij elkaar zijn voor 78% kostendekkend.

1.3.12 Marktgeld

Door een daling van het aantal vaste plaatsen daalt de opbrengst autonoom. Uitgaande van een geïndexeerde verhoging van de tarieven leidt dit tot een kostendekking van 90%.

1.4 Kengetallen Belastingen

1.4.1 Kostendekking

Behalve de leges en de marktgelden zijn de overige heffingen 100% kostendekkend, mede door inzet van tariefegalisatiereserves. Het betreft de hondenbelasting, grafrechten, reinigingsheffingen en rioolheffing/rioolaansluitgeld. In het raadsvoorstel betreffende de wijzigingen van de belastingverordeningen zijn deze kostendeckingen nader gespecificeerd.

1.4.2 Kwijtschelding

In Epe kan voor afvalstoffenheffing en rioolheffing voor gebruikers kwijtschelding worden verleend. De gemeente kan binnen de rijksregelgeving beperkt eigen beleid voeren. Epe maakt maximaal gebruik van die mogelijkheden. Voor zover mogelijk wordt geautomatiseerd kwijtschelding verleend op basis van reeds bekende gegevens.

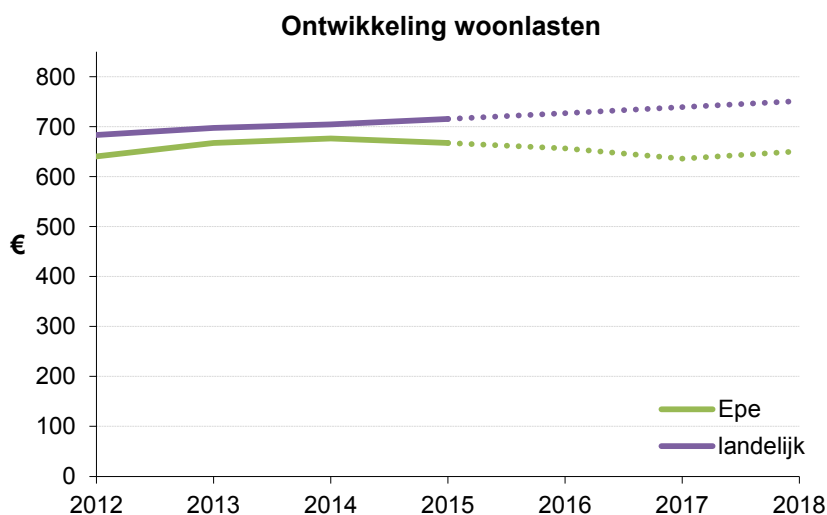
Op basis van het beeld van de afgelopen jaren wordt een autonome stijging van de kwijtschelding voorzien. Er is rekening gehouden met € 133.000 aan te verlenen kwijtschelding.

De kwijtscheldingsgegevens van de gemeente worden vanaf medio 2014 ook door het belastingkantoor van de waterschappen (GBLT) gebruikt. Daardoor hoeven inwoners slechts één keer kwijtschelding aan te vragen.

1.4.3 Woonlasten

Het beleid is gericht op een woonlastenontwikkeling onder het landelijk gemiddelde. Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder een weergave van de ontwikkeling van de woonlasten. Voor de landelijke ontwikkeling is uitgegaan van de gemiddelde trendmatige stijging van de afgelopen jaren (1,6%). Voor Epe is rekening gehouden met:

- een inflatiecorrectie van 1,25%;
- extra tariefstijgingen rioolheffing conform het GRP;
- lagere lastenontwikkeling als gevolg van nieuw afvalbeleid en aanbestedingsvoordelen.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

2.1 Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Epe om structurele en niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen om zijn taken te kunnen voortzetten. Hiertoe wordt in deze paragraaf de relatie gelegd tussen de **weerstandscapaciteit** (de middelen die de gemeente in staat stellen om financiële tegenvallers op te vangen) en de aanwezige **risico's**. Op welke manier de gemeente risico's beheerst wordt vastgelegd in het risicomanagement.

2.2 Beleidskaders

De mate waarin de aanwezige weerstandscapaciteit als voldoende kan worden beschouwd, is afhankelijk van de wijze waarop de gemeente wil omgaan met de aanwezige risico's. Deze beheersing van risico's wordt vastgelegd in het risicomanagement. Risicomanagement wordt gedefinieerd als het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt of maakt. Het doel is om de beheersing van de risico's een integraal onderdeel te laten zijn van de bedrijfsvoering. In het najaar van 2014 wordt het risicomanagement geformaliseerd en vastgelegd.

De gemeente Epe voert een risicomijdend en solide financieel beleid. Dit komt ondermeer tot uitdrukking in de wijze waarop in de begroting met risico's wordt omgegaan. Voor een nadere uiteenzetting van het financieel beleid, risico's en berekeningswijzen wordt verwezen naar de ter inzage liggende stukken.

Met betrekking tot de risico's is een risicokaart ontwikkeld waarin de risico's worden weergegeven op de dimensies Effect en Kans. Deze risicokaart is weergegeven in paragraaf 2.4.

2.3 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden verstaan de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit op basis van de macronorm, de begrotingsruimte en het budget voor onvoorzien. Als we deze onderdelen omzetten in een tabel ontstaat het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit	2015
Bedragen * € 1.000	
Algemene reserve	2.000 ²
Onbenutte belastingcapaciteit obv macronorm	-
Begrotingsruimte	15
Onvoorzien	57
Totaal	2.072

2.4 Risico's

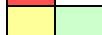
De inventarisatie van risico's heeft als doel om de, op het moment van het opstellen van deze begroting, bekende risico's te benoemen en toe te lichten. Onder de risico's worden verstaan risico's die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Voor zover risico's als concrete toekomstige financiële verplichtingen te kwantificeren zijn, zijn daarvoor (financiële) voorzieningen gevormd respectievelijk in de begroting bedragen opgenomen.

Het kwantificeren van risico's is lastig en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn. De risico's zijn in de een risicokaart (zie hieronder) weergegeven waarbij het effect van de gebeurtenis op de financiële positie van de gemeente, is afgezet tegen de kans dat de gebeurtenis zich voordoet. Op basis van het solide financiële beleid van de gemeente worden voor de risico's waarbij het effect op

² Verwachte stand na inzet surplus als eenmalig dekkingsmiddel voor incidentele uitgaven.

de bedrijfsvoering groot is en de kans reëel tot groot is (de rode vlakken in de risicokaart) maatregelen genomen in de vorm van reserves of (structurele) stelposten in de begroting. De overige risico's (geel en groen) dienen opgevangen te worden in de weerstandscapaciteit.

EFFECT	GROOT ≥ € 150.000	- Borg/garant stelling - Verbonden partijen	- Grondexploitatie en regionale Woningbouwprogrammering. - WMO - WWB - Juridische claims & aansprakelijkheid	- Algemene uitkering - Decentralisaties
	SIGNIFICANT	- Renteontwikkeling	- Planschade claims - Regionalisering basisbrandweezorg	-
	KLEIN ≤ € 50.000	- Leerlingenvervoer	-	-
		KLEIN	REËEL	GROOT
KANS				

 = risico in begroting afgedekt door financiële buffer (reserve of stelpost)
 = risico gedekt binnen weerstandsvermogen

2.4.1 Specifiek afgedekte risico's:

In de onderstaande tabel worden de met financiële buffers afgedekte risico's vermeld (de rode risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt weergegeven hoe ze in de begroting zijn afgedekt en wat de omvang van de buffer is.

Afgedekt in financiële buffer	Hoe	Omvang buffer
Algemene uitkering	Stelpost structureel	€ 167.000
Bouwgrondexploitatie / Woningbouwprogrammering	Risico reserves	€ 4.806.000
Wet Werk en Bijstand (WWB)	Risico reserve	€ 1.809.000
Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO)	Risico reserve	€ 5.017.000
Decentralisaties		

Op dit moment lopen er gerechtelijke procedures over claims richting de gemeente. Het effect van deze claims kan door de hoogte ervan groot zijn, de kansen op toewijzing van claims is reëel. Toch zijn er op dit moment nog geen reserves of buffers in de begroting gevormd. De juridische procedures hebben nog een lange weg te gaan. Op het moment dat het effect en de kans nauwkeuriger zijn in te schatten zal afgewogen worden hoe deze risico's af te dekken. Voor nu wordt het risico gedekt in het weerstandsvermogen.

2.4.2 Af te dekken risico's in het weerstandsvermogen:

In de onderstaande tabel worden de risico's vermeld die financieel opgevangen dienen te worden in de weerstandscapaciteit (de gele en groene risico's uit de risicokaart). Hiervan wordt het financiële risico weergegeven (kans maal effect) en of het ontstane financieel effect eenmalig of structureel van aard is.

Afgedekt in weerstandsvermogen	Kans x Effect	
Rente ontwikkeling	€ 9.000	structureel
Juridische risico's	€ 230.000	eenmalig
Planschadeclaim	€ 95.000	structureel
Verbonden partijen	€ 36.000	eenmalig
Leerlingenvervoer	€ 2.500	structureel
Regionalisering basis brandweezorg	€ 30.000	structureel
Borg- en garantstelling	€ 565.000	eenmalig
Totaal	€ 967.500	

2.4.3 Vervallen risico's

Ten opzicht van de opstelling bij de vorige begroting zijn de volgende risico's komen te vervallen:

- BTW regionalisering basis brandweezorg

2.5 Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen Bedragen * € 1.000	2015
Weerstandscapaciteit	2.072,0
Risico's	967,5
Weerstandsvermogen	1.104,5

Gerekend in ratio's wordt de weerstandscapaciteit 2015 als volgt weergegeven:

1. Algemene reserve in relatie tot de risico's: 2,1
2. Weerstandscapaciteit in relatie tot risico's: 2,1

De verwachte stand van de algemene reserve op 1 januari 2015 (na inzet surplus als eenmalig dekkingsmiddel voor incidentele uitgaven) bedraagt 2,0 mln. Dit ligt op de vereiste minimale omvang.

De ratio weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's (2,6) kan als uitstekend worden gekwalificeerd. Hierbij wordt aangesloten bij een gangbare kwalificering van het weerstandsvermogen: een ratio boven de 1 is voldoende, tussen de 1,4 en 2 is ruim voldoende en boven de 2 uitstekend.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen weergegeven. De belangrijkste criteria in het beleidskader zijn “schoon, heel en veilig”, waarbij het gekozen uitgangspunt de gewenste kwaliteit in verhouding tot de beschikbare middelen is. De kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau en de daarmee samenhangende jaarlijkse lasten. Omdat met het onderhoud van de kapitaalgoederen een aanzienlijk deel van de begroting is gemoeid, is een goed overzicht van belang voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft, net als de andere paragrafen, een dwarsdoorsnede van de begroting omdat de kosten van het onderhoud van de kapitaalgoederen over verschillende programma's is verspreid.

3.2 Beleidskaders

Het beleid van de gemeente Epe voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in de onderstaande beleidsplannen:

- Wegenbeleidsplan (2014-2019)
- Gladheidbestrijdingsplan (2010-2014), actualisatie in 2014.
- Gemeentelijk Rioleringsplan: vGRP (2012-2015)
- Groenstructuurplan / Bomenbeleidsplan (2010), actualisatie bomenbeleidsplan in 2015
- Beeldkwaliteitssysteem onderhoud openbare ruimte: BOR (uitgebreid in 2013)
- Speelruimtebeleidsplan/richtlijnen voorzieningen kinderen en jongeren (2012)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2012-2017)
- Beleidsplan bruggen (2013-2017)
- Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (2009-2016)
- Fietsnota (2012)
- Parkeerbeleidsplan (2009-2016)
- Beleidsplan begraafplaatsen (2014-2019)

3.3 Stand van zaken

Hieronder wordt – per gemeentelijk kapitaalgoed – aangegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van het beleid, welke relevante ontwikkelingen er spelen, of er noodzaak is voor bijstelling van het beleid, de financiële consequenties van het beleid en de vertaling ervan in de begroting.

3.3.1 Wegen

In gemeente Epe ligt 784 kilometer in lengte aan wegen. In oppervlakte is dat 2.762.655 m². De helft van deze oppervlakte bestaat uit asfalt, 27% uit elementen en 23% uit onverhard en beton. Jaarlijks wordt het wegareaal geïnspecteerd. Naar aanleiding van de inspectieresultaten wordt een onderhoudsprogramma opgesteld voor het jaar volgend op het jaar waarin de inspectie plaats had. Ten behoeve van het groot onderhoud van wegen beschikt de gemeente over een onderhoudsvoorziening. In 2013 is een actualisatie van het wegenbeleidsplan gemaakt voor de periode 2014-2018. Uit deze actualisatie is gebleken dat met de huidige beschikbare middelen het gewenste onderhoudsniveau niet meer gehandhaafd kan worden. Daarom is met ingang van de begroting 2014 de storting in de voorziening onderhoud wegen structureel verhoogd met € 388.000 om het kwaliteitsniveau Laag voor de wegen in de gemeente te handhaven.

Om het onderhoudsniveau van de wegen in het buitengebied te verhogen naar het niveau Basis wordt meerjarig een extra verhoging van de storting in de onderhoudsvoorziening gedaan van in totaal € 90.000 in de jaren 2015 t/m 2017.

3.3.2 Riolering

Het rioolnetwerk in de gemeente is 448 kilometer lang. Daarvan is 228 kilometer drukriolering en 220 kilometer vrijval rioolring. Het netwerk is voorzien van 1.020 minigemalen en 28 rioolgemalen. De raad heeft in 2012 het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP) vastgesteld. In het vastgestelde vGRP 2012-2015 zijn de benodigde maatregelen voor het verbeteren en in standhouden van de riolering genoemd. De verwachte uitgaven voor onderhoud en vervanging van de riolering zijn

daarin opgenomen. In 2013 is overgestapt naar video-inspectiemethode. Hierdoor zijn rioolschades beter op te sporen en vroegtijdig te herstellen. De verwachting is dat komende periode meer vervangingen nodig zijn. Dit zal worden betrokken bij het nieuwe vGRP dat in 2015 opgesteld wordt.

3.3.3 Bruggen

De gemeente Epe heeft in totaal 62 bruggen in eigendom: 38 met een draagconstructie van beton, 20 met een draagconstructie van staal met een kunststof, houten of metselwerk opbouw en 4 fietsbruggen van composiet.

In 2012 is het onderzoek naar de vitaliteit van alle bruggen in de gemeente afgerond. Op basis van de resultaten van deze inspectie is in 2013 een bruggenbeleidsplan vastgesteld. Op basis van de onderzoeksresultaten zijn in 2013 twee bruggen vervangen en is gestart met de voorbereiding van de vervanging van een andere brug in 2014. Hiermee zit de gemeente op het in het beleidsplan aangegeven vervangingsschema. De kosten voor de vervanging van bruggen worden (met ingang van 2015) bekostigd uit een daartoe ingestelde reserve.

Voor het opvangen van kosten voor het onderhoud van de bruggen is een onderhoudsvoorziening ingesteld. De hoogte van deze voorziening is in lijn met het nieuw opgestelde beleidsplan bruggen.

3.3.4 Beeldkwaliteit openbare ruimte (bomen en groen)

In het kader van de boomveiligheidscontrole zijn alle laanbomen en bomen op gemeentelijke grond (exclusief het bosgebied) opnieuw ingemeten via luchtfoto's. Hieruit blijkt dat in de kernen en het buitengebied (exclusief het bosgebied) 45.000 bomen op gemeentelijke gronden staan. Om de boomveiligheid te waarborgen is een prioritering gemaakt op basis van kwaliteit en gebruiksdruk.

Het onderhoud van de openbare ruimte - waaronder bomen en gazons (43ha) - is vastgelegd in het beeldkwaliteitplan openbare ruimte (BOR). De beeldkwaliteit wordt geborgd door maandelijks een schouw uit te voeren. Voor de centra van Epe en Vaassen is het onderhoud op tenminste 'basis' vastgesteld en in de wijken op tenminste 'laag'. In 2013 is het BOR uitgebreid met onder andere begraafplaatsen en zandwegen.

Het Bomenbeleidsplan en Groenstructuurplan geven de toekomstvisie weer van de gemeente Epe op groen in de openbare ruimte van de bebouwde kommen van Epe, Vaassen, Emst en Oene. In 2013 is een actieplan van het Groenstructuurplan opgesteld en het Bomenbeleidsplan wordt in 2014 geëvalueerd en in 2015 geactualiseerd.

3.3.5 Speelvoorzieningen

De gemeente Epe heeft een vastgesteld speelruimtebeleidsplan, het speelvoorzieningenniveau voldoet aan de richtlijnen van het Handboek Speelruimtebeleid van de NUSO. Jaarlijks worden de speeltoestellen geïnspecteerd en op basis daarvan is vastgesteld dat de speeltoestellen voldoen aan de wet- en regelgeving (Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen). Uit de jaarlijkse inspectie 2013 blijkt dat gemeente Epe een 100% score heeft behaald op onderdelen zoals heel, schoon en veilig.

De kosten voor beheer, onderhoud en vervanging worden conform het beleidsplan in de begroting gedekt.

Het college heeft in 2012 de richtlijnen voor voorzieningen voor kinderen en jongeren vastgesteld. Deze richtlijnen houden onder meer in dat bij verzoeken om nieuwe voorzieningen de gemeente uitgaat van zelfredzaamheid en actief burgerschap.

3.3.6 Openbare verlichting

In 2012 is het nieuwe beleids- en beheerplan openbare verlichting vastgesteld. Het belangrijkste doel van het beleids- en beheerplan openbare verlichting is het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor de zorg voor de openbare verlichting in de komende vijf jaar met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren.

De financiële risico's voor de onderhoudskosten worden afgedekt door een onderhoudsvoorziening. Voor toekomstige vervangingen is een reserve aanwezig. Beide worden gevoed door een jaarlijkse storting.

Per 1 januari 2013 is het beheer -en onderhoudscontract van de openbare verlichting met CityTec ingegaan. In 2013 is een uitvoeringsplan opgesteld waarin het vervangingsplan van masten en armaturen in de gemeente is opgenomen alsook de uitschakeling van verlichting in het buitengebied na 23.00 uur (met uitzondering van kruisingen en gevaarlijke locaties).

3.3.7 Water

Alle belangrijke afvoerwatergangen (zogenaamde A-watergangen) in de gemeente Epe zijn in eigendom, beheer en onderhoud bij derden, voornamelijk bij het waterschap Vallei en Veluwe. De gemeente beheert en onderhoudt voornamelijk bermsloten (deel van B-watergangen en C-watergangen). Hiervoor zijn middelen in de begroting opgenomen. De risico's voor het waterbeheer worden weggenomen door te werken met vastgestelde onderhoudsprogramma's. Hierdoor wordt een achterstand in het onderhoud voorkomen. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen.

3.3.8 Verkeersregelininstallaties (VRI)

In 2013 is een van de vier gemeentelijke verkeersregelininstallaties (VRI) verwijderd. Uit onderzoek blijkt dat de betreffende kruising gereconstrueerd kan worden naar een kruising zonder VRI. De twee VRI's in Epe en Emst zijn in 2011 vervangen. De vervanging van de VRI en de reconstructie in Vaassen zijn in het meerjarenprogramma opgenomen. In 2014 is het beheer en onderhoud van de VRI's via Apeldoorn georganiseerd. Hiermee wordt de kwaliteit van het beheer en onderhoud verhoogt wat ten goede komt aan de verkeersveiligheid. De kosten worden gedekt uit het reguliere budget van de VRI's.

3.3.9 Gebouwen

Er zijn 65 gebouwen in beheer en onderhoud bij gemeente Epe, waarvan 33 scholen en gymlokalen. Alle gemeentelijke gebouwen hebben een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP). De onderhoudsplannen worden om het jaar actueel gehouden met de kwaliteitsnorm: sober en doelmatig.

Op basis van de Meerjaren Onderhoudsplannen zijn voorzieningen gevormd waaruit het groot onderhoud wordt bekostigd voor het gemeentehuis, de buitenzijde van scholen, de buitenzijde van de gymzalen, de brandweerkazerne Vaassen, kinderopvang St. Crusiusweg, de wijkgebouwen, de bibliotheken, de Ossenstal en het Streekarchief. De reguliere stortingen zijn in de begroting verwerkt. In 2013 zijn er aanvullende stortingen in de onderhoudsvoorzieningen voor gemeentelijke gebouwen gedaan om deze op het juiste niveau te krijgen. De start van de bouw van de nieuwe brandweerkazerne in Epe is gepland eind november 2014 met een oplevering juli 2015.

Paragraaf 4 Financiering

4.1 Inleiding

De paragraaf financiering heeft tot doel inzicht te verschaffen in de activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's, ofwel: treasury.

4.2 Beleidskaders

De gemeente hanteert bij de uitvoering van de treasuryfunctie het treasurystatuut. Het treasurystatuut is voorgeschreven op grond van de Wet fido (Wet financiering decentrale overheid). In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. In september 2014 is een nieuw treasurystatuut vastgesteld. De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in deze paragraaf.

4.3 Relevante ontwikkelingen / risico's

4.3.1 Treasurybeheer

De Wet fido geeft twee concrete richtlijnen voor de gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

4.3.2 Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Juist voor kortere financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct invloed hebben op de rentelasten. Om een grens te stellen aan de korte financiering is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor Epe bedraagt de kasgeldlimiet voor 2015 ca. € 6.375.000 (zie bijlage 9). Uitgangspunt is dat het financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld wordt gefinancierd omdat het rentepercentage voor kort geld lager is dan het percentage voor leningen met een lange looptijd. Voor het restant van het financieringstekort worden leningen met een langere looptijd aangetrokken.

4.3.3 Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De bedoelde aanpassingen van rentepercentages doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening. De renterisiconorm stelt dat per jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal in aanmerking mag komen voor herfinanciering en/of renteherziening. De renterisiconorm bedraagt € 15.000.000 (zie bijlage 9). Het renterisico voor 2015 bedraagt € 370.000 en blijft ruim onder de renterisiconorm.

4.4 Financiering

4.4.1 Financieringspositie

Voor 2015 bedraagt het financieringstekort € 17,7 miljoen (op begrotingsbasis). Dit tekort wordt gefinancierd met kortlopende en langlopende geldleningen.

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende percentages:

Rente kort:	2,0%
Rente lang:	3,5%

In de meest recente rentevisie van De Nederlandse Bank d.d. juni 2014 worden de volgende percentages verwacht:

Rentevisie DNB	2015	2016
Rente kort:	0,3%	0,4%
Rente lang:	2,1%	2,4%

De rentevisie van De Nederlandse Bank geeft aanleiding om het rentepercentage in de begroting tijdelijk (2015 en 2016) te verlagen naar:

Rente MJB	2015	2016
Rente kort:	0,6%	0,7%
Rente lang:	2,4%	2,7%

4.4.2 Leningenportefeuille

In totaal staat begin 2015 ca. € 940.000 aan langlopende geldleningen uit. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 5,75%. De laatste langlopende lening is in 2000 afgesloten.

In het kader van het financieel toezicht publiceert de provincie jaarlijks een overzicht van de schuldenpositie van de gemeenten in Gelderland. Uit dat overzicht blijkt dat de netto schuld per inwoner van Epe in vergelijking met de andere 56 gemeenten laag is. In de publicaties van de afgelopen drie jaar (2010-2012) staat Epe op een 5e plaats van de gemeenten met de minste schulden.

4.4.3 Uitzettingen

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Voor Epe betekent dat de tijdelijke overtollige middelen gestort worden in de schatkist van het rijk.

Daarnaast heeft de gemeente diverse uitzettingen/beleggingen bij o.a. de BNG en Vitens uit hoofde van haar publieke taak.

4.5 Wet Hof

Ingaande 2014 is de wet Hof van kracht. In de wet Hof zijn bepalingen opgenomen over het maximale toegestane EMU-saldo van de overheid en eventuele mogelijke sancties bij overschrijding van de deze norm.

In het bestuurlijk overleg tussen rijk en de decentrale overheden zijn afspraken gemaakt over het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo. Het betreft een macronorm voor de decentrale overheden gezamenlijk, die niet onderverdeeld wordt in een (micro)norm per individuele overheid.

Ontwikkeling EMU-saldo decentrale overheden (percentage van het bruto binnenlands product)

	2014	2015	2016 ³	2017
Tekort norm:	- 0,5%	- 0,5%	- 0,4%	- 0,3%

³ Eind 2015 wordt in bestuurlijk overleg gezien of op basis van de dan beschikbare realisaties de geprojecteerde daling in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is.

Wel wordt er jaarlijks in de septembercirculaire een lijst met referentiewaarde per individuele overheid gepresenteerd. Deze referentiewaarden zijn voornamelijk bedoeld om individuele decentrale overheden een richtsnoer te geven voor het toegestane tekort op individueel decentraal niveau. Met het rijk is overeengekomen dat in deze kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd bij een overschrijding van de tekortnorm van de gezamenlijke decentrale overheden. Deze kabinetsperiode wordt gezien als een proefperiode, waarin ervaring wordt opgedaan met de procedurebepalingen die in de Wet Hof zijn opgenomen.

Het EMU-saldo van Epe schommelt jaarlijks, maar blijft in de periode 2011-2016 gemiddeld onder de referentiewaarde.

In 2015 wordt op basis van de financieringsplanning een investeringspiek verwacht. Hierdoor zal de referentiewaarde incidenteel worden overschreden.

4.6 Conclusie

De financiering en tijdelijke uitzettingen van overtollige middelen vinden plaats binnen de kaders van het treasurystatuut. De richtlijnen van de Wet fido (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) zullen niet worden overschreden. Gezien de recente rentevisie van de De Nederlandse Bank zullen de rentelasten naar alle waarschijnlijkheid in 2015 de raming niet overschrijden en is er geen noodzaak om het beleid bij te stellen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering heeft tot doel om inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering aangezien een goede bedrijfsvoering van belang is voor een succesvolle uitvoering van de beschreven programma's. Onder bedrijfsvoering wordt daarbij verstaan personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (incl. facilitaire zaken), interne communicatie en juridische zaken (PIOFHA-JC).

5.2 Beleidskaders

Het beleidskader voor de inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering is vastgelegd in het bestuurs- en managementconcept. In het bestuurs- en managementconcept wordt beschreven hoe er gewerkt, gemanaged, bestuurd en samengewerkt wordt binnen de gemeente Epe. Het bestuurs- en managementconcept is (juridisch) vertaald in een aantal formeel vastgestelde verordeningen en regelingen. Enkele belangrijke daarbij zijn het organisatiebesluit, de mandaatverordening en de beheersverordeningen.

5.3 Beleidsvoornemens voor 2015

Hierin wordt per onderdeel van de bedrijfsvoering ingegaan op de aandachtspunten in 2015

5.3.1 Personeel

In 2015 zal verdere invulling gegeven worden aan de uitvoering van een Strategische Personeels Planning. Ook de stap naar het wenselijke HRM-beleid wordt hiermee gezet.

5.3.2 Informatievoorziening en automatisering

Informatievoorziening

De gemeente Epe is een informatie- en kennisintensieve organisatie die voor de vervulling van vrijwel al haar taken afhankelijk is van beschikbare informatie.

Een adequaat georganiseerde informatiehuishouding waarbij de kwaliteit en beschikbaarheid van informatie voldoende gewaarborgd is van belang. Om slagkracht in de organisatie te brengen, is een bredere blik, dan de technische invalshoek, nodig: een integrale visie op alle facetten, van organisatie, informatie en communicatie enerzijds, en van strategie en inrichting tot uitvoering anderzijds.

Professionalisering informatiebeleid

De twee hoofdprocessen regie en dienstverlening geven richting aan de ontwikkeling van de organisatie. Ondersteunend daaraan is een goede en actuele informatievoorziening. De informatie strategie uit 2013 en het door ons nog vast te stellen informatiebeleid geven richting aan de ontwikkeling van de informatiehuishouding van de gemeente en welke veranderingen in organisatie en techniek daarin noodzakelijk zijn. Een en ander afgestemd op de behoefte van de organisatie en hieruit volgt een uitvoeringsplan(het informatieplan).

In 2015 zal gewerkt worden aan verdere professionaliseren van de contacten met leveranciers, het door ontwikkelen van de vraagsturing en het werken onder architectuur, binnen de kaders van het regiemodel, het verder inrichten van functioneel beheer in de organisatie, het uitvoeren van het informatieplan, het uitvoeren van een informatiebeveiligingsplan

Programma NUePe

Met het programma NUePe geeft de gemeente Epe op programmatische en projectmatige wijze uitvoering aan i-NUP. Het programma heeft als doel de kwaliteit van dienstverlening te verbeteren en de administratieve lasten voor de inwoners te verminderen. De looptijd van het programma is van 2012 tot en met 2014.

Op 1 januari 2015 zijn niet alle activiteiten afgerond. Daarom zal in 2015 verder gewerkt worden aan de uitvoering van het i-NUP. In welke vorm – voortzetting Programma NUePe dan wel een andere vorm – wordt nog onderzocht.

In 2015 zal gewerkt worden aan het gefaseerd uitvoeren van een implementatieplan voor het inrichten van het Klant Contact Centrum(KCC), het vervolg op het herontwerpen van de klantprocessen, de verdere invoering van zaakgericht werken en het voldoen aan de resultaatverplichtingen uit het NUP.

Automatisering

In 2015 zullen de werkzaamheden voornamelijk bestaan uit het verder implementeren van de producten die door het programma NUPe worden aangereikt. Het gaat dan om de basis- en kernregistraties, realiseren van koppelvlakken en het zaakgericht werken. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het werken onder architectuur, het technisch voldoen aan de eisen uit het Informatiebeveiligingsbeleid, en het verder inregelen van functioneel applicatiebeheer.

Door de verdere digitalisering van de processen binnen de gemeente Epe wordt in 2015 een herontwerp van de opslag- en back-up infrastructuur doorgevoerd, dit in verband met de verwachte datagroei, doorlooptijd van de back-up en vereiste beschikbaarheid van systemen en programma's.

5.3.3 Organisatie

Maatschappelijke ontwikkelingen (de burger centraal en de decentralisatie van taken, producten en diensten) vragen om een permanent proces van verbeteren van werkprocessen en het toekomstbestendig maken van de organisatie voor een adequate gemeentelijke taakuitvoering. Daarbij onderscheiden we drie hoofdtaken: dienstverlening, ontwikkelen en realiseren van beleid, beheer fysieke ruimte en uitvoeringstaken.

Het verder doorvoeren van het sturingsmodel regiegemeente en de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening, waaronder de e-overheid, zijn hierin twee hoofdprocessen.

Regie

Centraal in de ontwikkeling staat de gemeentelijke rol die zich meer richt op sturen-leiden-coördineren en de uitvoering in belangrijke mate overlaat aan burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven. De gemeente zoekt nadrukkelijk de samenwerking met burgers en partners in de samenleving.

Dienstverlening

Centraal in de dienstverlening staat de vraag van de klant. De verdere ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening is gebaseerd op vijf principes: mensgericht; snel en zeker; toegankelijk en bereikbaar; eenmalig verstrekken van gegevens, transparant en aanspreekbaar: de activiteiten richten zich op het aanpassen van processen, systemen en organisatie en op cultuur en gedrag om de dienstverleningsvisie breed in de organisatie uit te dragen en vorm te geven.

Ontwikkeling.

Regie

In vervolg op het onderzoek van de Rekenkamercommissie naar de ontwikkeling van regiegemeente is door ons college een document Regie opgesteld, waarin de onderwerpen die de ontwikkeling naar regiegemeente ondersteunen worden samengebracht. Deze notitie is in maart 2014 oriënterend besproken met de raad. Dit document bevat naast de visie op de regisserende gemeente Epe ook een zogenaamde regie-agenda waarin de activiteiten zijn opgenomen om de regiegemeente verder vorm te geven. Op basis van dat document krijgt dit onderdeel van de paragraaf bedrijfsvoering een concretere invulling. De visie op de regisserende gemeente wordt in het najaar 2014 volgens afspraak ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Aandachtspunten zijn onder meer proces- en projectmatig werken, HRM-beleid, onderzoek naar samenwerking op bedrijfsvoering (gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Lochem, Voorst en Zutphen).

Dienstverlening

Om de dienstverleningsvisie verder vorm te geven is een groot aantal projecten opgezet en in uitvoering om te voldoen aan de landelijke eisen gericht op de e-overheid. De twee centrale aandachtsgebieden betreffen het realiseren van een Klant Contact Centrum en het opzetten van een set van basisregistraties dat het vastleggen van gegevens regelt en het meervoudig gebruik daarvan. Door de uitwerking van de onderdelen regie en dienstverlening ontwikkelt de organisatie zich naar een flexibele en kwalitatief hoogwaardige, compacte organisatie die effectief en responsief kan opereren.

Voortvloeiend uit vorenstaande wordt per 1-1-2015 de organisatieopzet vernieuwd met als basis procesgericht denken en werken. De dienstverleningsprocessen aan inwoners, organisaties en bedrijven hebben daarin een centrale plek. Door de aan een product gekoppelde activiteiten in processen te ordenen ontstaat er een efficiëntere werkwijze. Gelijktijdig leidt het tot een verbetering in de dienstverlening. De nieuwe organisatie krijgt de afdelingen Samenleving (incl. het Klant Contact Centrum) en Ruimte met de processen gericht op het sociale en ruimtelijke domein, de afdeling

Ondersteuning met de interne ondersteunende processen en de afdeling directie met de processen rond Planning en Control.

5.3.4 Financiën

In 2015 wordt op projectmatige wijze verder uitvoering gegeven aan vereenvoudiging van de administratieve processen en verdere invoering van eHRM, om daarmee een bezuiniging op de overhead te kunnen realiseren.

5.3.5 Huisvesting

Het aantal werknemers dat werkzaamheden verricht in het gemeentehuis zal de komende jaren verminderen. De huisvesting moet zich hierop voorbereiden. Naast de vermindering van het aantal werkplekken krijgen volgende elementen hierin integraal meegenomen: duurzaamheid, nieuwe werken en terugdringen overheadkosten. In 2015 zal het huisvestingsconcept verder worden uitgewerkt.

5.3.6 Juridische zaken

In 2014 is een onderzoek uitgevoerd naar de meest doelmatige organisatievorm voor de juridische adviesfunctie binnen de gemeentelijke organisatie. In 2015 zal verder uitvoering gegeven worden aan de aanbevelingen uit het betreffende rapport.

5.3.7 Communicatie

De speerpunten in 2015 zijn:

Burgerparticipatie

Het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van beleid, met de participatieladder als leidraad, blijft een speerpunt. Het wordt steeds meer een interactief proces waarbij de nadruk niet alleen meer ligt op zenden, maar ook op “raadplegen” en “adviseren”.

C factor

Om meer vanuit het perspectief van de inwoners te denken en hen meer ruimte te geven om mee te denken, moet communicatie blijvend verankerd zijn binnen het ontwikkelen van beleid. Met de C factor worden ambtenaren getraind effectiever beleid te ontwikkelen en beter te communiceren.

Digitale dienstverlening

Het verbeteren en uitbreiden van digitale dienstverlening, vraagt om een andere manier van werken. Dit vraagt advies over communicatie, boodschap, tijdstip en inzet van middelen (denk aan sociale media).

Interne communicatie

Goede interne communicatie is een voorwaarde voor een soepel verlopende externe communicatie. Het bindt en boeit medewerkers en dat zijn juist de ambassadeurs van de organisatie. Extra inzet wordt gepleegd op interne communicatie, met name door het door ontwikkelen van een intranet

5.3.8 Planning en control

De activiteiten op het gebied van planning en control zijn beschreven in programma 11 van deel 1 van deze begroting.

Op dit moment loopt een project dat tot doel heeft te komen tot een vereenvoudiging van de instrumenten van de planning en control cyclus, toegespitst op de gebruiker.

Op bestuurlijk niveau worden de komende tijd, na de vereenvoudigingen die in vorige bestuursperiode zijn doorgevoerd, de opzet van de programmabegroting (en de jaarrekening) kritisch tegen het licht gehouden. Een belangrijk onderdeel hiervan is de ontwikkeling van doelen en indicatoren. Hierbij zal de commissie planning en control betrokken worden. Naar verwachting zullen ook veranderingen in de regelgeving (BBV) tot wijziging in de opzet van de programmabegroting en –rekening leiden.

Ook de intern gerichte onderdelen (processen in de organisatie) worden kritisch bekeken. Diverse verbeteringen zijn inmiddels in de werkwijze doorgevoerd. Voor aan aantal processen worden nog voorstellen ontwikkeld om tot vereenvoudiging en verbetering te komen. Dit gebeurt in samenhang met de organisatieontwikkeling (zie par. 5.3.3). De visie van waaruit wordt gewerkt is: de klant centraal, vertrouwen, eenvoud en duidelijkheid.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

6.1 Inleiding

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. Van een 'verbonden partij' is sprake wanneer er vanuit de gemeente bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en wanneer er financiële belangen mee gemoeid zijn.

- Onder bestuurlijk belang wordt verstaan het hebben van een zetel in het bestuur van de verbonden partij of het hebben van stemrecht.
- Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld (en die ze is in geval van faillissement van de verbonden partij kwijt kan zijn) en/of in geval dat er financiële problemen ontstaan bij de verbonden partij er verhaal op de gemeente kan plaatsvinden.

In deze paragraaf wordt de relatie tussen verbonden partijen en het publieke belang (zoals geconcretiseerd in de programma's) op hoofdlijnen wordt aangegeven. Voor een gedetailleerder inzicht wordt verwezen naar het overzicht verbonden partijen in het raadsdossier.

Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook zou kunnen uitvoeren. De verbonden partijen worden in feite gemandateerd door de gemeente. De gemeente (of samenwerkende gemeenten) blijven uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dan voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij de programma's. Kernvragen zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Andere belangrijke aspecten zijn de kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

6.2 Beleidskaders

In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie die de gemeente heeft op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen en op beleidsvoornemens van de verbonden partijen en relevante ontwikkelingen.

In juni 2012 heeft de raad de nota verbonden partijen vastgesteld. In deze nota worden de kaders aangegeven voor het omgaan met verbonden partijen.

In de beheersverordening is bepaald dat het aangaan van nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties en het wijzigen van bestaande participaties bevoegdheden zijn van de raad.

6.3 Ontwikkelingen

6.3.1 Felua-groep

Felua-groep voert de Wsw-taken (Wet Sociale Werkvoorziening) uit in een Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Apeldoorn, Heerde en Epe. Dit doet de organisatie binnen de middelen die zij via de gemeente vanuit het Rijk ontvangt (uitkering WSW) en middelen die zij zelf verwerft bij (commerciële) derde partijen.

In 2014 krijgen gemeenten nog een taakstelling van het Rijk voor de uitvoering van de Wsw. Voor Epe betrof dit in 2013 223,41 SE (dit staat voor Standaard Eenheden, ook wel arbeidsjaren genoemd). In 2014 is dit aantal afgenomen naar 211,53 SE. Naar de Felua-groep wordt in 2014 een bedrag van ongeveer € 5,5 mln. overgemaakt voor de uitvoering van de Wsw.

Huidige ontwikkelingen:

1. Weerstandsvermogen

Uit de jaarrekening 2013 blijkt dat het exploitatieresultaat van de Felua-groep over 2013 € 458.000 negatief is. De laatste jaren is de solvabiliteit afgenomen door onder andere het verlies voortvloeiend uit de beëindiging van Twinny Load en de hoogte van de naheffingsaanslag rond het eigenrisico-

dragerschap van voor de ziektewet (2007 t/m 2011). Het Eigen Vermogen 31-12-2013 is t.o.v. 31-12-2012 afgenomen van € 5,79 miljoen naar € 5,036 miljoen. In de meerjarenbegroting laat de Felua-groep een oplopend tekort zien. De Felua-groep is vooralsnog in staat om die tekorten zelf te dekken.

2. Samenvoeging regelingen onderkant arbeidsmarkt per 1 januari 2015.

Het kabinet voert per 1 januari 2015 de Participatiewet in. Dit betekent dat huidige regelingen Wsw, Wwb en gedeeltelijk Wajong worden samengevoegd. Door de invoering van de Participatiewet krijgen de gemeenten voor 2015 geen taakstelling meer opgelegd voor de Wsw. Vanaf die datum zal er geen instroom meer mogelijk zijn in de Wsw. En de Wsw-doelgroep zal door natuurlijk uitstroom kleiner worden. Het Rijk bezuinigt ook op de vergoeding per SE: van € 26.000 in 2014 naar € 22.700 in 2019. De bezuinigingen leiden tot aanpassingen bij het bedrijf Felua-groep.

6.3.2 Regionale samenwerking

Regio Stedendriehoek

De gemeente Epe is lid van de Regio Stedendriehoek en werkt daarin samen met de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen. De regio werkt samen volgens een strategische agenda waarvan de basis ligt in de volgende visies, te weten: de regionale structuurvisies (steden en voorlanden), de regionale economische visie en de regionale sociale agenda.

In 2013 hebben, naar aanleiding van een aantal maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen, de regiogemeenten samen met partners (bedrijfsleven, onderwijs, maatschappelijke organisaties) de strategische agenda geactualiseerd naar de "Agenda Stedendriehoek". Vier thema's staan centraal, te weten: bereikbaarheid, leefomgeving, innovatie en sociaal kapitaal. Met de Strategische Board Stedendriehoek (gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs) wordt met name gewerkt aan de uitwerking van de laatste twee thema's.

Regio Noord-Veluwe: Onderwijs

Het primair openbaar onderwijs in Epe is per 1 januari 2010 opgegaan in de Stichting Proo. Tot aan 1 maart 2014 lag de toezichthoudende rol van de gemeenteraad op het openbaar onderwijs voor de meeste taken bij de Regioraad Noord-Veluwe. Vanaf 1 maart 2014 is er een nieuw toezichtmodel waarbij de toezichthoudende rol aan een Raad van Toezicht is overgedragen. Er is een coördinatiepunt ingesteld met daarin gemeentelijke bestuurders voor de coördinatie van de wettelijke taken die bij de gemeentebesturen blijven.

Regio Noord-Veluwe: Huisvesting

De woonruimteverdeling is georganiseerd op de schaal van de Regio Noord-Veluwe. Deze samenwerking is pro forma opgezegd per 1 januari 2012. Het is de bedoeling om in de toekomst voor de woonruimteverdeling samen met de gemeente Hattem en Heerde een subregio binnen de regio Noord Veluwe te gaan vormen. Dit is afhankelijk van de nieuwe "Huisvestingswet" waarvan de besluitvorming in het parlement in juni 2014 door de Eerste Kamer is afgerond.

6.3.3 GGD Noord- en Oost-Gelderland

De gemeente Epe is deelnemer in de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Noord- en Oost-Gelderland. De GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. Het doel is de gezondheid van burgers te beschermen en te bevorderen. Gemeenten betalen voor de dienstverlening (het basistakenpakket) van de GGD via een inwonerbijdrage. Daarnaast neemt de gemeente Epe ook een aantal plusproducten af. De GGD verzorgt taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en openbare gezondheidszorg (bijvoorbeeld vaccinaties, gezondheidsvoorlichting en inspecties kinderopvang. Ook is de GGD één van de kernpartners van het Centrum voor Jeugd en Gezin Epe.

6.3.4 Streekarchief Epe, Hattem, Heerde

De streekarchivaris en archiefbewaarplaats worden gedeeld met Hattem en Heerde middels de Gemeenschappelijke regeling Streekarchief Epe, Hattem, Heerde. De bijdrage in het streekarchief betreft een deel van de salariskosten van de streekarchivaris en van de kosten van de archiefbewaarplaats.

6.3.5 Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)

Per 1 januari 2010 zijn de Wet op de Veiligheidsregio's en de hieraan verbonden Algemene Maatregelen van Bestuur van kracht geworden. Het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio heeft

op 21 december 2011 op basis van het risicoprofiel het regionaal crisisplan deel A vastgesteld ter vervanging van de gemeentelijke rampenplannen. De gemeentelijke organisatie voor rampen en crises dient te voldoen aan een bepaald basisniveau. Deze bepaling is vastgelegd in het regionaal beleidsplan dat het Algemeen Bestuur eveneens heeft vastgesteld op 21 december 2011. Deel B (handboek bevolkingszorg omvattende taakkaarten en procesbeschrijvingen) is ambtelijk opgeleverd in oktober 2013. In Epe heeft het college van burgemeester en wethouders in april 2014 ingestemd met het handboek.

Ook is bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de brandweezorg overgaat van gemeente naar de VNOG. In 2011 is de brandweezorg overgegaan naar het cluster Epe, Voorst en Apeldoorn (EVA) en per 1 januari 2013 is de brandweezorg volledig geregionaliseerd. Als gevolg daarvan is het aantal medewerkers in dienst bij de veiligheidsregio fors toegenomen van een paar honderd naar 1.700.

6.3.6 Circulus B.V. / Circulus Berkel B.V.

Circulus B.V. te Apeldoorn voert voor de gemeente de gemeentelijke taak "inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en straatreiniging" uit. Hiervoor is de gemeente met ingang van 2008 toegetreden tot de overheidsgedomineerde besloten vennootschap Circulus. De overige aandelen zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. Het aandeelhouderschap van Circulus is onlosmakelijk verbonden met de DienstVerleningsOvereenkomst (DVO) voor de genoemde taak.

Circulus hanteert voor de bepaling van de kostprijs van de dienstverlening een methode waarbij de (directe en indirecte) kosten worden toegerekend aan de voor de gemeenten uitgevoerde activiteiten. Periodiek vindt er een herijking plaats van deze methode. In de methodiek is geen rekening gehouden met onvoorziene gebeurtenissen. Voor het opvangen daarvan en voor het opvangen van schommelingen in het bedrijfsresultaat wordt een buffer in het eigen vermogen van Circulus B.V. opgebouwd.

Al een aantal jaren werkt Circulus B.V. intensief met Berkel Milieu N.V. samen. Berkel Milieu N.V. is het overheidsgedomineerde inzamel- en reinigingsbedrijf van de gemeenten Bronckhorst, Brummen, Doesburg, Lochem en Zutphen. In 2013 is door het bestuur van Circulus en Berkel Milieu een fusievoorstel gedaan aan de aandeelhouders (de deelnemende gemeenten). Medio 2014 hebben de laatste gemeenten een positief standpunt over deze fusie ingenomen waarna eind 2014 de definitieve fusie tot stand zal komen. Het fusievoorstel voorziet erin dat het verwerven van aandelen in de fusieorganisatie geschiedt met gesloten beurs. Het huidige eigen vermogen in de verdwijnende ondernemingen Circulus B.V. en Berkel Milieu N.V. wordt per gemeente ingebracht in de nieuw gevormde onderneming en de gemeente ontvangt het aandeel op basis van het aantal aansluitingen (ca. 7%).

In de fusie gaan alle rechten en verplichtingen van de 'oude' vennootschappen over naar de nieuwe gezamenlijke vennootschap, een reorganisatie is niet aan de orde. De DVO's van de aangesloten gemeenten blijven van kracht en worden overgenomen door de fusieorganisatie. In financiële zin zijn er geen wijzigingen als gevolg van de fusie, met uitzondering van een bescheiden kostenverlaging in de fusieorganisatie.

6.3.7 Omgevingsdienst Veluwe IJssel

De Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ) is een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Voorst en Epe. De OVIJ zorgt er voor dat alle milieutaken waarvoor de gemeente Epe bevoegd gezag is worden uitgevoerd. Aan de uitvoering van milieutaken zijn kwaliteitseisen gesteld. De OVIJ zorgt ervoor dat Epe hieraan kan voldoen. Opdrachtverlening vindt plaats via een jaarlijks vastgestelde dienstverleningsovereenkomst.

6.3.8 RGV

Het jaar 2013 stond in het teken van schaalvergroting van de onderneming als gevolg van een fusie met Recreatiegemeenschap Achterhoek Liemers. Na een langdurig traject van voorbereiding werd deze geformaliseerd op 2 december 2013 middels overname van het gehele geplaatste aandelenkapitaal van RAL Recreatiegebieden B.V. tegen uitreiking van aandelen in RGV Holding B.V. Daarmee is de kring van aandeelhouders van RGV Holding B.V. (indirect) uitgebreid met 13 gemeenten in de Achterhoek en de Liemers.

In de aandeelhoudersvergaderingen is uitgebreid gediscussieerd over het beloningsbeleid van de directie. De discussie kon worden afgerond met de door de aandeelhouders vastgestelde notitie "toekomstig beloningsbeleid directie RGV Holding B.V."

6.3.9 Publiek Private Samenwerking (PPS)

Het Publieke Private Samenwerkingsverband (PPS) is een bijzondere vorm van een verbonden partij, omdat naast de overheid ook private partijen deelnemen. Een veel voorkomende vorm van een PPS is lokale gebiedsontwikkeling. Het risicoprofiel is op financieel gebied hoog. De gemeente loopt risico over het ingebrachte geld en dient daarnaast rekening te houden met het private belang dat kan afwijken van de eigen doelstelling. Aan de andere kant kan sprake zijn van forse exploitatiewinsten waarin de gemeente kan meedelen. Epe neemt sinds 2006 deel aan één PPS ('t Slath). Hier is sprake van een bouwclaim-model. Bij het bouwclaim-model verkopen marktpartijen grond aan de gemeente in ruil voor het recht op afname van bouwrijpe kavels. De gemeente draagt vrijwel volledig de risico's van de grondexploitatie (vergelijkbaar met actief grondbeleid). De sturingsmogelijkheden voor de gemeente zijn ook maximaal.

6.3.10 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden'. Klanten zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Ook participeert de BNG in publiek-private samenwerking (PPS). De BNG is geen bank voor particulieren. De BNG heeft een credit rating AA+ van Standard & Poor's, Aaa van Moody's en AAA van Fitch.

De BNG is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Epe heeft 0,1% van het totaal geplaatst aandelenkapitaal. Het gemiddelde dividend over de afgelopen jaren is als bate opgenomen in de begroting.

6.3.11 Vitens N.V.

Vitens zorgt er in haar verzorgingsgebied voor dat vers drinkwater bij alle klanten uit de kraan komt, vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week. De aandelen van Vitens zijn voor 100 procent in handen van provincies en gemeenten. De gemeente Epe heeft 0,6% van het totaal geplaatst aandelenkapitaal.

Het gemiddelde dividend over de afgelopen jaren is als bate opgenomen in de begroting.

6.4 Financiën

De onderstaande bedragen zijn als jaarlijkse bijdrage en/of als vergoeding voor activiteiten per verbonden partij in de begroting opgenomen:

Verbonden partijen		
		Lasten
6.3.1	Felua-groep	5.500.000
6.3.2	Regio Stedendriehoek	81.000 ⁴
	Regio Noord-Veluwe: onderwijs	1.000
	Regio Noord-Veluwe: huisvesting	12.000
6.3.3	GGD Noord- en Oost-Gelderland	447.000
6.3.4	Streekarchief Epe, Hattem, Heerde	83.000
6.3.5	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	1.258.000
6.3.6	Circulus B.V. / Circulus Berkel B.V.	2.732.000
6.3.7	Omgevingsdienst Veluwe IJssel	596.000
6.3.8	RGV Holding B.V.	-
		Baten
6.3.10	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	79.000
6.3.11	Vitens N.V.	90.000

⁴ Van dit bedrag wordt € 10.000 BTW terug ontvangen. Per saldo zijn de lasten dus € 10.000 per jaar lager.

Paragraaf 7 Grondbeleid

7.1 Inleiding

De paragraaf Grondbeleid beoogt inzicht te geven in het gemeentelijke beleid met betrekking tot de grondexploitatie. De grondexploitatie is een activiteit die voor de gemeente van groot belang is met het oog op de uitvoering van haar strategische doelstellingen.

7.2 Beleidskaders

In december 2013 is de Nota Grondbeleid 2013 door de gemeenteraad vastgesteld. De in deze nota verwoorde uitgangspunten worden gehanteerd als kaders voor het grondbeleid van de gemeente Epe.

7.3 Grondbeleid in Epe

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van het collegeakkoord en de volgende programma's in de programmabegroting:

- Ruimte en wonen (programma 5)
- Bedrijvigheid (programma 9).

In de Nota Grondbeleid 2013 wordt gekozen voor een facilitair grondbeleid. Bij een facilitair grondbeleid volgt de gemeente de ontwikkelingen eerder dan dat ze die initieert. De gemeente speelt in op particuliere initiatieven, zonder zelf de beschikking te verkrijgen over de grond. Hierbij heeft de gemeente een voorwaardenscheppende rol door middel van de structuurvisie en het bestemmingsplan. Marktpartijen verwerven en exploiteren de grond. De risico's voor de gemeente bij facilitair grondbeleid zijn minimaal; de gemeente koopt/verkoopt geen grond en het ontwikkelrisico ligt bij een private partij.

De uitvoering van het grondbeleid (grondexploitatie) is als gemeentelijke taak ondergebracht bij de afdeling Strategie en Ontwikkeling (S&O). De taak bestaat hoofdzakelijk uit het aankopen en beheren van gronden, het opstellen van overeenkomsten bij particuliere gebiedsontwikkeling, het verkopen van bouwrijpe gronden, het opstellen/actualiseren van grondexploitatiebegrotingen en het financieel beheren en begeleiden van plannen van het grondbedrijf en algemene dienst.

7.4 Ontwikkeling van plannen

Hoewel het einde van de crisis in zicht lijkt te zijn, worden ook in Epe nog maar mondjesmaat woningen en bedrijfsgebouwen gerealiseerd. Door de teruglopende verkoop van woningen zijn plannen, zoals Vulcanusterrein, Welgelegenweg en Gelders Kwartier, waar al jaren geleden gestart is met de bouw van de eerste woningen, nog steeds niet voltooid. Ook plannen waar nog begonnen moet worden met de bouw van de eerste woningen komen maar moeilijk van de grond.

7.5 Grondverwerving en grondverkoop

Grondverwerving

Uit de Woonvisie 2013 blijkt, dat er tot 2020 voldoende plancapaciteit is. In de woningbouwplannen uit de Woonvisie liggen de grondposities vast en is duidelijk wie (gemeente of private partij) het betreffende plan gaat ontwikkelen. De gemeente zal in deze plannen geen gronden meer gaan verwerven. Gezien de onzekerheid over de demografische ontwikkelingen in de gemeente Epe na 2019 is verwerving van gronden voor de ontwikkeling van nieuwe woningbouwplannen na 2019 te risicovol. Voor wat betreft bedrijfsterrein heeft de gemeente voorlopig voldoende bedrijfskavels beschikbaar op het bedrijventerrein Kweekweg en bezit de gemeente gronden die een mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein Eekterveld mogelijk maakt. Dit betekent dat slechts in uitzonderlijke gevallen nog gronden zullen worden verworven.

Verkoop kavels voor woningbouw

De laatste jaren stagneert de verkoop van gemeentelijke bouw kavels. Nu de verkoop van woningen weer aantrekt, is het mogelijk dat ook de verkoop van de gemeentelijke bouw kavels weer op gang

komt. Op dit moment heeft de gemeente in de volgende plannen nog bouw kavels voor in totaal 32 woningen beschikbaar:

- Plan Warande Epe 4 woningen
- Plan voormalige Kouwenaarschool Vaassen 21 woningen
- Plan Oosterhof Vaassen 4 woningen
- Plan Oene-West 3 woningen

Verkoop bedrijfsterrein

Op het bedrijventerrein Kweekweg is nog ca. 2 ha uit te geven bedrijfsterrein beschikbaar. Evenals in de woningbouw stagneert momenteel ook de verkoop van bedrijfsterrein.

7.6 Financiën

Het grondbeleid is van grote financiële betekenis. Het gaat om grote belangen en grote sommen geld. De resultaten van de grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Decennialang konden plannen met (grote) winst worden afgesloten. Door diverse factoren zoals stijging grondverwervingskosten en de crisis staan de resultaten van de plannen onder druk. In de afgelopen jaren zijn, bij plannen waarbij door de crisis de verwachte eindresultaten naar beneden moesten worden bijgesteld, mogelijk verwachte verliezen ten laste gebracht van de reserve bouwgrondexploitatie. Daarnaast zijn gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen voor zover nodig afgewaardeerd.

Het grondbedrijf in de gemeente Epe tracht in haar bedrijfsvoering risico's zoveel mogelijk te vermijden. Dit betekent o.a. dat terughoudendheid wordt betracht bij de verwerving van gronden, geprobeerd wordt de termijn tussen uitgave en inkomst (bijv. tussen bouwrijp maken en grondverkoop) zo kort mogelijk te houden om rentekosten te besparen en kritisch te kijken naar de kosten van de inrichting van het openbaar gebied en de ambtelijke kosten. Door het twee maal per jaar actualiseren van de grondexploitatiebegrotingen, wordt continu zicht gehouden op de risico's aangaande het plan en de verwachte uitkomst van de exploitatie. Analyse van wijzigingen in de grondexploitatiebegroting levert een bijdrage aan de beheersing van de risico's.

Gezien het feit dat in het verleden door het grondbedrijf in de grondexploitatie geen grote risico's zijn genomen en tijdig maatregelen zijn genomen om de gevolgen van de crisis op te vangen kan op dit moment gesproken worden van een gezond grondbedrijf.

7.7 Reserve bouwgrondexploitatie

Voor het afdekken van de risico's van de bouwgrondexploitatie is een reserve bouwgrondexploitatie gevormd. In het kader van de begroting en jaarrekening wordt op basis van de geactualiseerde grondexploitatiebegrotingen van de (momenteel 15) lopende plannen van het grondbedrijf een risico-inschatting gemaakt, die als basis dient voor de financiële vertaling naar de benodigde omvang van de reserve bouwgrondexploitatie. Onder een risico wordt verstaan de kans dat de ontwikkeling van een plan in negatieve zin afwijkt van de geformuleerde uitgangspunten (looptijd van de exploitatie, investeringen en opbrengsten). Daarnaast wordt een risicobedrag bepaald voor de overige (nog) niet in exploitatie genomen gronden. Het te hanteren model voor het berekenen van de reserve bouwgrondexploitatie is opgenomen in de Nota Grondbeleid 2013.

De benodigde reserve bouwgrondexploitatie bedraagt per 1 juli 2014 € 3.367.633. De werkelijke stand van de reserve bouwgrondexploitatie bedraagt per 1 juli 2014 € 3.498.031 en is dus voldoende voor het opvangen van de mogelijke risico's bij de grondexploitatie.

Reserve regionaal woningbouwprogramma

Naast de reserve bouwgrondexploitatie is een reserve opgebouwd voor het opvangen van financiële tegenvallers door het schrappen of in de tijd doorschuiven van woningbouwplannen ten gevolge van de afspraken die er binnen de regio Stedendriehoek worden gemaakt over het nieuwe regionale woningbouwprogramma en die zijn vertaald in de Woonvisie 2013. Deze reserve "Regionaal woningbouwprogramma" bedraagt € 1,3 miljoen.

Paragraaf 8 Demografische ontwikkelingen

8.1 Inleiding

Bij de programmabegroting van vorig jaar is de paragraaf demografische ontwikkelingen geïntroduceerd. Aanleiding daarvoor is dat veranderingen in de bevolkingssamenstelling (zoals een afname van het inwoneraantal) impact kan hebben op de keuzes voor toekomstig beleid. In het bijzonder voor de domeinen wonen, openbare ruimte, voorzieningen, arbeidsmarkt en de gemeentelijke financiën. Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de demografische ontwikkelingen, de gevolgen daarvan voor de Eper samenleving en de genomen en nog te nemen maatregelen.

8.2 Beleidskaders

- Toekomstvisie Epe 2030;
- Sociale Agenda 2009-2015;
- Ruimtelijke structuurplan Epe (2006);
- Woonvisie (2013);
- Regionale structuurvisie “de Voorlanden” (2009);
- Regionale Strategische Agenda bEPS/RPA 2012-2015 (economie, arbeidsmarkt).
- Notitie basisvoorzieningenniveau (2013)

8.3 Stand van zaken

In dit onderdeel volgt een overzicht van de kerngegevens. In de stukken die ter inzage liggen is, ter aanvulling, een bijlage toegevoegd met specifiekere informatie.

1. Feitelijke cijfers.

De gemeente Epe had per 1 januari 2013 32.351 inwoners en op 1 januari 2014 32.385 (cijfers CBS). De groep mensen die uit Epe vertrekken is licht afgenomen in 2013 (van 1.054 personen in 2011 naar 964 personen in 2013). De groep mensen die zich in Epe vestigen is gestegen (van 762 personen in 2011 naar 915 personen in 2013). De meeste verhuisbewegingen vinden plaats met de gemeenten Apeldoorn, Heerde, Voorst en Zwolle. Daarnaast vindt een groot aantal verhuisbewegingen plaats met gemeenten buiten de Veluwe.

2. Bevolkingsontwikkeling

De toekomstige bevolkingsontwikkeling vindt plaats op basis van een prognose. Het geeft een trend weer. Hoe verder in de toekomst, hoe meer onzeker de prognose. Jaarlijks vindt een bijstelling plaats. Twee prognosemodellen worden weergegeven, zodat er een bandbreedte zichtbaar is.

Gemeente Epe (x 1.000 inwoners)	2014	2020	2025	2030	2040
Pearl prognose	32,3	31,9	31,4	31,3	31,9
Primos prognose	32,3	31,8	31,8	31,9	31,2

Bron: Primos, 2013 – Planbureau voor de leefomgeving, 2013

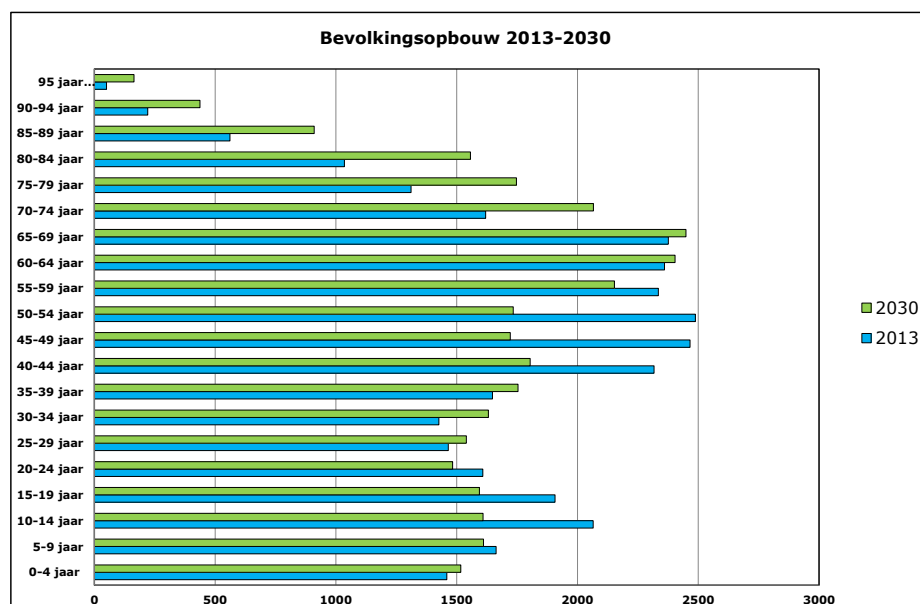
Volgens de Primosprognose is vanaf heden sprake van een dalende trend van het aantal inwoners van de gemeente Epe. Deze trend zet zich voort tot 2040. Vergeleken met de Primosprognose 2011 treedt de krimp volgens deze recente prognose eerder en relatief sterker op. De Pearlprognose laat relatief een sterke daling zien tot 2030, waarna de groei weer toeneemt. Duidelijk is dat tot 2030 sprake is van bevolkingsdaling.

Hierna is een overzicht van de prognose per kern en het buitengebied conform de indeling die bij het Primosprognosemodel worden gehanteerd.

Prognose inwoners per kern:	2014	2020	2025	2030	2040	Groei 2014-2040 (2014 = 1)
Emst	2.988	2.854	2.826	2.756	2.574	0,861
Epe	14.647	14.833	15.041	15.365	15.501	1,058
Oene	1.807	1.598	1.536	1.513	1.428	0,790
Vaassen	12.483	12.141	12.041	11.848	11.306	0,906
Buitengebied	410	415	405	404	362	0,882
Totaal	32.335	31.841	31.849	31.886	31.171	0,964

Bron: Primos 2013

In onderstaande grafiek is de ontgroening en vergrijzing in de gemeente zichtbaar: het aantal jongeren neemt af en tegelijkertijd neemt het aantal senioren toe.

Bron: Primos 2013

3. Huishoudensontwikkeling

Voor de huishoudensontwikkeling is de Primosprognose en Pearlprognose naast elkaar gezet. Beide prognosemodellen laten een lichte groei zien richting de toekomst. De Primosprognose geeft per saldo een lichte groei weer tot 2030, hierna neemt het aantal huishoudens af. De Pearlprognose toont een afnemende / stabiliserende groeitrend. In beide prognosemodellen neemt de mate van groei dus af in de toekomst.

Gemeente Epe (x 1.000 inwoners)	2014	2020	2025	2030	2040
Pearl prognose	13,8	14,1	14,2	14,2	14,4
Primos prognose	13,8	14,0	14,2	14,3	13,9

Bron: Primos, 2013 – Planbureau voor de leefomgeving, 2013

Uit de navolgende tabel blijkt dat met name de groep 75-plussers explosief groeit tot 2040 (stijging van circa 85%, dit effect wordt overigens sterker geprognosticeerd in vergelijking met de prognose van 2012). Ook het aantal gezinnen tot 35 jaar neemt toe, het gaat hier echter om een relatief kleine groep huishoudens. De andere groepen worden juist kleiner, dit geldt in het bijzonder voor de een- en tweepersoonshuishoudens tot 35 jaar. De daling van deze groep is bovendien sterker dan verwacht werd in 2012.

Prognose groei aantal huishoudens per leeftijdsklasse

	2014	2020	2025	2030	2035	2040	Aantal 2040 t.o.v. 2014 (2014 = 1)
1- & 2-persoonshuishoudens tot 35 jaar	1021	965	915	836	734	665	0,65
Gezinnen tot 35 jaar	530	660	776	818	803	735	1,39
1- & 2-persoonshuishoudens 35-55 jaar	1500	1397	1317	1251	1216	1204	0,80
Gezinnen 35 jaar en ouder	4317	3930	3711	3626	3594	3628	0,84
1- & 2-persoonshuishoudens 55-75 jaar	4169	4402	4379	4323	4063	3608	0,87
1- & 2-persoonshuishoudens 75 jaar en ouder	2215	2643	3126	3459	3763	4100	1,85
Totaal	13752	13997	14224	14313	14173	13940	1,01

Bron: Primos 2013

Uit onderstaande tabel blijkt dat in alle kernen tot 2020 het aantal een- en tweepersoonshuishoudens van 65 jaar en ouder toeneemt. In Vaassen nemen de andere huishoudensgroepen af, vooral de jonge huishoudens. Hier is dus sprake van ontgroening én vergrijzing. Ook in de kern Epe neemt het aantal jonge huishoudens af. In Emst en Oene zien we deze groep wel stijgen.

Relatieve huishoudenontwikkeling 2014-2020 naar leeftijd en huishoudensamenstelling per kern

	Epe	Vaassen	Emst & Oene
1- & 2-persoonshuishoudens <30 jaar	-16,98%	-14,57%	31,58%
1- & 2-persoonshuishoudens 30-64 jaar	-2,13%	-2,44%	0,19%
1- & 2-persoonshuishoudens 65 jaar e.o.	9,30%	17,79%	22,52%
Gezinnen en meerpersoonshuishoudens	0,82%	-7,83%	-15,54%

Bron: Primos 2013

8.4 Koersbepaling op demografische ontwikkelingen

De gemeente Epe wil de ontgroening en vergrijzing op een goede manier begeleiden. De hoofdlijnen staan in de Toekomstvisie Epe 2030 beschreven voor de beleidsdomeinen economie, sociaal en ruimte. Om in te spelen op de vergrijzing, ontgroening en leefbaarheid in de gemeente zal Epe een attractieve gemeente moeten zijn en blijven om te wonen, te werken, te leven en te bezoeken. Speciale focus daarbij dient te zijn het behoud van en het extra aantrekken van 20 tot 35 jarigen als potentiële toekomstige beroepsbevolking. Invulling, operationalisering en waarmaken volgt in de strategische beleidsdocumenten en beleidskaders zoals in de toekomstvisie is aangekondigd. In 2013 is de woonvisie geactualiseerd. Bij de voorbereiding van de drie decentralisaties in het sociale domein krijgt het ook een plek. Het resulteert in een actualisatie van de Sociale Agenda.

8.5 Beleid gericht op gevolgen van demografische ontwikkelingen

Het beleid op de terreinen wonen, openbare ruimte, voorzieningen en arbeidsmarkt worden ten aanzien van de demografische ontwikkelingen hierna verder in kaart gebracht. Naar verwachting de vier beleidsterreinen waar de kosten het meest kunnen stijgen.

Wonen

Wat zijn de effecten voor het domein wonen en overige bebouwing?

Epe vergrijsst en ontgroent. Het aantal 75-plussers groeit fors (2040: + 85%). Het aantal 1 en 2 persoonshuishoudens daalt. Het aantal gezinnen neemt af, maar de prognose is dat na 2030 deze groep weer toeneemt. Verder daalt het aantal personen dat in een huis woont (huishoudenverdunding). Het effect van deze ontwikkelingen op het domein wonen is dat de bestaande woningvoorraad niet aansluit bij de veranderende bevolkingssamenstelling.

Wat willen we bereiken?

Een woningvoorraad realiseren die afgestemd is op de veranderende bevolkingssamenstelling. Een situatie waarin senioren zolang mogelijk zelfstandig in hun woning verblijven en daartoe vroegtijdig maatregelen treffen om de levensloopgeschiktheid van woningen te vergroten. Daarnaast dient de woningvoorraad geschikt gehouden te worden voor jongeren en starters.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voldoende betaalbare woningen beschikbaar krijgen voor starters, alleenstaanden en huishoudens met een laag inkomen. Het bevorderen van de doorstroming van senioren naar levensloopgeschikte woningen en experimenteren met vraaggericht bouwen (lopende);
- Inzet van de starterslening. Bij de MJB 2015-2018 vindt een afweging plaats over de continuering van de starterslening;
- Samen met maatschappelijke partners een plan van aanpak opstellen gericht op het langer zelfstandig thuis kunnen wonen van ouderen (start najaar 2014);
- Juridische richtlijnen ontwikkelen om actief woningen uit de markt te halen waarnaar geen vraag is en het aantal woningen dat daarmee vrijkomt in te zetten op prioritaire locaties. Welke locaties dit zijn, moet nog worden vastgesteld. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan leegstaande panden op beeldbepalende locaties, vrijkomende agrarische gebouwen en landgoederen (najaar 2014).
- Samen met de Provincie Gelderland (omgevingsvisie) en de Regio Stedendriehoek (nieuwe Agenda) de problematiek van de leegstaande panden op de agenda zetten en proberen te komen tot creatieve en innovatieve oplossingen (lopende).

Toelichting:

Een belangrijk gegeven is dat de woningvoorraad of in eigendom van particulieren, of in eigendom van verhuurders, zoals Triada is. De directe invloed van de gemeente Epe op het domein wonen – vooral daar waar het de bestaande woningvoorraad betreft – is dus beperkt.

Openbare ruimte

Wat zijn de effecten voor het domein openbare ruimte?

Vergrijzing leidt tot een toenemende behoefte aan een sociaal en fysiek goed toegankelijke openbare ruimte die bovendien voldoende recreatieve mogelijkheden biedt (grotere parkeervakken, andere speeltoestellen, meer straatmeubilair wat flexibel inzetbaar is, wandelroutes). De verwachting is dat er in toenemende mate braakliggende percelen en leegstaande winkel- en kantoorgebouwen in de gemeente ontstaan.

Wat willen we bereiken?

Realiseren van een duurzame, schone en veilige leefomgeving die toegankelijk is voor alle mensen, die bijdraagt aan de leefbaarheid en uitnodigt tot participatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen en uitwerken van een maatregelenpakket met een prioritering van activiteiten om de toegankelijkheid (sociaal/fysiek) van de openbare ruimte te verbeteren (lopende);
- Toepassen van de methodiek “wijk- en buurtgericht werken”. Samen met ketenpartners op het gebied van leefbaarheid per wijk een wijkplancycclus uitwerken (bestaande uit: wijkanalyse, wijkagenda, wijkprogramma).

Voorzieningen

Wat zijn de effecten voor het domein voorzieningen (sport, welzijn, cultuur en onderwijs)?

De samenstelling van de bevolking verandert: toenemend aantal ouderen, afname jongeren. Inspelen op deze trend is onder meer te trachten jonge gezinnen met kinderen te behouden en zich in Epe te laten vestigen. Een herijking van het voorzieningenaanbod is nodig vanuit de veranderende vraag en behoefte. Dit wordt nog eens versterkt door de drie decentralisaties in het sociale domein, waarbij een kostenbesparing gerealiseerd dient te worden. Gevolg zal zijn dat er een groter beroep komt op algemene welzijnsvoorzieningen. Inzet van inwoners (vrijwilligerswerk) heeft een belangrijke rol om het voorzieningenniveau in stand te houden.

Door afname van het leerlingenaantal zijn er minder schoolgebouwen nodig.

Wat willen we bereiken?

Een voorzieningenniveau dat afgestemd is op de bevolkingssamenstelling. Het dient bij te dragen aan een goed woon- en leefklimaat voor ouderen, jeugd en jonge gezinnen.

Wat gaan we doen?

- Het versterken van vrijwilligerswerk en -zorg in wijken en buurten door onder meer in te zetten op wijkgericht werken, het faciliteren van vrijwilligersorganisaties en het laten ondersteunen van vrijwilligers(organisaties) door professionele organisaties.
- Basisvoorzieningenniveau zijn essentiële minimale faciliteiten op het gebied van sport, welzijn, cultuur, onderwijs, zorg en ontmoeting die samen voor een prettig en leefbaar wonende gemeente zorgen. Vanuit de notitie basisvoorzieningenniveau in combinatie met het project Accommodaties II zal de komende jaren gewerkt worden aan de vernieuwing en logische spreiding van een aantal accommodaties bij welzijn en sport. De gemeente voert een actieve aanpak bij gemeentelijk gefinancierde voorzieningen en ondersteunt bij niet-gemeentelijk gefinancierde voorzieningen.
- In overleg met het onderwijs bepalen hoe om te gaan met afname van het leerlingenaantal. Schoolgebouwen zijn niet meer uitsluitend gericht op het invullen van de onderwijsfunctie maar bieden ook plaats aan functies zoals kinder-/peuteropvang, culturele vorming en sportactiviteiten. Ze vervullen een belangrijke dorps-/wijkfunctie.

Arbeidsmarkt (lokale economie en werkgelegenheid)

Wat zijn de effecten voor het domein arbeidsmarkt?

Afname van de potentiële beroepsbevolking door het toenemende aantal ouderen en afnemende aantal jongeren. Als gevolg hiervan zal er een krappe arbeidsmarkt ontstaan waarbij de vraag naar arbeidskrachten het aanbod overstijgt.

Wat willen we bereiken?

Versterken van de economische structuur door verdere modernisering en innovatie. De gemeente als een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en werknemers. Naast de lokale insteek is een intensieve samenwerking in de Regio Stedendriehoek nodig met bedrijven, maatschappelijke organisaties en gemeenten.

Wat gaan we doen?

- Opstellen van een lokale economische visie gericht op de economische (door)ontwikkeling van Epe met daarbij aandacht voor de consequenties van de demografische ontwikkeling.
- Uitvoeren projecten voortkomend uit het Akkoord van Beekbergen en gericht op het terugdringen van werkloosheid, goed en snel vervullen van vacatures, goede aansluiting onderwijs en werk en het activeren van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Bieden van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en organisaties. Dit uit zich in goede voorwaarden en faciliteiten en mogelijkheden in het kader van "het nieuwe werken", zoals bedrijfsverzamelgebouwen.
- Een extra focus in de ontwikkeling van de speerpuntsectoren zorg en recreatie/toerisme. Met aandacht voor onderscheidende elementen daarin draagt het bij aan een goed woon- en leefklimaat en aan werkgelegenheid.

Financiën

Demografische ontwikkelingen zullen wijzigingen in het uitgavenpatroon tot gevolg hebben. Bijvoorbeeld door daling van leerlingenaantallen, aanpassing van voorzieningen in de openbare ruimte, toename van gebruik woon- en werkvoorzieningen door ouderen en leegstand/aanpassing van accommodaties.

Binnen de bestaande beleidsstructuur en beschikbare budgetten zullen scherpe keuzes nodig zijn om binnen het huidige financieel kader te blijven, dat weinig ruimte biedt voor uitbreiding van budgetten. In de Meerjarenbegroting is in de periode 2013-2016 een eenmalig budget beschikbaar van € 275.000 waarmee ingespeeld kan worden op de effecten van demografische ontwikkelingen op het gemeentelijk beleid.

Paragraaf 9 Decentralisaties sociaal domein

9.1 Inleiding

De gemeenten krijgen er met ingang van 2015 een omvangrijk takenpakket bij. Het rijk decentraliseert de jeugdzorg, delen van de AWBZ (Wmo-begeleiding) en taken rond de arbeidsmarkt (Participatiewet). Het idee daarbij is dat de gemeenten door lokaal maatwerk hun burgers betere en betaalbare alternatieven kunnen bieden en het gebruik van dure zorg en ondersteuning kunnen voorkomen of terugdringen. De stelselwijzigingen gaan gepaard met omvangrijke bezuinigingen door het rijk, die alleen kunnen worden opgevangen als de gemeente er in slaagt de nieuwe taken goed te implementeren en uit te voeren. Voorbereidingen vinden lokaal plaats, maar in diverse samenstellingen (subregio, regio, bovenregionaal), variërend per decentralisatie. De decentralisaties hebben op vele fronten onderlinge raakvlakken en worden daarom ook in samenhang opgepakt.

9.2 Beleidskaders

- Toekomstvisie Epe 2030;
- Sociale Agenda 2009-2015;
- Beleidsplan Wmo 2015-2018;
- Beleidsplan jeugd 2015-2018;
- Kadernota Participatiewet

9.3 Ontwikkelingen in het sociaal domein

2015 staat in het teken van de transitie: de nieuwe taken worden ingebed onder de verantwoordelijkheid van de gemeente waarbij (voor Wmo en jeugd) sprake is van een overgangsregime. Met ingang van 2015 start tegelijkertijd de fase van transformatie. Hiermee wordt bedoeld dat de ondersteuning voor burgers die dit nodig hebben fundamenteel anders ingericht wordt: effectief, op maat, integraal, gericht op wat echt nodig is en steeds gericht op het versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid. Afstemming en samenwerking moet leiden tot een betere en goedkopere inzet van zorg: doelen moeten immers bereikt worden met minder budget. Centraal in de drie decentralisaties staat: één gezin, één plan, één regisseur.

De gemeente Epe hanteert de Sociale Agenda ook voor de toekomst als kader voor al het sociaal beleid, inclusief de drie decentralisaties. Daarom is in 2014 gestart met de actualisatie van de Sociale Agenda. Deze zal opnieuw ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd in 2015.

9.4 Beleid gericht op uitvoering nieuwe taken sociaal domein

9.4.1 Wmo-begeleiding

Wat zijn de effecten van de decentralisatie van de functie 'begeleiding'?

De gemeente is al sinds 2007 verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning van haar inwoners op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Vanaf 1 januari 2015 wordt de functie 'begeleiding' uit de AWBZ gehaald. Vanaf die datum zijn gemeenten verantwoordelijk voor het lokaal bieden van begeleiding op maat. Daartoe is een nieuwe wettekst opgesteld: de Wmo 2015.

Wat willen we bereiken?

Op basis van de nieuwe Wmo geeft het rijk aan gemeenten kort samengevat de volgende opdracht:

- het bevorderen van de sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid en het voorkomen van huiselijk geweld,
- het ondersteunen van zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen,
- het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

Wat gaan we daarvoor doen?

De activiteiten in het kader van 'begeleiding' worden in Programma 3 benoemd. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. De activiteiten betreffen zowel de oude WMO-taken als de nieuwe

zoals begeleiding en kort durend verblijf en beschermd wonen, keuzevrijheid voor inwoners, financiële beheersbaarheid, versterken van eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners, zorg en ondersteuning dichtbij de burger georganiseerd en ondersteuningsaanbod is integraal en op basis van maatwerk.

9.4.2 Jeugdzorg

Wat zijn de effecten van de decentralisatie van de jeugdzorg?

Met ingang van 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp zoals die nu geboden wordt door de provinciale jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen (J-GGz) en de zorg voor jeugdigen met een (licht) verstandelijke beperking (J-LVB).

Wat willen we bereiken?

De transitie van de jeugdzorg heeft als doel op lokaal niveau, zo dicht mogelijk bij de burgers de passende hulp en ondersteuning te bieden. Een deel van de jeugdhulp wordt lokaal georganiseerd, een deel regionaal met de regio Midden-IJssel/Oost-Veluwe (Apeldoorn, Brummen, Epe, Hattum, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen) en zeer specialistische hulpverlening wordt op nog grotere schaal georganiseerd. Het kind en/of gezin met een vraag naar hulp of ondersteuning op lokaal niveau staat steeds centraal en dit betekent dat er goede schakels moeten zijn tussen de verschillende vormen van hulp en ondersteuning op lokaal, regionaal en bovenregionaal niveau. Uitgangspunt is: lokaal wat lokaal kan, regionaal wat moet. De regie op de uitvoering ligt op lokaal niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

De activiteiten in het kader van jeugdzorg worden in Programma 1 benoemd. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. De activiteiten komen voort uit de regionale afspraken die betrekking hebben op de wijze van toegang tot individuele voorzieningen, de sturing en de bekostiging van de jeugdhulp, een overzicht van de budgetten, solidariteit tussen gemeenten, cliënt en kwaliteit, de inrichting van de monitoring en beleidsinformatie en de gemeentelijke bedrijfsvoering. Daaraan toegevoegd gaat het om lokale activiteiten gericht op het reeds bestaande preventieve jeugdbeleid, waar de gemeente al verantwoordelijk voor was, en de nieuwe onderdelen zoals de toegang tot de 'nieuwe' vormen van jeugdzorg die naar gemeenten komen. Een goede samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg draagt er aan bij om kinderen en jongeren te ondersteunen bij het opgroeien, hun ouders te ondersteunen bij het opvoeden en elk kind zo passend mogelijke onderwijs (zoals de nieuwe wet passend onderwijs beoogt) te bieden. Lokale afstemming en verbinding tussen onderwijs en (jeugd)zorg is daarom ook essentieel.

9.4.3 Taken rond de arbeidsmarkt (Participatiewet)

Wat zijn de effecten van de decentralisatie van de taken rond de arbeidsmarkt (Participatiewet)?

Met de Participatiewet wordt met ingang van 2015 geregeld dat de bijstand, de sociale werkvoorziening en een deel van de Wajong voor jonggehandicapten worden samengevoegd tot één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. De bestaande re-integratiemiddelen voor de huidige doelgroep, het budget Wsw (zittend bestand Wsw) en het budget voor de nieuwe doelgroep van de Participatiewet worden samengevoegd in het Participatiebudget. Bij de decentralisatie wordt bezuinigd op het budget voor de sociale werkvoorziening, terwijl de huidige Wsw-ers hun rechten en plichten behouden. Per arbeidsmarktregio hebben gemeenten en sociale partners de opdracht gekregen om een Werkbedrijf te ontwikkelen voor het organiseren van (beschut) werken naar vermogen.

Wat willen we bereiken?

De Participatiewet moet leiden tot meer participatie, meer gerichte en effectieve inzet van budgetten en besparing van kosten. De Participatiewet zorgt tegelijkertijd voor een nieuwe en grote financiële opgave bij gemeenten, aangezien minder budget beschikbaar is om een uitkeringsgerechtigde naar werk toe te kunnen leiden. Deze ontwikkeling is ook merkbaar voor partners als bedrijven, onderwijs- en zorginstellingen. Uitdaging is om op een houdbare manier met deze financiële opgave om te gaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

De activiteiten in het kader van Participatiewet worden in Programma 10 benoemd. Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. De activiteiten komen voort uit de actielijnen die opgenomen zijn in het beleidskader voor de uitwerking van de Participatiewet die eind 2014 wordt vastgesteld. Er wordt uitgegaan van vijf actielijnen, te weten:

1. regionale arbeidsmarkt/regionale samenwerking
2. partnerschap met werkgevers

3. aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt
4. ontwikkelen en vernieuwen dienstverlening
5. participatie, arbeidsmatige dagbesteding en beschut werk.

9.5 Financiën en risico's

Wat zijn de financiële effecten van de drie decentralisaties?

De middelen die de gemeenten vanaf 2015 overgedragen krijgen van het rijk voor de uitvoering van de nieuwe taken worden voor drie jaar verstrekt via één integratie-uitkering als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente kan dat geld naar eigen inzicht besteden, er hoeft niet achteraf verantwoording over de besteding te worden afgelegd aan het rijk.

De bedoeling van het rijk is dat de middelen na drie jaar over gaan naar de algemene uitkering en dat de verdeling dan plaats vindt via de verdeelmaatstaven.

In de meicirculaire 2014 is bekend gemaakt welke budgetten de gemeente ontvangt. Hieruit worden de volgende bedragen afgeleid:

Nieuwe taak	2015	2016	2017	2018
Wmo-begeleiding (Awbz)	5.199.000	5.447.000	5.296.000	5.281.000
Jeugdzorg	6.004.000	5.919.000	5.718.000	5.754.000
Arbeidsmarkt / Participatie *	5.720.000	5.376.000	5.042.000	4.779.000
Totaal	16.923.000	16.742.000	16.056.000	15.814.000

* De huidige middelen voor de sociale werkvoorziening en re-integratie bedragen € 6.125.000.

bedragen in €

De middelen die de gemeente ontvangt van het rijk zullen de komende jaren dalen doordat het rijk hiermee bezuinigingen realiseert. Daarnaast is de verdeling van de middelen over de gemeenten nu nog gebaseerd op historische uitgaven. Vanaf 2016 worden de middelen voor de functie begeleiding (Wmo) en de jeugdzorg verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Dit zal naar verwachting leiden tot herverdeel-effecten. De gemeenten worden hierover geïnformeerd in het najaar van 2014. De eerste indicaties voor de Wmo geven aan dat de negatieve effecten hiervan voor Epe groot zijn.

Dit maakt duidelijk dat de gemeente met de uitvoering van de nieuwe taken aanzienlijke financiële risico's gaat lopen.

Een ander aspect van het financiële risico wordt gevormd door het karakter van de nieuwe taken: het betreffen 'open einde regelingen'.

Wat willen we bereiken?

Voor de uitvoering van de taken die het Rijk decentraliseert krijgt de gemeente een budget. Het is een budget waarop eerst een rijkskorting is toegepast. Dit moet leiden tot een betere en goedkopere inzet van zorg zoals in onderdeel 9.3 hiervoor beschreven. In het coalitieakkoord is vastgelegd dat de uitvoering van de drie decentralisaties in principe plaats moet vinden binnen de hiervoor door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om de risico's te beheersen is goede monitoring van belang waardoor tijdig de signalen worden ontvangen waardoor bijgestuurd kan worden (beleidsmatig, in de uitvoering of financieel). Op de drie taakvelden worden monitors ingezet. Een aantal zijn reeds standaard in gebruik. Daarnaast worden nieuwe monitors ontwikkeld en ingezet.

Om de risico's in financiële zin op te kunnen vangen wordt de opgebouwde huidige reserve WMO ingezet als risicoreserve voor de gedecentraliseerde taken. Hiermee worden de financiële risico's opgevangen die de gemeente loopt als gevolg van de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein.

DEEL 3

FINANCIËLE BEGROTING

Financiële begroting

In de financiële begroting zijn opgenomen: (1) het overzicht van baten en lasten in de begroting en de toelichting en (2) de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.

1. Overzicht baten en lasten in de begroting en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de begroting en de toelichting daarop bevat:

- Het saldo per programma, het totaal van de algemene dekkingsmiddelen, het geraamde bedrag voor onvoorzien, het geraamde totaal saldo van baten en lasten, de mutaties in de reserves en het geraamde resultaat.
- Het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen en lokale heffingen.
- Inzicht in de gehanteerde prijzen, lonen en rentepercentages.
- Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten.
- Overzicht geraamde structurele mutaties in de reserves,

Het saldo per programma, het geraamde totaal saldo van baten en lasten en het geraamde resultaat.

<i>bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
Programma's				
1. Opgroeien in Epe	-11.143	-11.025	-10.833	-10.869
2. Actief in Epe	-3.355	-3.237	-3.235	-3.232
3. Zorg en opvang	-11.044	-11.244	-11.093	-11.078
4. Leefbaar en veilig	-2.372	-2.316	-2.268	-2.273
5. Ruimte en wonen	-1.468	-1.714	-1.671	-1.611
6. Epe op orde	-6.173	-6.195	-6.200	-6.191
7. Duurzaamheid	102	545	215	215
8. Toezicht en handhaving	-1.335	-1.335	-1.335	-1.335
9. Bedrijvigheid	-582	-567	-567	-552
10. Weer aan het werk	-8.840	-8.550	-8.231	-7.964
11. Bestuur en organisatie	-4.180	-4.024	-4.208	-4.187
Subtotaal saldo programma's	-50.390	-49.662	-49.426	-49.077
Algemene dekkingsmiddelen:				
- Lokale heffingen	6.138	6.221	6.295	6.358
- Algemene uitkering	42.265	42.258	41.563	41.207
- Dividend	161	161	161	161
- Saldo financieringsfunctie	-572	-572	-572	-572
- Overige algemene dekkingsmiddelen	1.932	1.932	1.932	1.932
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	49.917	49.993	49.372	49.079
Onvoorzien	-57	-57	-57	-57
Geraamde totaal saldo van baten en lasten	-530	274	-111	-55

<i>bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
Mutaties in reserves				
1: Opgroeien in Epe	-18	37	37	37
2: Actief in Epe	-60	40	40	40
3: Zorg en opvang	-15	-63	-63	-63
4: Leefbaar en veilig	-5	-5	-5	-5
5: Ruimte en wonen	-203	-113	-73	-133
6: Epe op orde	-373	-276	-276	-276
7: Duurzaamheid	247	-53	277	277
8: Toezicht en handhaving	-1	-1	-1	-1
9: Bedrijvigheid	-	-	-	-
10: Weer aan het werk	45	45	45	45
11: Bestuur en organisatie	726	-61	-23	-3
12: Algemene dekkingsmiddelen	202	187	167	167
Totaal mutaties in reserves	545	-263	125	85
Geraamde resultaat	15	11	14	30

Het BBV schrijft voor dat mutaties in de reserves afzonderlijk worden opgenomen. Daarom wordt eerst het geraamde saldo van baten en lasten bepaald, vervolgens worden de mutaties in de reserves weergegeven. De uitkomst is het geraamde resultaat.

In de toelichting op de mutaties per programma wordt inzicht gegeven in de baten en lasten per afzonderlijk programma en wordt een analyse gegeven van de verschillen die zijn ontstaan tussen de begrote bedragen in 2014 en 2015. Dit betreft de bestaande baten en lasten, uitgaande van het bestaande beleid. De 'budgetaanpassingen' als gevolg van het nieuwe beleid zijn in de Beleidsbegroting (het programmaplan) toegelicht.

Algemene Dekkingsmiddelen: Lokale heffingen

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Onroerendezaakbelasting	4.774	5.003	5.276	5.359	5.433	5.496
Hondenbelasting	117	111	112	112	112	112
Precariobelasting	45	46	43	43	43	43
Forensenbelasting	280	255	280	280	280	280
Toeristenbelasting	661	644	667	667	667	667
Opbrengst algemeen ⁵	46	47	48	48	48	48
Totaal bruto opbrengst	5.923	6.106	6.426	6.509	6.683	6.646
Kosten	310	235	288	288	288	288
Totaal netto opbrengst	5.613	5.871	6.138	6.221	6.295	6.358

Voor een toelichting op de belastingopbrengsten wordt verwezen naar de Paragraaf Lokale Heffingen.

Prijzen, lonen en rente

Bij het opstellen van deze (meerjaren)begroting zijn de volgende percentages gehanteerd:

Component	2015	2016	2017	2018
Prijsstijging	1,25%	0,75%	0,50%	0,50%
Loonsomstijging	2,25%	0,75%	0,50%	0,50%
Rente kort geld	0,60%	0,70%	2,00%	2,00%
Rente lang geld	2,40%	2,70%	3,50%	3,50%

De berekeningen van de autonome loon- en prijsstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het BBP en de verwachte loonstijging waar de meicirculaire 2014 van uit gaat.

Voor de bepaling van het te hanteren rentepercentage wordt de lange termijn visie van De Nederlandse Bank gehanteerd. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank zijn de rentepercentages tijdelijk verlaagd.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4: Financiering.

⁵ Opbrengst algemeen omvat de terug te vorderen invorderingskosten.

Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Dit overzicht geeft inzicht in het structurele⁶ en reële⁷ evenwicht van de begroting op korte en langere termijn.

Programma	2015		2016		2017		2018	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
<i>Bedragen in € 1.000</i>								
1. Opgroeien in Epe	395	365	-	-	-	-	-	-
2. Actief in Epe	1.300	-	-	-	-	-	-	-
3. Zorg en Opvang	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Leefbaar en veilig	119	-	53	-	-	-	-	-
5. Ruimte en wonen	997	605	103	150	60	150	-	150
6. Epe op orde	1.607	388	344	-	621	-	380	-
7. Duurzaamheid	65	-	-	330	-	-	-	-
8. Toezicht en handhaving	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Bedrijvigheid	30	-	15	-	15	-	-	-
10. Weer aan het werk	-	-	-	-	-	-	-	-
11. Bestuur en Organisatie	659	211	-	170	29	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-
Mutaties in reserves	2.278	5.748	600	390	125	611	150	380
Totaal	7.450	7.317	1.114	1.040	850	761	530	530

Uit het overzicht blijkt dat het begrotingsresultaat wordt beïnvloed door *incidentele* baten en lasten. De incidentele lasten zijn hoger dan de incidentele baten. Hieruit wordt geconcludeerd dat de *structurele* lasten worden gedekt door *structurele* baten en dat er daarmee sprake is van een structureel meerjarig sluitende begroting.

Toelichting incidentele bedragen > € 50.000:

Programma 1: Het project Onderwijs Achterstandenbeleid (gefinancierd uit rijksmiddelen) wordt nog één jaar verlengd in 2015. Het bedrag dat hiermee incidenteel samenhangt is € 365.000.

Programma 2: In 2015 worden incidenteel bijdragen geleverd voor de aanleg van kunstgrasvelden bij sportverenigingen (€ 545.000) zijn incidentele bedragen geraamd voor onderwijshuisvesting (€ 641.000). Ook wordt in 2015 eenmalig een bijdrage verstrekt voor de vernieuwing van de wijk- en speeltuinvereniging De Kouwenaar (€ 85.000).

Programma 4: Door extra aandacht voor jeugd en alcoholmatiging is in 2015 en 2016 tijdelijk € 53.000 nodig voor een extra BOA.

Programma 5: Door meer vergunningsvrije bouwwerken en een sterke juridisering van de burger is tijdelijk (2015 t/m 2017) een juridisch handhaver bouw- en woningtoezicht nodig (€ 60.000). Daarnaast zullen in 2015 door de verhuizing van de scholen Hoge Weerd de oude gebouwen gesloopt worden en het terrein opnieuw ingericht worden (€ 205.000). In 2015 en 2016 zal een actualisatieslag gemaakt worden met betrekking tot bestemmingsplannen (€ 120.000 resp. € 30.000). Gefinancierd vanuit de middelen van het regiocontract worden in 2015 investeringen gedaan in de dorpscentra van Vaassen en Epe (€ 506.000). Gefinancierd vanuit verkoopopbrengsten van een perceel grond en bijdragen van derden (totaal € 404.000) zullen in het centrum van Epe parkeerplaatsen worden aangelegd en zal het openbaar gebied worden aangepast (€ 106.000). Verder wordt in 2015 nog een incidentele bate verwacht vanuit de verkoop van onroerende goederen en grond (€ 51.000) en voor de komende vier jaar een tijdelijk hogere opbrengst uit bouwleges (€ 150.000).

⁶ Een structureel evenwicht houdt in dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

⁷ Een reëel evenwicht houdt in dat de gronden waarop de ramingen in de begroting en meerjarenraming zijn gebaseerd reëel zijn.

Programma 6: Voor de helft gefinancierd door provinciale subsidie (€ 388.000) zal in 2015 het project voor de reconstructie van de Heerderweg in Epe worden uitgevoerd (€ 775.000). Voor de projectmatige vervanging van de openbare verlichting is in 2015 € 343.000 beschikbaar en voor de jaren daarna € 344.000 resp. € 342.000 resp. € 380.000. In 2017 zal de brug aan de Nijbroekerweg in Emst vervangen worden (€ 235.000). Voor de vervanging van verkeerslichten i.c.m. de reconstructie van kruispunten is een budget in 2015 beschikbaar van € 338.000. Voor de reconstructie van (oud RGV) fietspaden is in 2015 een eenmalig budget beschikbaar van € 75.000.

Programma 7: In 2016 wordt de incidentele teruggave van de lening aan Essent (oud STIVAM) van € 330.000 verwacht. Voor het opstellen van een Windvisie en een nieuw rioleringsplan (GRP) is in 2015 een eenmalig budget van € 65.000 beschikbaar.

Programma 11: Voor de initiële kosten van de uitbesteding van taken in de openbare ruimte is een eenmalig budget beschikbaar van € 385.000. In 2015 zal het in het afgelopen jaar van het rijk ontvangen bedrag in het kader van het NUP moeten worden terugbetaald (€ 192.000). Door een tijdelijke verlaging van de rekenrente in de begroting ontstaat een incidentele financiering van € 211.000 in 2015 en € 170.000 in 2016.

Mutaties in reserves: Het totaal van niet structurele toevoegingen aan reserves bedraagt € 1,4 mln. Naast waardecorrecties (waardevast houden van de opgebouwde reserves) zijn dit reguliere toevoegingen aan bijvoorbeeld de reserve vervanging openbare verlichting en vervanging bruggen. Daarnaast wordt vanuit het nieuw beleid in totaal € 845.000 gestort. Dit betreft onder andere een aanvulling op de reserve accommodaties en een aanvullende storting in de algemene reserve als gevolg van de verkoop van grond.

Het totaal van de niet structurele onttrekkingen uit de reserves bedraagt € 1,2 mln. Dit zijn reguliere onttrekkingen aan bijvoorbeeld de reserve egalisatie rioolheffing, afkoop bouwleges Klaarbeek en bijvoorbeeld de BUIG middelen. Als gevolg van de in de programma's hierboven genoemde projecten en incidenteel beschikbare budgetten wordt € 4,5 mln. onttrokken aan de beschikbare reserves.

Overzicht van structurele mutaties in 2015 in reserves.

Dit overzicht ondersteunt bij de bepaling en de beoordeling van het structurele evenwicht in de begroting.

Programma	Bedragen in € 1.000	Lasten (toevoeging)	Waarvan structureel	Baten (onttrekking)	Waarvan structureel
1. Opgroeien in Epe		76	-	58	-
2. Actief in Epe		124	-	64	-
3. Zorg en Opvang		63	-	48	-
4. Leefbaar en veilig		5	-	-	-
5. Ruimte en wonen		312	-	184	-
6. Epe op orde		455	-	105	-
7. Duurzaamheid		98	-	345	-
8. Toezicht en handhaving		1	-	-	-
9. Bedrijvigheid		-	-	-	-
10. Weer aan het werk		54	-	99	-
11. Bestuur en organisatie		3.433	981	4.061	1.400
12. Algemene dekkingsmiddelen		540	-	742	-
Totaal		5.161	981	5.706	1.400

De belangrijkste structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves vinden plaats op de reserve ICT waar de kapitaallasten van de ICT investeringen structureel gedekt zijn. Daarnaast worden de

reserve die gevormd is uit de verkoop van aandelen Veluwe Nuts Bedrijven (VNB) en de reserve egalisatie winstuitkering NUON ingezet als structureel dekkingsmiddel. Van de reserves die betrekking hebben op de verkoop van aandelen van NUON en Vitens wordt de jaarlijkse rente op deze reserves ingezet als algemeen dekkingsmiddel ter vervanging van het voorheen uit aandeel ontvangen dividend.

2. Uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

In de uiteenzetting van de financiële positie worden de consequenties opgenomen van het beleid dat in de begroting is opgenomen. Het betreft het beleid dat al voor de begrotingsbehandeling is aanvaard én het beleid dat met het vaststellen van de begroting wordt aanvaard.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen
- Investerings (economisch / maatschappelijk nut)
- Investerings (vervanging / uitbreiding)
- Financiering
- Stand en verloop reserves en voorzieningen

Financiële gevolgen bestaand en nieuw beleid dat in de programma's is opgenomen

De uitkomst van de jaarlijkse afweging in het kader van het begrotingsproces, is samengevat in het volgende overzicht van de cumulatieve ontwikkeling van lasten en baten. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
Bestaand beleid (budgetprognose)	- 459	- 255	- 226	- 235
Nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	0	- 65	75	75
Investerings vorige meerjarenbegroting	-101	- 176	- 212	- 212
Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting	- 38	- 65	- 25	0
Investerings huidige meerjarenbegroting	0	0	0	0
Dekkingsmiddelen	613	572	402	402
Saldo meerjarenbegroting	15	11	14	30

Investerings

Dit onderdeel bevat een totaal overzicht van de investeringen die de gemeente gepland heeft in het meerjareninvesteringsplan 2015-2018. Voor een gedetailleerd overzicht wordt verwezen naar de bijlagen bij deze begroting. Het hier gegeven inzicht in de investeringen is een onderverdeling naar investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut en daarnaast naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.

<i>Investeringsbedragen⁸ x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018
Economisch nut	3.147	2.638	2.323	1.745
Maatschappelijk nut	1.991	618	253	-
Totale investeringen	5.138	3.256	2.576	1.745
Vervangingsinvesteringen	264	618	-	-
Uitbreidingsinvesteringen	4.874	2.638	2.576	1.745
Totale investeringen	5.138	3.256	2.576	1.745

Financiering

Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf Financiering.

Stand en verloop reserves en voorzieningen

Voor het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 8.

⁸ Bedragen exclusief BTW.

Toelichting mutaties programma 1 Opgroeien in Epe

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	5.636	6.018	5.412	5.412	5.412	5.412
Lasten nieuw beleid			6.143	6.025	5.833	5.869
Lasten totaal	5.636	6.018	11.555	11.437	11.245	11.281
Baten bestaand beleid	373	337	412	412	412	412
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	373	337	412	412	412	412
Saldo	-5.263	-5.681	-11.143	-11.025	-10.833	-10.869

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 1 van deel 1. Het betreft voor een belangrijk deel de verhoging van uitgaven als gevolg van de decentralisatie van de jeugdzorg.

-6.143

In 2014 zijn eenmalige middelen beschikbaar voor de invoeringskosten van de decentralisatie van de jeugdzorg. Deze uitgaven zijn (gezien het incidentele karakter) in 2015 vervallen.

17

Als gevolg van de overdracht van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud en aanpassingen van de schoolgebouwen voor primair onderwijs en scholen voor speciaal onderwijs naar het schoolbestuur, vindt een korting plaats op de algemene uitkering. Ingaande 2015 is een taakstellende stelpost in de begroting opgenomen, gelijk aan de korting op de algemene uitkering. Onderzocht wordt in hoeverre de korting kan worden opgevangen binnen de begroting doordat de uitgavenraming bij de gemeente kan worden verlaagd.

245

In 2014 zijn in de begroting eenmalig middelen beschikbaar gesteld voor asbestinventarisatie (en verwijdering) bij scholen. In 2015 vervalt dit bedrag in de begroting. Onder 'nieuw beleid' is voor 2015 een eenmalige aanvulling op deze raming opgenomen van € 30.000.

50

In de algemene uitkering worden vanaf 2015 geen middelen meer beschikbaar gesteld voor de maatschappelijke stage. De doorbetaling van deze middelen aan de RSG (in het kader van de makelaarsfunctie) komt als gevolg hiervan te vervallen. Onder 'nieuw beleid' is voor 2015 een eenmalige uitgavenraming opgenomen van € 12.000.

30

In verband met de realisatie van de unilokatie Wachtelenberg/Hoge Weerd zijn in 2014 eenmalige middelen in de begroting opgenomen. Deze middelen zijn (gezien het incidentele karakter) in 2015 vervallen.	53
--	----

De rijksbijdrage voor onderwijsachterstandsbeleid is verhoogd met € 69.000. De uitgavenraming is overeenkomstig verhoogd waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-69
---	-----

Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014, prijsstijgingen en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	280
---	-----

Totaal mutatie lasten	-5.537
------------------------------	---------------

Baten:

De rijksbijdrage voor onderwijsachterstandsbeleid is verhoogd met € 69.000. De uitgavenraming is evenredig verhoogd (zie onder de lasten), waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	69
---	----

Overige kleine verschillen	6
----------------------------	---

Totaal mutatie baten	75
-----------------------------	-----------

Saldo programma mutatie	-5.462
--------------------------------	---------------

Toelichting mutaties programma 2 Actief in Epe

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	4.363	3.931	3.838	3.835	3.833	3.830
Lasten nieuw beleid			115	0	0	0
Lasten totaal	4.363	3.931	3.953	3.835	3.833	3.830
Baten bestaand beleid	611	601	598	598	598	598
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	611	601	598	598	598	598
Saldo	-3.752	-3.330	-3.355	-3.237	-3.235	-3.232

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

- Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 2 van deel 1. - In 2011 is besloten om de inkoop van e-content door bibliotheken te centraliseren. Gevolg daarvan is een verlaging van de algemene uitkering (€ 15.000 in 2015), omdat de lokale bibliotheken deze taak niet meer uit gaan voeren. De verlaging resulteert in een taakstellende stelpost (uitgavenverlaging) in de begroting. De stelpost dient te worden gerealiseerd door een verlaging van het subsidie aan de bibliotheek (€ 5.000) en binnen het traject bepaling basisvoorzieningenniveau (€ 10.000). - Conform de begroting van de buurtsportcoaches is de uitgavenraming verhoogd. De reguliere uitgaven van buurtsportcoaches worden gedekt door een bijdrage in de algemene uitkering. Tegenover de extra uitgaven in 2015 staat een onttrekking aan de in voorgaande jaren gevormde reserve. - Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014, prijsstijgingen en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	-115 15 -18 96
Totaal mutatie lasten	-22

Baten:

- Kleine verschillen

-3

Totaal mutatie baten**-3****Saldo programma mutatie**

25-

Toelichting mutaties programma 3 Zorg en opvang

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	6.654	8.249	6.964	6.964	6.964	6.964
Lasten nieuw beleid			5.135	5.335	5.184	5.169
Lasten totaal	6.654	8.249	12.099	12.299	12.148	12.133
Baten bestaand beleid	1.187	1.113	1.055	1.055	1.055	1.055
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	1.187	1.113	1.055	1.055	1.055	1.055
Saldo	-5.467	-7.136	-11.044	-11.244	-11.093	-11.078

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 3 van deel 1. Het betreft voor een belangrijk deel de verhoging van uitgaven als gevolg van de decentralisatie van de functie begeleiding (Wmo). • De begrote kosten van huishoudelijke hulp nemen af, omdat in de praktijk blijkt dat het aantal afgenomen uren lager is dan het aantal geïndiceerde uren. Daarnaast vallen de lasten lager uit doordat de keukentafelgesprekken leiden tot een betere indicatie van het aantal benodigde uren en in veel gevallen huishoudelijke hulp zonder begeleiding volstaat. Met deze ontwikkelingen wordt ingespeeld op de invoering van de nieuwe Wmo ingaande 1 januari 2015, waarbij de gemeente de taken met minder middelen moet uitvoeren. Het voordeel wordt gereserveerd op de stelpost Wmo (zie hieronder). • Op de stelpost Wmo worden de (Wmo)-middelen gereserveerd waarvoor nog geen bestemming is op begrotingsbasis. Het voordeel van de huishoudelijke hulp (€ 517.000) wordt op de stelpost begroot en vervolgens ingezet om de verlaging van de decentralisatie-uitkering Wmo (€ 710.000) op te vangen. Deze verlaging wordt verder opgevangen door een verhoging van de inkomsten uit eigen bijdragen huishoudelijke hulp (€ 72.000, zie onder de baten), overige kleine wijzigingen (€ 6.000) en een verlaging van de uitgavenraming op de stelpost Wmo (€ 115.000).	-5.135 517 115

• Door de gevolgen van de economische crisis en het daarmee gepaard gaande toenemende aantal huishoudens dat een beroep doet op kwijtschelding rioolheffing en afvalstoffenheffing worden in 2015 hogere lasten voor kwijtschelding verwacht.	-21
• De uitvoering van het project basisinfrastructuur 'De Kanteling' vindt met name plaats in 2014, in 2015 volgt de afronding. Hierdoor worden de lasten in 2015 aanzienlijk lager. Ook de inkomsten uit provinciale bijdragen worden overeenkomstig lager (zie onder de baten), waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	133
• Het coördinatiepunt Leefbaarheid en Veiligheid is ingesteld voor de jaren 2012 tot en met 2014, en werd deels gefinancierd uit de middelen voor de Awbz-pakketmaatregel en deels uit het budget voor Regionaal Kompas. In de basis van de begroting is daarom de uitgavenstelpost weer verhoogd (€ 61.000). In 2015 worden de uitgaven eenmalig bekostigd uit de Wmo-middelen het budget voor Regionaal Kompas en wordt onderzocht in hoeverre de uitgaven structureel kunnen worden gedekt binnen de middelen voor de 3 decentralisaties (zie onder 'nieuw beleid').	-61
• In 2014 zijn eenmalige middelen beschikbaar voor de invoeringskosten van de decentralisatie van de nieuwe taken in het kader van de Wmo. Deze uitgaven zijn (gezien het incidentele karakter) in 2015 vervallen.	201
• Het aantal verstrekkingen van rolstoelen, scootmobielen en vervoersvoorzieningen (bijvoorbeeld aangepaste fietsen) neemt in 2015 af, doordat meer voorzieningen kunnen worden hergebruikt, het onderhoud is verbeterd (langere levensduur) en doordat de eigen bijdrage en de keukentafelgesprekken leiden tot minder aanvragen en minder indicaties.	94
• De verstrekking van vouchers voor het aanschaffen van woonvoorzieningen is afgeschaft. De vouchers waren destijds ingevoerd omdat deze zorgden voor een verlaging van het aantal af te handelen aanvragen voor de Wmo-consulenten. De vouchers doen echter geen recht aan een "gekantelde" uitvoering, zoals vastgelegd in de Verordening en Beleidsregels sinds 1 januari 2013, waarin is opgenomen dat bij elke vraag van een inwoner een gesprek met een Wmo-consulent plaatsvindt.	26
• Gelet op de huidige ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met structureel hogere kosten voor de regiotaxi. Vooralsnog is een stelpost geraamd van € 50.000.	-50
• Vanwege de beëindiging van de subsidieregeling toegankelijkheid openbare gebouwen in 2014 (waarvoor incidentele middelen beschikbaar waren), ontstaat in de begroting vanaf 2015 een voordeel.	46
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	296
• Overige kleine verschillen	-11
Totaal mutatie lasten	-3.850

Baten:

• Het project basisinfrastructuur 'De Kanteling' is afgerond en er worden geen lasten meer opgenomen in de begroting. Ook de inkomsten uit provinciale bijdragen vervallen, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	-133
• De inkomsten uit eigen bijdragen voor huishoudelijke hulp neemt toe, omdat een toenemend aantal huishoudens in hogere inkomensgroepen vallen. Het voordeel wordt verrekend met de stelpost WMO, zie lasten.	72
• Overige kleine verschillen	3
Totaal mutatie baten	-58
Saldo programma mutatie	-3.908

Toelichting mutaties programma 4 Leefbaar en veilig

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	2.495	2.122	2.259	2.269	2.274	2.279
Lasten nieuw beleid			119	53	0	0
Lasten totaal	2.495	2.122	2.378	2.322	2.274	2.279
Baten bestaand beleid	749	6	6	6	6	6
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	749	6	6	6	6	6
Saldo	-1.746	-2.116	-2.372	-2.316	-2.268	-2.273

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 4 van deel 1.	-119
• De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is in 2015 hoger als gevolg van indexatie van de bijdrage. Daarnaast is de bijdrage verhoogd met het in het kader van de regionalisering van de basisbrandweerzorg afgesproken bedrag voor vervangingsinvesteringen in materieel (conform de meerjarenbegroting).	-63
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	-72
• Overige kleine verschillen	-2
Totaal mutatie lasten	-256

Baten:

• Geen verschillen	0
Totaal mutatie baten	0

Saldo programma mutatie **-256**

Toelichting mutaties programma 5 Ruimte en wonen

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	4.484	6.545	5.893	5.893	5.893	5.893
Lasten nieuw beleid			286	103	60	0
Lasten totaal	4.484	6.545	6.179	5.996	5.953	5.893
Baten bestaand beleid	3.319	4.886	4.157	4.132	4.132	4.132
Baten nieuw beleid			554	150	150	150
Baten totaal	3.319	4.886	4.711	4.282	4.282	4.282
Saldo	-1.165	-1.659	-1.468	-1.714	-1.671	-1.611

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:	(* € 1.000)
Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 in deel 1.	-286
In 2014 zijn investeringsbudgetten beschikbaar voor de voorbereiding en uitvoering van de structuurvisie / herinrichting van de dorpscentra. Omdat het om incidentele bedragen gaat, staan deze niet meer in de begroting 2015.	538
Door de realisatie van woonwijk Klarbeek is de raming van de uitgaven van de bouwgrondexploitatie in 2015 hoger dan in 2014. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting (zie ook de baten).	-491
Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten en incidenteel beschikbare middelen uit 2014 alsmede mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	598
Overige kleine verschillen	7
Totaal mutatie lasten	366

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 in deel 1.	554
• Als gevolg van de economische situatie neemt het aantal initiatieven voor wijziging van bestemmingsplannen af. Hierdoor nemen de inkomsten als gevolg van de doorberekening van ambtelijke kosten en advieskosten af.	-16
• Vanaf 2015 moet rekening worden gehouden met een structureel lagere opbrengst van leges bouwvergunningen (wabo). Omdat door een aantal grote projecten de opbrengst van leges de komende 4 jaar naar verwachting toch hoger zal zijn dan de aanvankelijke raming, is onder 'nieuw beleid' tijdelijk een hogere raming opgenomen. Om de grote financiële effecten hiervan op te vangen, wordt een reserve gevormd waardoor lagere inkomsten op de langere termijn gecompenseerd kunnen worden.	-332
• Door de realisatie van woonwijk Klaarbeek is de raming van de inkomsten van de bouwgrondexploitatie in 2015 hoger dan in 2014. Het saldo van de inkomsten en uitgaven van de bouwgrondexploitatie wordt overgeboekt naar de post 'onderhanden werk', waardoor dit geen effect heeft op het saldo van de begroting (zie ook de lasten).	491
• In de ramingen van 2014 is een eenmalige bate opgenomen in verband met de verkoop van het voormalige gemeentehuis. Deze raming vervalt in 2015. De verkoopopbrengst wordt gestort in een reserve t.b.v. extra afschrijvingen; dit verloopt budgetneutraal. Voor het structurele voordeel dat hierdoor wordt gerealiseerd is in de begroting een stelpost opgenomen.	-778
• Incidentele verschillen als gevolg van eenmalig in 2014 geraamde inkomsten leiden tot lagere inkomsten op dit programma.	-76
• Overige kleine verschillen	-18
Totaal mutatie baten	-175

Saldo programma mutatie**191**

Toelichting mutaties programma 6 Epe op orde

<i>Bedragen * € 1.000</i>	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	6.613	7.185	7.214	7.217	7.232	7.248
Lasten nieuw beleid			66	85	75	50
Lasten totaal	6.613	7.185	7.280	7.302	7.307	7.298
Baten bestaand beleid	1.299	1.165	1.107	1.107	1.107	1.107
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	1.299	1.165	1.107	1.107	1.107	1.107
Saldo	-5.314	-6.020	-6.173	-6.195	-6.200	-6.191

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

- Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 in deel 1. - In 2014 is een eenmalig budget beschikbaar gesteld voor Landschapsontwikkeling. Dit budget is gezien het eenmalige karakter in 2015 vervallen. - In 2014 zijn op basis van het meerjarenen investeringsplan 2014 voor diverse verkeers- en vervoersprojecten budgetten beschikbaar gesteld. Deze budgetten zijn (gezien het incidentele karakter) in 2015 vervallen. - Medio 2014 is de overeenkomst met het Geldersch landschap voor de doorbetaling van de opbrengsten uit wildbeheer beëindigd. Dit leidt tot een voordeel. - Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10. - Overige kleine verschillen	-66 50 141 15 -232 -3
Totaal mutatie lasten	-95

Baten:

• De inkomsten uit begraafrechten en lijkbezorging stijgen als gevolg van de afgesproken extra stijging (boven de kostenstijging) van de tarieven.	48
• De inkomsten uit subsidie die voor diverse in 2014 uitgevoerde verkeers- en vervoersprojecten beschikbaar waren zijn in 2015 vervallen	-151
• De inkomsten uit het bosbeheer dat de gemeente uitvoert ten behoeve van Vitens was vorig jaar niet begroot. Dit is in 2015 gecorrigeerd. Dit leidt tot een voordeel.	28
• Medio 2014 is de overeenkomst met het Geldersch landschap voor de doorbetaling van de opbrengsten uit wildbeheer beëindigd. Dit leidt tot een nadeel.	-15
• Door een stijging van het verwachte aantal af te geven kapvergunningen stijgen de lege inkomsten.	13
• De provinciale subsidieregeling voor het beheer en onderhoud van monumenten is gewijzigd. Waar voorheen eigenaren van monumenten zowel bij de provincie als bij de gemeente subsidie moesten aanvragen is dat gecentraliseerd bij de gemeente. De provincie heeft daartoe de subsidiestroom verlegd naar de gemeenten. Hierdoor ontstaat er een voordeel.	9
• Van de provincie wordt een subsidie ontvangen voor de schaapskudde op de Renderklippen. Deze subsidie wordt rechtstreeks doorbetaald aan de schaapskudde (onder de lasten in de overige kleine verschillen opgenomen) waardoor dit per saldo geen effect op de begroting heeft.	8
• Overige kleine verschillen	2
Totaal mutatie baten	-58

Saldo programma mutatie**-153**

Toelichting mutaties programma 7 Duurzaamheid

Bedragen * € 1.000		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid		7.062	6.074	6.007	5.924	5.924	5.924
Lasten nieuw beleid				30	0	0	0
Lasten totaal		7.062	6.074	6.037	5.924	5.924	5.924
Baten bestaand beleid		7.180	6.447	6.139	6.469	6.139	6.139
Baten nieuw beleid				0	0	0	0
Baten totaal		7.180	6.447	6.139	6.469	6.139	6.139
Saldo		118	373	102	545	215	215

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 7 in deel 1. • Als gevolg van het nieuwe afvalbeleidsplan en de daarmee besloten wijziging van de inzamelsystematiek dalen de kosten voor de inzameling en verwerking van afval. Doordat deze daling verrekend wordt met de afvalstoffenheffing heeft dit geen effect op het saldo van de begroting. • De subsidieregeling klimaatpak eigen woning is met ingang van 2015 vervallen. Hierdoor ontstaat een voordeel. • De kosten voor het beheer en onderhoud van riolering (reparaties, reiniging en inspecties) vallen structureel hoger uit. Hierdoor ontstaat een nadeel maar door de verrekening met tariefsegalisatie reserve van de rioolheffing heeft dit geen effect op het saldo van de begroting. • De provincie heeft enkele taken in het kader van milieubeheer gedecentraliseerd richting de gemeente. De OVIV voert deze taken voor de gemeente uit. Door de hogere uitgaven ontstaat een nadeel. Echter omdat via de algemene uitkering een bijdrage voor deze milieutaken wordt ontvangen heeft dit geen effect op het saldo van de begroting. • In 2014 is een eenmalig budget beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsprojecten. Dit budget is gezien het eenmalige karakter in 2015 vervallen.	-30 192 100 -69 -57 50

• De regelgeving die is opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit (voorheen Bouwstoffenbesluit) en de regionale nota bodembeheer wordt uitgevoerd binnen de voor de OVIJ beschikbare middelen. Het separate budget komt hiermee te vervallen waardoor een voordeel ontstaat.	13
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	-171
• Overige kleine verschillen	9
Totaal mutatie lasten	37

Baten:

• Als gevolg van het nieuwe afvalbeleidsplan en de daarmee besloten wijziging van de inzamelsystematiek stijgen de inkomsten uit her te gebruiken afval (o.a. kunststof verpakkingen). Hierdoor ontstaat een voordeel. Doordat deze stijging van inkomsten verrekend wordt met de afvalstoffenheffing heeft dit geen effect op het saldo van de begroting.	145
• De subsidieregeling klimaatpak eigen woning is met ingang van 2015 vervallen. De provinciale vergoeding die tegenover de uitgaven stond komt daarmee te vervallen. Hierdoor ontstaat een nadeel.	-100
• De inkomsten uit afvalstoffenheffing en reinigingsrechten dalen als gevolg van het nieuwe afvalbeleidsplan.	-381
• Omdat overeenkomstig de afspraken de tarieven verhoogd zijn (conform het GRP met een extra verhoging van 1,7%) stijgen de inkomsten uit de rioolheffing.	59
• In het kader van de vorming van de OVIJ ontving de gemeente t/m 2014 een bijdrage voor de afbouw van de overheadkosten. Deze bijdrage is conform de afspraken met ingang van 2015 vervallen. Omdat deze bijdrage verrekend werd met de reserve heeft dit geen invloed op het saldo van de begroting	-29
• Overige kleine verschillen	-2
Totaal mutatie baten	-308

Saldo programma mutatie	-271
--------------------------------	-------------

Toelichting mutaties programma 8 Toezicht en handhaving

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	1.098	1.242	1.446	1.446	1.446	1.446
Lasten nieuw beleid			0	0	0	0
Lasten totaal	1.098	1.242	1.446	1.446	1.446	1.446
Baten bestaand beleid	191	100	111	111	111	111
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	191	100	111	111	111	111
Saldo	-907	-1.142	-1.335	-1.335	-1.335	-1.335

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

- Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.

-204

Totaal mutatie lasten

-204

Baten:

- Kleine verschillen

11

Totaal mutatie baten

11

Saldo programma mutatie

-193

Toelichting mutaties programma 9 Bedrijvigheid

Bedragen * € 1.000		Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid		875	755	625	625	625	625
Lasten nieuw beleid				30	15	15	0
Lasten totaal		875	755	655	640	640	625
Baten bestaand beleid		466	79	73	73	73	73
Baten nieuw beleid				0	0	0	0
Baten totaal		466	79	73	73	73	73
Saldo		-409	-676	-582	-567	-567	-552

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 9 in deel 1.	-30
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten en incidenteel beschikbare middelen uit 2014 alsmede mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	132
• Overige kleine verschillen	-2
Totaal mutatie lasten	100

Baten:

• Kleine verschillen	-6
Totaal mutatie baten	-6

Saldo programma mutatie **94**

Toelichting mutaties programma 10 Weer aan het werk

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	14.834	14.216	15.095	15.148	15.162	15.159
Lasten nieuw beleid			-405	-748	-1.081	-1.345
Lasten totaal	14.834	14.216	14.690	14.400	14.081	13.814
Baten bestaand beleid	11.966	11.625	5.850	5.850	5.850	5.850
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	11.966	11.625	5.850	5.850	5.850	5.850
Saldo	-2.868	-2.591	-8.840	-8.550	-8.231	-7.964

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 10 in deel 1. Het betreft met name de bijstelling van de uitgaven als gevolg van de daling van de uitkering van het rijk in verband met de nieuwe participatiewet.	405
• Door de aanhoudende crisis en daardoor een toenemend aantal uitkeringsgerechtigden Wwb, loaw, loaz en Bbz startende ondernemers, nemen de uitgaven toe. Daartegenover ontvangt de gemeente een hogere rijksbijdrage, zie de baten.	-729
• Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) ontvangt de gemeente in 2015 een lagere rijksbijdrage (zie onder overzicht algemene dekkingsmiddelen). De lagere bijdrage van het rijk resulteert in een lagere doorbetaling aan de Felua Groep, die de Wsw voor o.a. Epe uitvoert. Dit verloopt budgettair neutraal.	293
• Het uitvoeringscontract met Apeldoorn voor Sociale Zaken is verlengd en de uitvoeringskosten zijn herijkt en geïndexeerd. Dit leidt tot hogere kosten, met name door een aanhoudend vast bestand schuldhelpverlening die door de crisis moeilijk af te bouwen blijkt (€ 33.000), door het toenemend aantal uitkeringsgerechtigden (€ 65.000), door de nog niet begrote kosten in het contract voor het Gemeentelijk Regionaal Ondernemers Steunpunt (€ 41.000) en de indexering van overige posten.	-142
• Hier komt bij dat als gevolg van de effecten van de instroom van nieuwe doelgroepen ingaande 2015/2016 en de gevolgen van de economische crisis in de komende jaren de uitvoeringskosten van de dienstverlenings-overeenkomst sociale zaken met Apeldoorn zullen stijgen.	-110

• De rijksbijdrage voor de uitvoering van re-integratie en participatie (W-deel binnen het Participatiebudget) is in 2015 lager (overzicht algemene dekkingsmiddelen). De uitgaven worden evenredig naar beneden bijgesteld, waardoor dit budgettair neutraal verloopt.	67
• Voor de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid ontvangt de gemeente structureel geld binnen de algemene uitkering (overzicht algemene dekkingsmiddelen). Deze middelen worden gereserveerd op een stelpost. Dit verloopt budgettair neutraal .	-112
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	-146
Totaal mutatie lasten	-474

Baten:

• De rijksbijdrage Buig (Bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten) is door het aanhouden van de economische crisis en landelijk verwachte stijgingen van het aantal uitkeringsgerechtigden Wwb, loaw, loaz en Bbz startende ondernemers naar, boven bijgesteld in 2015.	707
• De rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) maakt vanaf 2015 onderdeel uit van het sociaal domein (algemene uitkering) en wordt geraamd via het overzicht algemene dekkingsmiddelen.	-5.793
• De rijksbijdrage voor de uitvoering van re-integratie en participatie (W-deel binnen het Participatiebudget) is vanaf 2015 onderdeel van het sociaal domein (algemene uitkering) en wordt voortaan geraamd via het overzicht algemene dekkingsmiddelen.	-691
• Overige kleine verschillen	2
Totaal mutatie baten	-5.775

Saldo programma mutatie	-6.249
--------------------------------	---------------

Toelichting mutaties programma 11 Bestuur en organisatie

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	6.569	6.331	5.269	5.045	5.032	5.011
Lasten nieuw beleid			-330	-262	-65	-65
Lasten totaal	6.569	6.331	4.939	4.783	4.967	4.946
Baten bestaand beleid	734	915	759	759	759	759
Baten nieuw beleid			0	0	0	0
Baten totaal	734	915	759	759	759	759
Saldo	-5.835	-5.416	-4.180	-4.024	-4.208	-4.187

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1. • Als gevolg van de bestuurswisseling is de raming voor de lasten van wethoudersuitkeringen (wachtgeld) verhoogd. Daarnaast is de raming van de salarissen van de wethouders verhoogd als gevolg van de uitbreiding van het aantal wethouders (0,75 fte) en is de storting in de voorziening pensioenen politiek ambtsdragers verhoogd. • In het kader van de ombuigingsoperatie is de afgelopen jaren een reserve opgebouwd, welke wordt ingezet voor extra afschrijvingen. Voor het structurele voordeel (lagere kapitaallasten) dat hiermee kan worden behaald is conform de meerjarenbegroting ingaande 2015 een stelpost opgenomen van € 125.000. • De geldigheidsduur van paspoorten is verhoogd van 5 naar 10 jaar. In verband hiermee zijn de legestarieven verhoogd. Dit leidt tot hogere inkomsten en als gevolg daarvan tot een hogere afdracht van rijksleges. • De uitkeringen aan voormalig personeel dalen conform de verwachting in de meerjarenbegroting. • De raming van de uitgaven voor de uitvoering van de toekomstvisie en de opvang van de gevolgen van de demografische ontwikkelingen is lager aangehouden. Het betreft onder andere het project 'langer zelfstandig wonen'. De uitgaven worden gedekt uit de reserve demografische ontwikkelingen.	330 -206 125 -62 50 25

• In verband met de uitbesteding van de werkzaamheden van de afdeling Openbare Ruimte (buitendienst) wordt naar verwachting een kostenbesparing gerealiseerd van € 431.000 structureel. Dit is gebaseerd op onderzoek dat is uitgevoerd naar de besparingsmogelijkheden van de uitbesteding van deze werkzaamheden.	431
• Conform de meerjarenbegroting is in de basis van de begroting een stelpost opgenomen van € 125.000 voor de opvang van de risico's die samenhangen met de decentralisatie van taken door het rijk. Via 'nieuw beleid' (dekkingsplan) is deze stelpost ingezet ter dekking van het structurele nadeel in de begroting. Voor de opvang van de genoemde financiële risico's wordt de reserve Wmo ingezet als risicoreserve voor de 3 decentralisaties.	-125
• Door een herschikking van middelen t.b.v. de realisatie van de e-overheid is een verlaging gerealiseerd op de geraamde lasten bij het onderdeel communicatie. Dit levert hier een voordeel op van € 25.000.	25
• Incidentele verschillen als gevolg van vrijval in 2015 van restantbudgetten uit 2014 en mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	822
• Overige kleine verschillen	-23
Totaal mutatie lasten	1.392

Baten:

• Omdat een daling verwacht wordt van het aantal huwelijken zal dit leiden tot lagere inkomsten uit leges.	-12
• Door de wettelijke maximering van de tarieven voor rijbewijzen dalen de inkomsten uit leges.	-47
• De in verband met de verlenging van de geldigheidsduur van paspoorten verhoogde legestarieven leiden tot hogere inkomsten.	41
• Mutaties in urentoerekening leiden tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10	-126
• Overige kleine verschillen	-12
Totaal mutatie baten	-156

Saldo programma mutatie

1.236

Toelichting mutaties Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	421	368	421	421	421	421
Lasten nieuw beleid			0	0	0	0
Lasten totaal	421	368	421	421	421	421
Baten bestaand beleid	34.928	35.097	39.337	39.593	39.657	39.607
Baten nieuw beleid			10.944	10.764	10.079	9.836
Baten totaal	34.928	35.097	50.281	50.357	49.736	49.443
Saldo	34.507	34.729	49.860	49.936	49.315	49.022

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Mutaties in de urentoerekening leiden tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 10.	-49
• Overige kleine verschillen	-4
Totaal mutatie lasten	-53

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in het overzicht algemene dekkingsmiddelen in deel 1. Het betreft voor een belangrijk deel de verhoging van de algemene uitkering als gevolg van de decentralisatie van de nieuwe taken in het kader van de jeugdzorg en de begeleiding (Wmo) en de verlaging in het kader van de Wsw en het participatiebudget.	10.944
• Door de aflossingen op de achtergestelde leningen van Nuon en Vitens is de renteopbrengst lager dan in 2014. Het nadeel als gevolg hiervan wordt gecompenseerd doordat de aflossingen van de leningen in een reserve worden gestort, waarvan de rente ten goede komt aan de exploitatie.	-18

• Het geraamde voordeel in verband met de bespaarde rente is in 2015 hoger doordat kan worden uitgegaan van een hoger bedrag aan financiering met eigen middelen. Hierdoor zal ook een hogere rentetoevoeging aan de reserves plaatvinden. Dit verloopt budgettair neutraal.	104
• De raming van de algemene uitkering 2015 is gebaseerd op de mei-circulaire 2014. Door met name een negatieve bijstelling van de integratie-uitkering Wmo (bezuinig huishoudelijke hulp), de overdracht van het buitenonderhoud van schoolgebouwen voor primair onderwijs, de korting op de onderwijshuisvesting, het terugbetalen van de tijdelijke NUP-middelen en een verdere verlaging van het accres valt de algemene uitkering in 2015 lager uit dan in 2014. Verwezen wordt naar de informatie over dit onderwerp in de bijlagen bij het raadsvoorstel.	-2.146
• De rijksbijdrage voor de uitvoering van de Wsw en voor participatie waren voorheen geraamd op programma 10. Vanaf 2015 maken de rijksbijdragen deel uit van het sociaal domein (algemene uitkering) en worden ze geraamd op dit programma. Beide rijksbijdragen zijn ten opzichte van 2014 naar beneden bijgesteld. De uitgaven (zie programma 10) worden evenredig naar beneden bijgesteld, waardoor dit budgettair neutraal verloopt. De verlaging van de rijksbijdrage Wsw bedraagt € 293.000 en voor participatie € 67.000.	6.125
• De tariefsverhoging van 1,25%, alsmede autonome waardeontwikkelingen leiden tot een hogere OZB-opbrengst.	115
• De tariefsverhoging en lagere aantallen overnachtingen leiden per saldo tot een toename van de opbrengst toeristenbelasting	22
• De tariefsverhoging, een groter aantal objecten en de autonome waardeontwikkeling leiden tot hogere opbrengst forensenbelasting.	25
• Overige kleine verschillen	13
Totaal mutatie baten	15.184

Saldo programma mutatie

15.131

Toelichting mutaties in de reserves

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Lasten bestaand beleid	8.312	5.260	2.450	2.784	2.450	2.415
Lasten nieuw beleid			2.711	155	15	75
Lasten totaal	8.312	5.260	5.161	2.939	2.465	2.490
Baten bestaand beleid	6.413	5.923	2.830	2.562	2.542	2.542
Baten nieuw beleid			2.876	114	48	33
Baten totaal	6.413	5.923	5.706	2.676	2.590	2.575
Saldo	-1.899	663	545	-263	125	85

Onder de mutatie in de reserves wordt weergegeven welke stortingen in en onttrekkingen aan reserves opgenomen zijn in de begroting. Onderstaand een overzicht van de relevante afwijkingen ten opzichte van de vorige begroting.

Toelichting op lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten (stortingen in de reserves)

(* € 1.000)

• Stortingen 'nieuw beleid': zie voor een specificatie het overzicht op de volgende bladzijde. • In de begroting 2014 werd aan diverse reserves een toevoeging gedaan. Door het incidentele karakter van deze toevoegingen maken deze geen onderdeel meer uit van de begroting 2015 en vormen daardoor een voordeel in de nieuwe begroting.	-2.711 2.810

Voorbeelden van enkele grotere toevoegingen zijn:

- Reserve eenmalige dekkingsmiddelen (€ 384.000)
- Reserve extra afschrijving (€ 500.000)
- Reserve maatregelen onveilige kruispunten (€ 112.500)
- Reserve accommodaties 2 (€ 326.500)
- Reserve inburgeringtrajecten (€ 193.000)
- Reserve Buig-middelen (€ 280.000)
- Reserve structuurvisies dorpscentra (€ 335.000)
- Reserve regionale woningbouwprogrammering (€ 507.000)

Het betreft toevoegingen die een relatie hebben met de eraan gerelateerde uitgaven en inkomsten van het beleidsveld of die worden gedekt uit beschikbare eenmalige middelen.

Totaal mutatie stortingen

99

Baten (onttrekkingen aan de reserves)

• Onttrekkingen 'nieuw beleid': zie voor een specificatie het overzicht op de volgende bladzijde.	2.876
In de begroting 2014 werden aan diverse reserves bedragen onttrokken. Door het incidentele karakter van deze onttrekkingen maken deze geen onderdeel meer uit van de begroting 2015 en vormen daardoor een nadeel in de nieuwe begroting. Voorbeelden van enkele grotere onttrekkingen zijn:	-3.527
- Algemene reserve (€ 352.000)	
- Reserve extra afschrijving (€ 507.000)	
- Reserve ict (€ 173.000)	
- Reserve automatisering (€ 102.000)	
- Reserve cofinanciering (€ 249.000)	
- Reserve accommodaties welzijnsinstellingen (€ 172.000)	
- Reserve jeugdgezondheidszorg (€ 264.000)	
- Reserve inburgering nieuwkomers (€ 182.000)	
- Reserve Buig (€ 313.000)	
- Reserve regionale woningbouwprogrammering (€ 640.000)	
- Reserve restantbudgetten 2014 (€ 573.000)	
Het betreft onttrekkingen die een relatie hebben met de eraan gerelateerde uitgaven van het beleidsveld of die zijn ingezet als eenmalige middelen (ter dekking van eenmalige uitgaven).	
• In de begroting 2015 zijn diverse onttrekkingen aan reserves opgenomen die samenhangen met het bestaande beleid en de daaraan gerelateerde uitgaven. Enkele onttrekkingen wijken qua omvang af van voorgaande jaren maar hebben overigens geen invloed op het saldo van de begroting. Het betreft met name:	701
- Reserve eenmalige dekkingsmiddelen (€ 334.000)	
- Reserve egalisatie rioolrechten (€ 267.000)	
- Reserve afkoop bouwleges (€ 100.000)	
• Overige (kleinere) verschillen per saldo	-267
Totaal mutatie onttrekkingen	-217
Saldo mutatie	-118

Specificatie baten en lasten nieuw beleid

Lasten	Bedragen * € 1.000	Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1 Aanvullende storting reserve herinrichting dorpscentra		30	40		
2 Storting in de reserve Regiocontract a.g.v. 2e tranche		100			
3 Aanvullende storting in de reserve Demografische ontwikkeling			25		
4 Vrijval storting in reserve demografische ontwikkeling				-75	-75

		Begrotingsjaar			
		2015	2016	2017	2018
<i>Bedragen * € 1.000</i>					
5	Aanvullende storting reserve JGZ	55			
6	Aanvullende storting reserve project accommodaties 2	100			
7	Storting in de reserve aanleg parkeerplaatsen Markt Epe	31			
8	Storting in de reserve bouwleges	90	90	90	150
9	Storting in de reserve aanleg parkeerplaatsen Markt Epe	92			
10	Storting in de algemene reserve a.g.v. verkoop grond centrum Epe	176			
11	Storting in de reserve Duurzaamheid	60			
12	Storting in de reserve eenmalige middelen ten behoeve van eenmalige uitgaven nieuw beleid	1.977			
Totale lasten		2.711	155	15	75

Baten					
<u>Meerjarenramingen:</u>					
1	Onttrekking aan eenmalige middelen ten behoeve van a. asbest inventarisatie scholen, b. aanvullende storting herinrichting dorpscentra c. regio contract 2e tranche d. aanvullende storting reserve JGZ e. maatschappelijke stages f. storting in reserve project accommodaties 2 g. budget kunst in de openbare ruimte h. budget buurtbemiddeling i. Natuurbrandpreventie j. Formatie BOA's voor 2015 en 2016 k. Opstellen bestemmingsplannen en structuurvisie l. opstellen akoestisch beleid in 2016 m. extra onderhoud wegen buitengebied n. instellen reserve Duurzaamheid o. valbeveiligingen scholen p. investeringen integraal huisvestingsplan scholen q. aanleg kunstgrasvelden r. vervanging verkeerslichten Woestijnweg- Laan van Fasna- Apeldoornseweg Vaassen s. reconstructie kruising Julianalaan-Deventerweg- Dorpsstraat Vaassen t. formatie BOA's u. opstellen akoestisch beleid v. reconstructie Heerderweg Epe binnen de kom	2.625	66		
2	Onttrekking reserve JGZ t.b.v. extra schoolmaatschappelijk werk / passend onderwijs	33	33	33	33
3	Onttrekking reserve WMO t.b.v. coördinatiepunt leefbaarheid en veiligheid	48			
4	Onttrekking reserve demografische ontwikkeling t.b.v. speeltuin / ontmoetingsplek De Kouwenaar.	85			
5	Onttrekking reserve RGV t.b.v. sanering paaltjes op fietsroute treinbaanpad	25			
6	Onttrekking reserve Duurzaamheid t.b.v. Windvisie en Duurzaamheidsconferentie.	30			
7	Onttrekking reserve Cofinanciering t.b.v. de lokale economische visie en toeristisch profiel	30	15	15	
Totale baten		2.876	114	48	33

DEEL 4

BIJLAGEN

Bijlage 1 Toelichting bestaand beleid (budgetprognose)

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
695202	Saldo begroting	-728.507	-728.507	-728.507	-728.507	
	Betreft saldo op basis van bestaand beleid en autonome ontwikkelingen (exclusief nieuw beleid).					
	Technische wijzigingen budgetprognose (totaal)	0	-194.000	-229.500	-222.500	M
	Een specificatie en toelichting op de afzonderlijke posten is beschikbaar in de stukken die ter inzage liggen.					
	Programma 2 Actief in Epe					
650200	Taakstelling e-books a.g.v. korting algemene uitkering	0	3.000	5.000	8.000	M
	De algemene uitkering wordt de komende jaren verlaagd omdat de kosten van aanschaf van e-books vanaf 2015 landelijk worden betaald i.p.v. lokaal. In de toekomst zal daarnaast een voordeel kunnen worden behaald door lagere kosten van aanschaf van gewone boeken. Hiervoor wordt een taakstelling opgenomen in de begroting. De taakstelling loopt op van € 15.000 in 2015 naar € 23.000 in 2018. Gezien de relatie met het basisvoorzieningsniveau wordt de taakstelling opgesplitst en deels ten laste gebracht van de subsidie aan de bibliotheek (1/3) en deels ten laste van het traject rond het basisvoorzieningsniveau (2/3).					
	Programma 3 Zorg en opvang					
	Hogere kosten regiotaxi	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	M
	Gelet op de huidige ontwikkelingen dient rekening gehouden te worden met structureel hogere kosten voor de regiotaxi. Vooralsnog wordt een stelpost geraamd van € 50.000.					
	Programma 4 Leefbaar en veilig					
	Bijdrage VNOG	0	-10.000	-15.000	-20.000	M
	Gelet op de stand van zaken van het project MOED dient op termijn rekening gehouden te worden met een gefaseerde verhoging van het Eper aandeel.					
	Programma 6 Epe op orde					
620800	Areaalacres uitgaven openbare ruimte	0	-3.267	-17.958	-34.014	M
	Toename van de woningvoorraad betekent dat in de meerjarenramingen rekening moet worden gehouden met een autonome toename van kosten. Het betreft een toename in de kosten van onderhoud wegen, plantsoenen, reiniging etc.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 7 Duurzaamheid					
675810	Gefaseerde invulling korting RUD	0	22.100	22.100	22.100	M
675810	Extra taakstelling RUD i.v.m. schaalvergroting	0	20.000	20.000	20.000	M
405008	Verlaging personele formatie eenheid milieu	0	40.851	40.851	40.851	M
	De korting op de algemene uitkering i.v.m. de RUD is als taakstelling opgenomen in de begroting. De korting wordt voor een deel gefaseerd doorberekend aan de omgevingsdienst en voor een ander deel opgevangen binnen de formatie van de eenheid milieu.					
	Terugontvangst gelden Stivam/Essent	0	329.500	0	0	M
695402	Storting in reserve egalisatie afvalstoffenheffing	0	-329.500	0	0	M
	In 2016 zal Essent de achtergestelde lening (ontstaan uit de omzetting van CV kapitaal VAMIJ) aflossen. Aangezien dit kapitaal destijds gevormd is uit de afvalstoffenheffing zal dit bedrag (via de reserve egalisatie afvalstoffenheffing) ingezet worden voor de egalisatie van de afvalstoffenheffing.					
	Programma 10 Weer aan het werk					
	Uitvoeringskosten DVO Sociale Zaken Apeldoorn	-110.000	-150.000	-150.000	-150.000	M
	Als gevolg van de effecten van de instroom van nieuwe doelgroepen ingaande 2015/2016 en de gevolgen van de economische crisis, moet het bedrag van de dienstverleningsovereenkomst worden verhoogd.					
	Individuele studietoelage	-7.000	-20.000	-34.000	-31.000	M
	In het kader van de nieuwe participatiewet is de individuele studietoelage geïntroduceerd. Het betreft een nieuwe vorm van aanvullende inkomensondersteuning voor bepaalde groepen studerende. In de algemene uitkering zijn hiervoor middelen ontvangen. Nadere uitwerking van het beleid moet nog plaatsvinden middels een verordening.					
	Programma 11 Bestuur en organisatie					
600200	Voormalig bestuurders	0	66.400	86.700	86.700	M
	De uitgaven voor pensioenen en wachtgeld uitkeringen van voormalig bestuurders fluctueren. In de basis zijn de uitgaven geraamd. Deze vallen ingaande 2016 vrij.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
691400	Autonome loonstijging	0	-79.000	-132.000	-185.000	M
691400	Autonome prijs- en inkomstenstijging	0	-77.000	-128.000	-179.000	M
	De berekeningen van de autonome loon-, prijs- en inkomstenstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hiervoor gegeven zijn m.b.t. de ontwikkeling van het BBP en de verwachte loonstijging waar de meicirculaire 2014 van uit gaat. Voor de jaren 2016 t/m 2018 wordt voor zowel de lonen als de prijzen en de inkomsten uitgegaan van een stijgingspercentage van jaarlijks resp. 0,75%, 0,5% en 0,5%. Voor prijs- en inkomstenstijging is het saldo van beide weergegeven.					
691400	Indexatie lonen en prijzen subsidies sociale agenda	0	-26.500	-43.000	-59.500	M
	Voor de subsidie-ontvangende instellingen moet rekening worden gehouden met loon- en prijsstijging van 0,75% in 2016 en 0,5 % in 2017 en 2018.					
691400	Rente- en afschrijvingskosten (autonome daling)	0	308.364	470.600	620.820	M
	Door de jaarlijkse afschrijving op de door de gemeente (in het verleden) gedane investeringen, dalen de rente- en afschrijvingskosten. Voor zover deze daling van invloed is op het begrotingssaldo, is het voordeel hier opgenomen.					
695402	Afbouw onttrekking reserve verkoop aandelen VNB	0	-15.000	-35.000	-35.000	M
	Om te voorkomen dat over een aantal jaren de jaarlijkse onttrekking aan de reserve verkoop aandelen VNB (93004) in één keer wegvalt, wordt de jaarlijkse onttrekking over een periode van 10 jaar afgebouwd, te beginnen in 2015.					
691400	Apparaatskosten ten laste van grondbedrijf en investeringswerken	0	-15.000	-30.000	-45.000	M
	In het kader van het financieel toezicht is door de provincie geadviseerd de toerekening van apparaatskosten aan investeringswerken en het grondbedrijf te beperken. Gelet op de aanwijzing van de provincie wordt deze toerekening ingaande 2012 met € 250.000 verlaagd, waarbij de verlaging jaarlijks oploopt; in de basis van de begroting 2015 is een verlaging met € 325.000 verwerkt. Vanaf 2016 loopt het bedrag op met jaarlijks € 15.000.					
407000	Besparingen a.g.v. efficiency door regie	431.000	431.000	431.000	431.000	M
	Voor de werkzaamheden van de afdeling Openbare Ruimte (buitendienst) is een onderzoek uitgevoerd naar de besparingsmogelijkheden van de uitbesteding van deze werkzaamheden. Uit het uitgebrachte rapport blijkt dat een structurele kostenbesparing behaald kan worden van totaal € 431.000.					
401264	Uitvoering BAG	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	M
	Voor de uitvoering van de BAG worden extra kosten gemaakt voor het inmeten van percelen. Het betreft een wettelijke verplichting.					

Kosten plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
695402	Aanvullende storting in reserve ombuigingsoperatie	-36.000	-40.000	-35.000		M
695402	Dekking uit eenmalige middelen	36.000				
	Op grond van de geactualiseerde berekening m.b.t. de ontwikkelingen en risico's van ombuigingsoperatie moet de reserve ombuigingsoperatie worden aangevuld met € 111.000.					
	Programma 12					
690600	Algemene uitkering 2015-2018	0	173.000	163.000	50.000	M
	In de begroting 2015 is de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2014 geraamd op een bedrag van € 22.519.000 (excl. Wmo en deelfonds sociaal domein). Voor de jaren 2016 t/m 2018 is de raming: - 2016: € 22.692.000 - 2017: € 22.682.000 - 2018: € 22.569.000 De berekening van en toelichting op de algemene uitkering is opgenomen in een notitie die als bijlage bij de stukken is gevoegd.					
690600	Algemene uitkering 2015-2018; tweede tranche herijking	0	p.m.	p.m.	p.m.	M
	Het eerste gedeelte van de herijking van de algemene uitkering leverde voor Epe een nadeel op ad. € 165.000 structureel. Het tweede gedeelte gaat plaatsvinden in 2015 en zal ingaan in 2016. Bij het eerste gedeelte is ca. 75 % van de maatstaven herijkt. De tweede fase is minder omvangrijk. Vooralsnog wordt hiervoor een p.m. raming opgenomen.					
692000	OZB; tariefaanpassingen	0	39.000	66.000	93.000	M
	Voor 2016-2018 is een meeropbrengst geraamd als gevolg van tariefaanpassing aan het prijsindexcijfer BBP (2016: 0,75%, 2017-2018: 0,5%).					
692000	OZB; autonome opbrengststijgingen	0	44.000	91.000	127.000	M
	Betreft verhoging van de opbrengst als gevolg van de toename van het aantal gebouwen.					
	Diverse Belastingen: effecten technische aanpassingen	11.400	11.400	11.400	11.400	
	De verordeningen op het gebied van de gemeentelijke belastingen, leges en rechten worden ingaande 1-1-2015 op diverse punten aangepast. Deze technische aanpassingen en vereenvoudigingen leiden per saldo tot een meeropbrengst (verhoging tarief voor vergunningen ondergrondse leidingen (€ 13.000) en hogere kosten i.v.m. differentiatie tarieven kapvergunningen (€ 1.600)). Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar de stukken die ter inzage liggen.					
	Totaal budgetprognose	-459.107	-255.159	-226.314	-234.650	

Bijlage 2 Toelichting nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 1 Opgroeien in Epe					
640000	Asbest inventarisatie scholen	-30.000				M
	Dekking uit eenmalige middelen	30.000				
	Het ministerie heeft de schoolbesturen verplicht een asbestinventarisatie uit te voeren bij de scholen. Evt. asbestsaneringen moeten worden uitgevoerd, indien dit een gevaar oplevert voor de volksgezondheid. Een deel van de kosten (daar waar geen sprake is van constructiefouten) zal worden betaald door de schoolbesturen. In de begroting 2014 is een bedrag opgenomen van € 50.000. Voor 2015 wordt aanvullend € 30.000 opgenomen. Met de middelen voor 2014 en 2015 wordt een reserve gevormd, om hieruit de uitgaven voor de komende jaren te kunnen bekostigen.					
	Programma 5 Ruimte en wonen					
695402	Herinrichting dorpscentra; aanvullende storting in reserve	-30.000	-40.000			M
	Dekking uit eenmalige middelen	30.000				
	Uit de actualisatie van de ramingen voor de herinrichting van de dorpscentra blijkt dat een aanvullende gemeentelijke investeringsbijdrage noodzakelijk is. Het gemeentelijk aandeel van € 3,3 miljoen zou moeten worden verhoogd worden naar € 3,9 miljoen. Met de beschikbare eenmalige middelen is de reserve in 2014 aangevuld met € 335.000. Aanvullend wordt de reserve in 2015 en 2016 aangevuld met in totaal € 70.000.					
681602	Starterslening: rentelasten op verstrekte leningen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	R
	Tot en met 2014 is jaarlijks € 250.000 beschikbaar gesteld (via het SVn) voor startersleningen, met als doel koopwoningen voor starters beter bereikbaar te maken. Er is op dit moment nog ca. € 300.000 bestedingsruimte. Dat betekent dat (nu het rijk sinds 1 jan. 2013 weer voor 50% participeert in de Startersregeling) nog zo'n 20 aanvragen gehonoreerd kunnen worden. In de woonvisie is bepaald dat de starterslening wordt voortgezet en wordt geëvalueerd aan het einde van de doorlooptijd (2014). De uitkomst van de evaluatie wordt betrokken bij het opstellen van de volgende begroting. Voor de tussenrapportage wordt verwezen naar de stukken die ter inzage liggen.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
681808	Regiocontract provincie - regio Stedendriehoek	-100.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	100.000				
	De provincie heeft samen met de regio Stedendriehoek een regiocontract afgesloten om bij te dragen aan een vitaal platteland en een sterke regio. Hiervoor worden structuurversterkende projecten ondersteund. Voor de gemeente is voor de eerste tranche een bijdrage verkregen voor de herstructurering van de dorpscentra en de aanleg van een fietspad langs de Grift/Apeldoorns Kanaal tussen Kievitsveld en Heerde. Daarnaast heeft de Regio Stedendriehoek een bijdrage gekregen voor het realiseren van het programma Sociale Kracht dat gericht is op participatie van kwetsbare groepen, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en NOG-Veilighuis (inrichten coördinatiefunctie jeugd). In 2014 volgt een tweede tranche van het regiocontract waar Epe cultuurhistorische/recreatieve projectvoorstellen voor heeft ingediend. Hiervoor is eenmalig € 100.000 opgenomen in de begroting 2015. Dit bedrag wordt in een reserve gestort.					
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Apeldoorns Kanaal	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	R
	Provinciale Staten hebben het rapport "Het Kanaal terug in Beeld" opgesteld (november 2010). Dit rapport bevat een visie en een gebiedsagenda. De provincie richt zich in eerste instantie op ontwikkeling van Apeldoorns Kanaal tussen Hattem en Heerde. In het structuurplan van Epe wordt het Apeldoorns Kanaal erkend als drager voor de cultuurhistorie, recreatie en toerisme en als economische drager. Ook in de structuurvisie Veluweflank wordt het Apeldoorns Kanaal nadrukkelijk genoemd o.a. in samenhang met verdere ontwikkeling van het Kievitsveld. Aangegeven wordt dat onderzoek naar bevaarbaarheid (op termijn) van het hele kanaal wenselijk is. Welke investering van de gemeente Epe gevraagd zal worden is nog niet bekend.					
	Programma 11: Bestuur en organisatie					
695402	Uitvoeren toekomstvisie en opvang gevolgen demografische ontwikkelingen (stelpost)	0	-25.000	0	0	C
695402	Inzet als algemeen dekkingsmiddel	0	0	75.000	75.000	C
	Ingaande 2013 is gestart met een gefaseerde opbouw van een reserve voor middelen ter uitvoering van de toekomstvisie en opvang van de gevolgen van de demografische ontwikkelingen (gestart is met € 50.000 in 2013 en 2014). In 2015 is storting van € 75.000 geraamd en in 2016 € 100.000 (verhoging met € 25.000 t.o.v. 2015). Hiermee wordt een reserve opgebouwd van in totaal € 275.000. Vanaf 2017 vervalt de storting.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Herinrichting gemeentehuis	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	C
	De huisvesting van de gemeentelijke organisatie wordt afgestemd op de toekomstvisie van de gemeente Epe met de daarbij horende dienstverlening aan de burger. Door uitvoerende taken onder regie uit te laten voeren is er minder behoefte aan kantoorruimte. Het Nieuwe Werken heeft eveneens een positieve invloed op de benodigde kantoorruimte. De huisvesting zal zich concentreren in de oudbouw. Deze zal hiervoor aangepast moeten worden. Een deel van de investeringen kan gedekt worden uit het meerjaren onderhoudsplan en de verlaging van de energiekosten door het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen. Een deel van de investeringen wordt in 2014 uitgevoerd onafhankelijk van de herinrichting van de oudbouw. De omvang en aard van de overige herinrichting en duurzaamheidsinvesteringen is afhankelijk van de uitkomsten van een alternatieve invulling van de aanbouw. Waarschijnlijk zal in 2015 hierover meer duidelijkheid komen.					
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenraming	0	-65.000	75.000	75.000	
	Investeringen uit het vorige investeringsplan (zie MIP, opgenomen als een afzonderlijke bijlage)	-101.042	-176.124	-212.453	-212.453	
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-101.042	-241.124	-137.453	-137.453	

Bijlage 3 Toelichting nieuw beleid

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 1 Opgroeien in Epe					
	Decentralisatie jeugdzorg	-6.004.000	-5.919.000	-5.718.000	-5.754.000	C
	De gemeente krijgt er met ingang van 2015 een omvangrijk takenpakket bij. Het rijk decentraliseert o.a. de jeugdzorg. Met ingang van 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp zoals die nu geboden wordt door de provinciale jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en de zorg voor jeugdigen met een (licht) verstandelijke beperking. De transitie van de jeugdzorg heeft als doel op lokaal niveau, zo dicht mogelijk bij de burgers de passende hulp en ondersteuning te bieden. Het financieel kader voor de uitvoering van de jeugdzorg wordt gevormd door de middelen die van het rijk worden ontvangen.					
	Extra schoolmaatschappelijk werk / passend onderwijs	-33.000	-33.000	-33.000	-33.000	C
	Dekking uit reserve jeugdgezondheidszorg	33.000	33.000	33.000	33.000	
	Aanvullende storting reserve jeugdgezondheidszorg	-55.000				
	Dekking uit eenmalige middelen	55.000				
	In 2014 heeft het college € 33.000 extra beschikbaar gesteld voor schoolmaatschappelijk werk (SMW) om de wachtlijsten in 2014 op te lossen. Wachtlijsten zorgen ervoor dat hulp niet snel geboden kan worden en dat de zorg minder laagdrempelig is. SMW kan vanaf 2019 naar verwachting bekostigd worden uit het jeugdzorgbudget, maar tot dat moment dient de reserve JGZ ingezet te worden om wachtlijsten te voorkomen. Hiervoor moet de reserve met € 55.000 worden aangevuld.					
	Maatschappelijke stages	-12.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	12.000				
	Met ingang van het schooljaar 2014/2015 is de verplichting voor maatschappelijke stages vervallen. Hiermee is ook het rijksbudget vervallen. Het voortgezet onderwijs in Epe wil de maatschappelijke stages voortzetten (220 plekken per jaar maatschappelijke oriëntatie / vrijwilligersactiviteiten/-werk). Naast een bijdrage van de gemeente (€ 12.000) draagt de RSG € 8.000 per jaar bij. Bij de volgende begroting wordt op basis van een evaluatie besloten over al of niet structurele voortzetting van de gemeentelijke bijdrage.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 2 Actief in Epe					
651402	Sportcentrum De Koekoek; exploitatiesubsidie	-15.000				C
	Bij de realisering van de nieuwe accommodatie voor sportcentrum De Koekoek (2012/2013) is een nieuwe inkomensverhouding ontstaan en is de Koekoek eigenaar van de accommodatie geworden. Als gevolg daarvan dient de organisatie het eigenaarsdeel van de OZB te betalen hetgeen voorheen voor rekening van de gemeente kwam. Voor de extra uitgaven wordt de Koekoek eenmalig gecompenseerd door een verhoging van de exploitatiesubsidie voor 2015. Bij de volgende begroting wordt besloten over al of niet structurele voortzetting hiervan. <i>Dekking van deze uitgaven vind plaats ten laste van de algemene middelen.</i>					
695402	Project Accommodaties 2; aanvulling reserve	-100.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	100.000				
	In de uitwerking van het wijk- en buurtgericht werken hebben (dorps)accommodaties een belangrijke bijdrage in het stimuleren van ontmoeting tussen mensen. Het vraagt daarop toegeruste accommodaties in de dorpen en wijken. Het is wenselijk om incidentele middelen te ramen voor toevoeging aan de bestaande reserve voor het toekomstbestendig maken van accommodaties in het basisvoorzieningenaanbod vanuit het perspectief van wijkgericht werken. Rekening houdend met de voor 2014 en 2015 geraamde stortingen in de reserve bedraagt de stand van de reserve € 509.000. In 2015 wordt hieraan € 100.000 toegevoegd.					
653200	Groot onderhoud kunst in de openbare ruimte	-15.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	15.000				
	Afhankelijk van de nog te ontvangen rapportage van de eerste schouwing van kunst in de openbare ruimte wordt een keuze gemaakt over de mate waarin groot onderhoud/repatriatie zal worden uitgevoerd aan de kunstwerken. Een eerste indicatie geeft aan dat per beeld (in totaal 37 beelden) een bedrag van variërend van € 1.500 tot € 2.500 nodig zal zijn. Gelet op de waardevolle betekenis van de kunstwerken wordt hiervoor de bestaande reserve "kunst openbare ruimte" ingezet en wordt deze in 2015 aangevuld met eenmalig € 15.000.					
	Speeltuin/ontmoetingsplek de Kouwenaar	-85.000				C
	Dekking uit reserve demografische ontwikkeling	85.000				
	Wijk- en speeltuinvereniging De Kouwenaar is dringend aan vernieuwing toe. Doel is een ontmoetingsplaats in de wijk voor jong en oud, waarbij nadrukkelijk ook plaats is voor beweegmogelijkheden en ontmoeting voor ouderen. Extra budget is nodig voor bijwerken van achterstallig onderhoud, het plaatsen van nieuwe speeltoestellen en het aantrekkelijk inrichten van het terrein voor alle leeftijden. Over de invulling zijn gesprekken geweest met wijkbewoners en kinderen in de wijk. Naast het budget van de gemeente zorgt de vereniging voor zelfwerkzaamheid en sponsorgelden.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 3 Zorg en Opvang					
	Decentralisatie functie begeleiding	-5.199.000	-5.447.000	-5.296.000	-5.281.000	C
	De gemeente krijgt er met ingang van 2015 een omvangrijk takenpakket bij. Het rijk decentraliseert o.a. de functie begeleiding (Wmo). Met ingang van 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor het lokaal bieden van begeleiding op maat. Jaarlijks wordt hiervoor een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het financieel kader voor de uitvoering van deze taak wordt gevormd door de middelen die van het rijk worden ontvangen.					
665900	Coördinatiepunt leefbaarheid en veiligheid	-48.000				C
	Bestaande dekking uit reserve Wmo	48.000				
	Per 2012 is het coördinatiepunt Leefbaarheid en Veiligheid ingesteld om de gemeentelijke regierol binnen de zorgstructuur te versterken. De projectkosten werden tijdelijk gedekt uit de Wmo-middelen (awbz-pakketmaatregel en subsidie Regionaal Kompas). Binnen de structuur wordt de hulpverlening rondom multiprobleem situaties georganiseerd en gecoördineerd. Het coördinatiepunt vormt de spil tussen lokale en regionale netwerken en vervult een (interne) brugfunctie tussen beleid en casuïstiek. Voortzetting van het coördinatiepunt wordt noodzakelijk geacht. Vanwege de samenhang met de decentralisaties is het logisch om de kosten te dekken uit de daar beschikbare middelen. Omdat op dit moment de uitgaven echter nog niet duidelijk zijn, wordt dit pas gedaan vanaf 2016. Voor 2015 wordt daarom een beroep gedaan op de Wmo-middelen in de reserve (€ 48.000). Een bedrag van € 19.000 kan gedekt worden uit reeds beschikbaar gestelde subsidie in het kader van Regionaal Kompas. De structurele dekking ingaande 2016 wordt beoordeeld in het kader van de structurele besteding van de middelen voor de 3 decentralisaties.					
	Programma 4 Leefbaar en Veilig					
	Buurtbemiddeling	-31.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	31.000				
	In de periode 2011 t/m 2013 werd buurtbemiddeling op basis van cofinanciering met Triada gesubsidieerd op incidentele basis. De uitvoering is in handen van stichting Koppel. De subsidie werd gedekt met Wmo-middelen (Awbz-pakket maatregel). Voor 2015 wordt eenmalig € 31.000 opgenomen in de begroting om buurtbemiddeling voort te kunnen zetten. Bij de volgende begroting wordt op basis van een evaluatie besloten over al of niet structurele voortzetting hiervan. Naar verwachting zal Triada niet meer bijdragen aan dit project.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
611400	Natuurbrandpreventie	-35.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	35.000				
	In 2014 en 2015 worden uitvoeringsmaatregelen natuurbrandpreventie gerealiseerd. De uiteindelijke vorm en inhoud van de verschillende maatregelen is onder meer afhankelijk van adviezen van de hulpdiensten (verkeerscirculatie, aanduidingsmiddelen in natuurgebied) en mate van medewerking door burgers. Hiervoor is een eenmalig bedrag van € 35.000 in de begroting opgenomen.					
612600	Formatie BOA's	-53.000	-53.000			C
	Dekking uit eenmalige middelen	53.000	53.000			
	Vanwege extra aandacht voor jeugd en alcoholmatiging is er tijdelijk een extra BOA aangenomen. De hoeveelheid werk vraagt tijdelijk om behoud van de extra BOA.					
	Programma 5 Ruimte en wonen					
	Actualisatie bestemmingsplannen en opstellen Structuurvisie Veluweflank/ Natuurcompensatiebeleid	-120.000	-30.000			C
	Dekking in 2015 uit eenmalige middelen	120.000				
	Op grond van de Wet ruimtelijke ordening moeten bestemmingsplannen eenmaal per tien jaar worden herzien. Als een bestemmingsplan nog actueel is, kan een verlengingsbesluit door de gemeenteraad worden genomen. Als een bestemmingsplan niet wordt herzien of verlengd, dan kunnen geen leges meer worden geheven voor de diensten die verband houden met het bestemmingsplan. In de structuurvisie Veluweflank is het Streekplanbeleid voor het Gebied tussen Veluwe en Apeldoorns kanaal uitgewerkt in gemeentelijk beleid. Nu met de vaststelling van de nieuwe provinciale Omgevingsvisie het provinciaal beleid is gewijzigd, dient ook de Structuurvisie Veluweflank te worden geactualiseerd.					
	Aanpassing openbaar gebied Markt Epe; uitvoeringskosten	-15.930				C
	Aanpassing openbaar gebied Markt Epe; bijdrage exploitant	15.930				
695402	Storting in reserve 92040 t.b.v. aanleg 4 parkeerplaatsen	-30.600				
	Bijdrage exploitant voor aanleg 4 parkeerplaatsen	30.600				
	Ten gevolge van de herontwikkeling van de locatie Markt 3 te Epe dient het aan de locatie grenzende openbare gebied te worden aangepast. Dit wordt uitgevoerd in opdracht van de gemeente. De kosten van deze aanpassing bedragen € 15.930, Btw. Deze kosten worden verhaald op de initiatiefnemer van deze herontwikkeling. Daarnaast betaalt de exploitant voor de aanleg van vier openbare parkeerplaatsen een bedrag van € 30.600. Dit bedrag wordt in de 'reserve aanleg parkeerplaatsen Markt Epe' gestort om t.z.t. de parkeerplaatsen te kunnen realiseren.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
684200	Tijdelijk hogere opbrengst bouwleges	150.000	150.000	150.000	150.000	C
695402	Storting in reserve egalisatie bouwleges	-90.000	-90.000	-90.000	-150.000	
684200	Bouw en woning toezicht; juridische handhaver	-60.000	-60.000	-60.000	0	C
	Door een aantal grote projecten zal de opbrengst van leges (wabo) de komende 4 jaar naar verwachting hoger zijn dan de aanvankelijke raming. Daarna zal de opbrengst als gevolg van nieuwe wetgeving naar verwachting aanzienlijk dalen. Om de grote financiële effecten hiervan op te vangen, wordt een reserve gevormd waardoor lagere inkomsten op de langere termijn gecompenseerd kunnen worden. In de reserve worden gestort de legesinkomsten boven € 640.000. Enerzijds vallen de leges hoger uit dan verwacht, anderzijds ligt er steeds meer werk bij (juridische) handhaving. Dit omdat steeds meer vergunningsplichtige bouwwerken vergunningsvrij zijn geworden en vanwege een sterke juridisering van de burger. Om dit goed te laten verlopen is voor 3 jaar een juridisch handhaver nodig. Gelet op wijzigende wetgeving moet dit daarna opnieuw bekeken worden.					
	Opstellen akoestisch beleid		-12.500			
	Dekking uit eenmalige middelen		12.500			
	De Wet geluidhinder (Wgh) regelt wanneer er een hogere waarde moet worden verleend en bepaalt het maximum van de hogere waarde. Bij elke hogere waarde moet worden gemotiveerd waarom deze toelaatbaar wordt geacht en onder welke voorwaarden. Hiervoor dient beleid te worden opgesteld. Dit is ook van belang omdat de gemeente bepaalde kwaliteiten voor het wonen in de gemeente wil realiseren.					
	Verkoop grond centrum Epe; verkoopopbrengst	358.000				C
	Verkoop grond centrum Epe; kosten bouwrijp maken	-90.000				
695402	Verkoop grond centrum Epe; kosten aanleg 12 parkeerplaatsen	-91.800				
695402	Verkoop grond centrum Epe; storting in algemene reserve	-176.200				
	Voor de verkoop van een perceel grond dient het perceel bouwrijp te worden gemaakt. De kosten van deze werkzaamheden, waaronder het verleggen van kabels en leidingen, worden geraamd op € 90.000. Voor de aanleg van 12 openbare parkeerplaatsen wordt een bedrag van € 91.800 in de reserve Aanleg parkeerplaatsen Markt Epe gestort. Deze kosten worden ten laste van de verkoopopbrengst van € 358.000 gebracht. De netto verkoopopbrengst wordt in de algemene reserve gestort (inzet eenmalige middelen).					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 6 Epe op orde					
	Extra onderhoud wegen buitengebied	-30.000	-35.000	-25.000		C
	Dekking uit eenmalige middelen	7.000				
	Om het niveau van onderhoud van de wegen in het buitengebied naar basis brengen is een structurele verhoging van de storting in de voorziening onderhoud wegen nodig (€ 90.000). Omdat in het huidige financiële meerjaren perspectief nog geen structurele verhoging kan worden opgenomen in de begroting, worden nu eenmalige middelen geraamd. <i>Dekking van de uitgaven vindt plaats deels ten laste van de eenmalige middelen (€ 7.000 in 2015) en deels ten laste van de algemene middelen).</i>					
	Sanering fietspaaltjes treinbaanpadroute	-25.000				C
695402	Sanering fietspaaltjes treinbaanpadroute; dekking reserve 92035	25.000				
	Fietsnota: in het verleden zijn er op het vrij liggend deel van de fietsroute over het voormalig treinbaanpadtracé de nodige fietspaaltjes geplaatst, vaak 2 per wegvak. Deze leiden tot grote overlast voor fietsers (eenzijdige ongevallen). Doel is de paaltjes aan één zijde van het wegvak te verwijderen en de overige te vervangen door flexibele palen, zodat de gevolgen voor fietsers bij een eenzijdige aanrijding worden beperkt. De kosten worden gedekt uit de middelen die zijn ontvangen i.h.k.v. de overdracht van de fietspaden van het RGV.					
	Programma 7 Duurzaamheid					
	Nieuw plan: vGRP / BRP 2016-2019	-35.000				C
	Dekking uit bestaande stelposten 2014 en 2015	35.000				
	In het kader van de cyclus dient het vGRP te worden vernieuwd. Dekking is mogelijk uit stelposten vanuit het GRP ad € 25.000 en overheveling naar 2015 van het restant van deze stelpost in 2014.					
	Vervanging riolering	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
	Op basis van voorlopige inspectie resultaten wordt verwacht dat grootschalige vervanging van de riolering nodig zal zijn in de komende jaren. Het totaalbeeld van de staat van de riolering zal in de komende tijd steeds meer helder worden. Op dit moment is nog geen indicatie van de hoogte van de vervangingskosten te geven maar het voorlopige beeld geeft aan dat rekening moet worden gehouden met grote bedragen. De dekking van de kosten zal plaats vinden uit de rioolrechten.					
695402	Instellen reserve Duurzaamheid	-60.000				C
	Dekking uit eenmalige middelen	60.000				
	Voor de dekking van beleidsinitiatieven op het gebied van duurzaamheid wordt een reserve ingesteld. Deze reserve vormt tevens een startkapitaal voor het in het collegeprogramma opgenomen revolving fund.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Opstellen Windvisie	-25.000				C
	Dekking uit in te stellen reserve Duurzaamheid	25.000				
	De provincie Gelderland heeft een Windvisie opgesteld. Daarnaast heeft de regio Stedendriehoek de routekaart energietransitie gemaakt. De provincie acht delen van de gemeente Epe geschikt voor windenergie. Ook de routekaart van de regio Stedendriehoek zet actief in op windenergie. Beleid is nodig met betrekking tot het al dan niet faciliteren van energieopwekking uit wind binnen de gemeente Epe.					
	Organisatie Duurzaamheidsconferentie	-5.000				C
	Dekking uit in te stellen reserve Duurzaamheid	5.000				
	Inzet is om op een lokale conferentie met bedrijven, organisaties en bewonersinitiatieven een convenant te sluiten voor een aanpak tot energiebesparing en verdere duurzame ontwikkeling.					
	Programma 9 Bedrijvigheid					
	Lokale economische visie	-15.000				C
	Dekking uit reserve Cofinanciering	15.000				
	Het doel is een toekomstgerichte lokale visie op de economische ontwikkeling van de gemeente Epe, waarbij een brede aanpak van thema's voorzien wordt die voor Epe belangrijk zijn. De visie wordt in overleg met de lokale economische partners opgesteld. Om het inschakelen van een bureau (voor o.a. cijfermatig onderzoek) te kunnen bekostigen wordt een bedrag van € 15.000 opgenomen. Cofinanciering wordt verwacht door de bijdragen van derden in hieruit voortvloeiende projecten.					
	Uitwerken toeristisch profiel	-15.000	-15.000	-15.000		C
	Dekking uit reserve Cofinanciering	15.000	15.000	15.000		
	In 2014 zijn eenmalige middelen opgenomen voor de transitie naar de Stichting Promotie Gemeente Epe (€ 50.000); dat is de eerste stap van het stappenplan zoals opgenomen in het toeristisch profiel. Het stappenplan uit het profiel bevat ook elementen ten aanzien van infrastructurele voorzieningen waarin de gemeente financieel dient bij te dragen, zoals e-bike oplaadpunten, technische ondersteuningspunten fietstoerisme, bewegwijzering toeristische routes, watertappunten en WiFi in centra.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in euro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 10 Weer aan het werk					
	Decentralisatie Participatiewet					C
	Met de Participatiewet wordt met ingang van 2015 geregeld dat de bijstand, de sociale werkvoorziening en een deel van de Wajong voor jonggehandicapten worden samengevoegd tot één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. De bestaande re-integratiemiddelen voor de huidige doelgroep, het budget Wsw (zittend bestand Wsw) en het budget voor de nieuwe doelgroep van de Participatiewet worden samengevoegd in het Participatiebudget.					
	- onderdeel sociale werkvoorziening	376.000	719.000	1.068.000	1.356.000	
	De daling van de rijksuitkering zal in principe opgevangen moeten worden met een evenredige uitgavenverlaging.					
	- onderdeel re-integratie	52.000	92.000	117.000	129.000	
	De daling van de rijksuitkering zal in principe opgevangen moeten worden met een evenredige uitgaafverlaging .					
	- nieuwe doelgroepen	-23.000	-63.000	-104.000	-140.000	
	De rijks gelden worden afgezonderd voor opvang van de hogere kosten als gevolg van de instroom van nieuwe doelgroepen.					
	Het financieel kader voor de uitvoering van deze taak wordt gevormd door de middelen die van het rijk worden ontvangen.					
	Programma 12 Algemene dekkingsmiddelen					
	Decentralisatie jeugdzorg; algemene uitkering	6.004.000	5.919.000	5.718.000	5.754.000	
	Decentralisatie functie begeleiding; algemene uitkering	5.199.000	5.447.000	5.296.000	5.281.000	
	Decentralisatie Participatiewet; algemene uitkering					
	- onderdeel sociale werkvoorziening	-376.000	-719.000	-1.068.000	-1.356.000	
	Voor de uitvoering van de wet sociale werkvoorziening wordt tot en met 2014 een rijksuitkering ontvangen van € 5.500.000. Op basis van de nieuwe participatiewet zal de rijksuitkering hiervoor aanmerkelijk dalen.					
	- onderdeel re-integratie	-52.000	-92.000	-117.000	-129.000	
	Tot en met 2014 wordt voor uitvoering van re-integratie activiteiten een jaarlijks van het rijk een budget ontvangen van € 625.000. In het kader van de nieuwe participatiewet zal deze bijdrage aanmerkelijk dalen.					
	- nieuwe doelgroep; extra inkomsten	23.000	63.000	104.000	140.000	
	In verband met de toestroom van nieuwe doelgroepen in het kader van de participatiewet, worden van het rijk extra middelen ontvangen.					
	Totaal nieuw beleid deze mjb exclusief investeringen	-38.000	-65.000	-25.000	0	
	Nieuwe investeringen (zie MIP)	0	0	0	0	
	Totaal nieuw beleid deze meerjarenbegroting	-38.000	-65.000	-25.000	0	

Bijlage 4 Toelichting dekkingsplan

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in €uro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma 3 Zorg en Opvang					
	Uitvoering Wmo	111.600	111.600	111.600	111.600	
	Tot en met 2014 wordt voor de uitvoering van de Wmo een bedrag van € 111.600 ten laste van de algemene middelen genomen. Ingaande 2015 vindt de uitvoering plaats binnen de nieuwe/bijgestelde rijksbudgetten (integratie uitkering en uitkering Awbz pakketmaatregel) en de eigen bijdrage.					
	Programma 11 Bestuur en organisatie					
695200	Verlaging rentekosten externe financiering	211.000	170.000	0	0	
	In de begroting is voor de rente voor de korte financiering uitgegaan van 2%. Voor de externe financiering voor de lange termijn is gerekend met 3,5%. Gelet op de prognose van de Nederlandsche Bank is het verantwoord de rentepercentages tijdelijk te verlagen naar respectievelijk 0,6% en 2,4% voor 2015 en 0,7% en 2,7% voor 2016.					
	Stelpost risico's 3 decentralisaties	125.000	125.000	125.000	125.000	
	In de begroting 2015 is een structurele stelpost opgenomen voor de opvang van risico's i.v.m. de 3 decentralisaties. Daarnaast is voor de uitvoering van de huidige Wmo een egaliseringsreserve opgebouwd van ruim € 5 miljoen. De structurele stelpost wordt niet meer opgenomen. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel. De huidige Wmo reserve wordt ingezet als egalisatie-/risicoreserve voor de 3 decentralisaties.					
	Voordeel Btw-mengpercentage	20.000	20.000	20.000	20.000	
	Voor de niet compensabele btw op indirecte kosten is met de belastingdienst een lager percentage overeengekomen (mengpercentage). Dit levert een eenmalig voordeel op van € 360.000 (verwerkt in de voortgangsrapportage 2014) en een structureel voordeel van € 45.000. Hiervan wordt € 25.000 afgezonderd voor structurele versterking van de fiscale expertise. De versterking is noodzakelijk i.v.m. de komst van de Wet markt en overheid, de Wet vennootschapsbelasting overheidsbedrijven en de fiscale gevolgen van de 3 decentralisaties. Verwezen wordt naar de stukken die ter inzage liggen.					

Kosten plaats	Onderwerp	Fin. consequenties t.o.v. budgetprognose 2015 + is voordeel, - is nadeel (bedragen in €uro)				Autorisatie
		2015	2016	2017	2018	
	Programma algemene dekkingsmiddelen					
692200	Ombuigen: inkomstenverhoging	146.000	146.000	146.000	146.000	
	Op basis van het collegeakkoord 2010-2014 wordt 30% van de korting op de algemene uitkering opgevangen door inkomstenverhoging. Deze wordt o.a. gerealiseerd door een verhoging van de OZB met 2,85% boven het inflatiepercentage.					
	Totaal dekkingsmiddelen	613.600	572.600	402.600	402.600	

Bijlage 5 Toelichting bestaande projecten

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie	
								2015	2016	2017	2018		
Projecten die ook waren opgenomen in het vorige investeringsplan													
Programma 1 Opgroeien in Epe													
640000	Integraal Huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen 2014-2017 (IHP) Voor de periode 2014-2017 is in 2014 een nieuw IHP opgesteld. In verband hiermee zijn voor de uitvoering hiervan in de begroting vanaf 2014 stelposten opgenomen. Gelet op de uitkomsten van het IHP is een stelpost in 2018 vooralsnog niet noodzakelijk.	2015	6,67%	521.438	521.438	630.939	-	64.167				C	
		2016	4,00%	101.250	102.161	123.615	-		9.271				
		2017	4,00%	101.250	103.081	124.728	-			9.355			
Programma 2 Actief in Epe													
652216	Investeringen in kunstgrasvelden In combinatie met de privatisering van buitensportaccommodaties heeft de raad op 24 mei 2012 ingestemd met de kunstgrasontwikkelvisie. Voor de volgende kunstgrasvelden is een garantie afgegeven voor uitbetaling van een investeringsbijdrage: - Mixed Hockey Club Epe (€ 210.000); - Stichting De Egelbeek (KCVO) (€ 83.750); - Stichting sportpark De Kouwenaar (Vios) (€ 83.750); - s.v. Epe (€ 83.750) - v.v. Oene (€ 83.750) De investeringssubsidies worden gedekt ten laste van de eenmalige middelen.	2015	5,00%	545.000	545.000	659.450	-					C	

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	

Programma 5 Ruimte en wonen

680200	Structuurvisie / herinrichting Dorpscentra Epe en Vaassen De uitwerking van de structuurvisies Epe en Vaassen vraagt om investeringen van met name private partijen in de komende jaren. Het versterken van de leefbaarheid in de centra betreft ook een gemeentelijk belang. In 2010/2011 is een startkapitaal gevormd. Hieruit kunnen investeringen of investeringsbijdragen worden bekostigd. Verdeeld over de jaren 2014 en 2015 is € 1 mln. extra begroot. Dekking vindt plaats uit middelen die ontvangen worden vanuit het regiocontract dat de Regio Stedendriehoek op 25 april 2012 met de Provincie Gelderland sloot. Inclusief de aanvulling die is opgenomen in deze begroting is in totaal ca. € 3,7 mln. beschikbaar. Met deze middelen zal een drietal prioritaire locaties worden herontwikkeld / heringericht, te weten de Marktwand/Marktplaats in Epe, het parkeerterrein bij de Albert Heijn en de C1000 in Vaassen en de Markt/Brink in Vaassen (ged.). Aanvullend daaraan: de herinrichting van het plein voor het voormalige gemeentehuis en de extra ontsluiting van het parkeerterrein aan de Hoofdstraat (Epe). In Vaassen betreft het vooral de herinrichting van de openbare ruimte vanaf de markt tot het kasteel (inclusief Ireneveld), in combinatie met de herstructurering van de Markt/de Brink.	2015	4,00%	506.250	506.250	612.563	-	37.969				C C
		2015	4,00%	- 506.250	- 506.250	- 612.563	-	- 37.969				

Programma 6 Epe op orde

92045	Vervanging brug Nijbroekerweg Emst In 2013 is het nieuwe bruggenbeleidsplan vastgesteld. Conform dit besluit wordt de eerstvolgende vervanging van een brug (Nijbroekerweg in Emst) opgenomen in dit meerjareninvesteringsplan. De kosten van deze investering worden gedekt uit de reserve vervanging bruggen.	2017	2,50%	253.125	257.702	311.819	-			-		
-------	---	------	-------	---------	---------	---------	---	--	--	---	--	--

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	
623000	Verkeerslichten Woestijnweg-Laan van Fasna-Apeldoornseweg Vaassen De verkeersregelinstallatie (uit 1999) op de locatie Woestijnweg-Laan van Fasna-Apeldoornseweg te Vaassen moet worden vervangen (einde van de technische levensduur). De investering wordt afgeschreven ten laste van de eenmalige middelen.	2015	6,67%	177.188	177.188	214.397	-					M
623000	Reconstructie Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen Betreft de reconstructie van het kruispunt Julianalaan-Deventerstraat-Dorpsstraat te Vaassen, in plaats van de vervanging van de verkeerslichten. De investering wordt afgeschreven ten laste van de eenmalige middelen.	2015	6,67%	160.988	160.988	194.795	-					M
623206	Wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen in de wijk Ten behoeve van de realisatie van wijkgericht werken, wijkverkeersplannen en infrastructurele maatregelen (als onderdeel van diverse wijk- en buurtgerichte projecten) is voor 2015 een stelpost opgenomen van € 102.516.	2015	4,00%	102.516	102.516	124.044	-	7.689				C
623206	Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen (GVVP) Uit de nota parkeerbeleid blijkt dat er in diverse wijken sprake is van parkeerproblematiek. Voor het oplossen van deze problemen zijn middelen nodig.	2015	4,00%	35.881	35.881	43.416	-	2.691				C
92009	Vervanging Openbare Verlichting Op basis van het in 2012 vastgestelde beleidsplan openbare verlichting zal over een periode van 20 jaar de openbare verlichting in de gemeente worden vervangen. De kosten hiervan zullen worden gedekt uit de gevormde reserve vervanging openbare verlichting.	2015	2,50%	342.782	342.782	414.766	-	-				M
		2016	2,50%	309.066	311.847	377.335	-		-			
		2017	2,50%	342.782	348.980	422.265	-			-		
		2018	2,50%	380.000	390.353	472.327	-				-	

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- itatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	
623206	Wijkverkeersveiligheidsplan 't Slath en Gildenhoek Epe (GVVP) Betreft instellen 30 km/uur en realisatie van enkele snelheidsremmende maatregelen in de wijken 't Slath en Gildehoek te Epe. Het verkeersplan wordt integraal, middels een open planproces met bewoners en belanghebbenden ontwikkeld.	2016	4,00%	202.500	204.323	247.230	-		15.324			
623206	Wijkverkeersveiligheidsplan Hogeland en Burgerenk Epe (GVVP) Betreft instellen 30 km/uur en realisatie van enkele snelheidsremmende maatregelen in de wijk Hogeland te Epe en het treffen van (evt.) noodzakelijke aanvullende maatregelen in de wijk Burgerenk te Epe. Het verkeersplan wordt integraal, middels een open planproces met bewoners en belanghebbenden ontwikkeld.	2016	4,00%	313.875	316.700	383.207	-		23.752			
Programma 9 Bedrijvigheid												
92035	Reconstructie recreatieve fietspaden (ex-RGV) In het najaar van 2012 is de Fietsnota voor de gemeente Epe, inclusief Uitvoeringsnota, door de gemeenteraad vastgesteld. In de Uitvoeringsnota zijn voor de komende jaren meerdere reconstructies van recreatieve (ex RGV) fietspaden opgenomen die door inzet van een deel van de RGV middelen en een provinciale bijdrage vanuit het Gelders Fietsnetwerk (50% uitvoeringskosten) in uitvoering gebracht kunnen worden. Het betreft: - Aanleg fietspad Spoorstraat over voormalig treinbaanpad, vanaf Brinkerweg tot Stationsweg (totale kosten 91.000); Bijdrage gemeente 2015: € 45.500 - Reconstructie diverse overige paden RGV; bijdrage gemeente 2015: € 30.375. Dekking van de gemeentelijke bijdrage vindt plaats door een onttrekking aan de reserve Overdracht fietspaden RGV.	2015	4,00%	75.938	75.938	91.884	-	-				M

Nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvingsperc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings- bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Explo- itatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	

Programma 11 Bestuur en organisatie												
410200	Vervanging bedrijfsmiddelen Openbare werken Voor de vervanging van bedrijfsmiddelen is een vervangingsschema aanwezig. Het gemiddeld investeringsniveau voor de komende 25 jaar bedraagt € 182.729 (index 2015). In verband met de uitbesteding van de werkzaamheden openbare ruimte is vanaf 2018 geen stelpost meer opgenomen.	2015	11,00%	182.729	182.729	221.102	-	26.496				D
		2016	11,00%	182.729	184.373	223.092	-		26.734			
		2017	11,00%	182.729	186.033	225.100	-			26.975		
401260	Vervanging bedrijfsmiddelen; ict investeringen Betreft reguliere vervanging die noodzakelijk is met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering, gebaseerd op een geactualiseerde planning. Ingaande 2011 wordt een nieuwe bekostigingsmethodiek gehanteerd voor dekking van de noodzakelijke ict-investeringen. Het jaarlijks benodigde gemiddelde investeringsbedrag (€ 374.625) wordt gedekt door een in de begroting opgenomen stelpost en door inzet van de ict reserve.	2015	25,00%	374.625	374.625	453.296	-	-				D
		2016	25,00%	374.625	377.997	457.376	-		-			
		2017	25,00%	374.625	381.399	461.492	-			-		
		2018	25,00%	374.625	384.831	465.646	-				-	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten per investeringsjaar							101.042	75.082	36.329	-	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							101.042	176.124	212.453	212.453	

Bijlage 6 Toelichting nieuwe investeringen

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie	
								2015	2016	2017	2018		
Projecten die niet zijn opgenomen in het vorige investeringsplan													
Programma 5: Ruimte en Wonen													
	Sloop / herinrichting verlaten schoolgebouwen Hoge Weerd	2015	4,00%	205.000	205.000	248.050		15.375				C	
	Na de verhuizing van de W.G. v.d. Hulstschool en de Hoge Weerdschool naar de Unilocatie dienen de te verlaten schoolgebouwen te worden gesloopt. De kosten van de sloop, incl. de herinrichting van beide locaties en overige werkzaamheden worden geraamd op € 205.000 (excl. btw). Deze kosten kunnen worden gedekt uit de reserve Regionale woningbouwprogrammering (98045).	2015	4,00%	- 205.000	- 205.000	- 248.050		- 15.375					
Programma 6: Epe op orde													
	Reconstructie Heerderweg binnen de kom	2015	4,00%	387.500	387.500	468.875						C	
	De provincie voert in 2014 grootschalige infrastructurele maatregelen uit op de Heerderweg (N794), met als doel de veiligheid voor fietsers te verbeteren en de snelheidsoverlast te beperken. Ook binnen de kom is er een noodzaak de veiligheid en toegankelijkheid van de fiets- en voetpaden te verbeteren en de snelheid van het verkeer te beperken. Uit kostenoverweging is het aantrekkelijk de Heerderweg binnen de kom gelijktijdig met de provinciale maatregelen in uitvoering te brengen. De geraamde kosten zijn € 775.000. Naar verwachting wordt 50% subsidie ontvangen van de provincie i.h.k.v. BDU). De investering wordt gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.												
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP A							0	0	0	0		

Bijlage 7 Toelichting investeringen t.l.v. andere dekkingsmiddelen (heffingen)

Autorisatie: R = Raad, C = College, D = Directie, M = afdelingsmanager

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploi-tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	
Bestaande en nieuwe projecten waarvan de lasten worden gedekt uit heffingen												
Programma 7 Duurzaamheid Bestaande Projecten												
674804	vGRP 2012; vervanging vrijvervalriolering Op basis van verwachting (levensduur) en periodieke inspecties wordt bepaald welke delen van de vrijvervalriolering vervangen dienen te worden. Vanuit het vGRP is voor de vervanging per jaar een bedrag beschikbaar. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing.	2015	2,50%	865.601	865.601	1.047.378	-	51.936				M
		2016	2,50%	865.601	873.392	1.056.804	-		52.404			
		2017	2,50%	865.601	881.252	1.066.315	-			52.875		
		2018	2,50%	865.601	889.184	1.075.912	-				53.351	
674802	vGRP 2012; vervangen drukriolering (persleiding) Op basis van verwachting (levensduur) en periodieke inspecties wordt bepaald welke delen van de drukriolering vervangen dienen te worden. Vanuit het vGRP is voor de vervanging een gemiddeld jaarlijks gelijkblijvend bedrag bepaald. Dekking vindt plaats uit de rioolheffing.	2015	3,33%	124.436	124.436	150.568	-	8.499				M
		2016	3,33%	124.436	125.556	151.923	-		8.575			
		2017	3,33%	124.436	126.686	153.290	-			8.653		
		2018	3,33%	124.436	127.826	154.670	-				8.731	
674807	vGRP 2012; bergbezinkbassin Oenerweg	2015	2,50%	405.000	405.000	490.050	2.784	27.084				M
674807	vGRP 2012; bergbezinkbassin Lohuizerweg/Korte Kuipersweg	2016	2,50%	680.400	686.524	830.694	2.784		43.976			
674807	vGRP 2012; bergbezinkbassin Plekweversweg Vanuit het door het waterschap en de gemeente ingezette BRP-traject, opgenomen in het vGRP 2012 wordt een deel van de resterende vuilemissiereductie gevonden in de aanleg van bergbezinkbassins. Deze bassins vergen extra beheer en onderhoudskosten van 2.750 euro per jaar. De kosten worden gedekt uit de rioolheffing.	2017	2,50%	331.088	337.074	407.859	2.784			23.009		

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INVEST. BEDRAG 2015 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Autorisatie
								2015	2016	2017	2018	
674807	Aanpak wateroverlast In de komende jaren wordt mede ter verlichting van wateroverlastlocaties verhard oppervlakte afgekoppeld. Nadat het resultaat hiervan bepaald is kunnen er daarna locaties overblijven waar herprofilering van het maaiveld nodig is en het overtollige water daar te bergen waar het geen overlast veroorzaakt. Hiervoor is voor het jaar 2016 en verder conform het vGRP 2012 een indicatief bedrag opgenomen. Deze kosten zullen worden gedekt uit de rioolheffing.	2016	2,50%	101.250	102.161	123.615	-		6.130			M
Programma 7 Duurzaamheid Nieuwe Projecten												
674802	Huisaansluitingen De gemeente heeft een wettelijke verplichting om huisaansluitingen te realiseren voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater (zie vGRP). Om alle adressen op niet bodemvervuilend niveau te krijgen is een eenmalige investering nodig.	2015	2,50%	125.000	125.000	151.250		7.500				
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							95.019	111.084	84.537	62.082	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							95.019	206.104	290.641	352.722	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							-	-	-	-	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP B							95.019	206.104	290.641	352.722	

Bijlage 8 Reserves en voorzieningen

	Saldo 1-1-2015	Waarde- correctie / rente	Toevoe- gingen	Onttrekkingen	Verwachte toevoe- gingen	Verwachte onttrek- kingen	Saldo 31-12-15
Algemene reserve							
90000 Algemene reserve	3.341.620	41.770	176.200	1.560.000			1.999.590
Totaal Algemene reserve	3.341.620	41.770	176.200	1.560.000			1.999.590
Bestemmingsreserves							
90002 Extra afschr. invest. maats. nut	342.085		666.490	1.003.000			5.575
90003 Eenmalige dekkingsmiddelen	383.880	4.799	1.977.000	383.880		1.270.500	711.299
90004 Automatisering	40.699	509		41.208			0-
90007 ICT investeringen	2.038.713	71.355	370.000	821.906			1.658.162
90019 Cofinanciering	196.731	2.459		85.900			113.290
90022 Mediation bezwaarschriften	11.918	149		5.000			7.067
90060 Groot onderhoud gem. gebouwen	478.273	5.978		25.000			459.251
90065 Duurzaam gemeentehuis	50.000	625				50.625	
90070 Demografische ontwikkelingen	90.000	1.125	75.000	135.000			31.125
..... Duurzaamheid			60.000	30.000			30.000
91012 Basisbrandweerzorg	429.156	5.364					434.520
92009 Vervanging openbare verlichting	1.519.217	18.990	233.194			342.782	1.428.619
92015 Startprogramma Duurzaam Veilig	159.819	1.998				161.817	0-
92019 Toeristische Fietspaden	29.437	368				29.805	0-
92027 Maatregelen onveilige kruispunten	82.500	1.031				83.531	0
92030 Verbreden Smallertsweg	47.585	595		23.000			25.180
92035 Overdracht fietspaden RGV	938.746	11.734		67.032		75.000	808.448
92040 Aanleg parkeerplaatsen Markt Epe	61.965	775	122.400			62.740	122.400
92045 Vervanging bruggen	145.000	1.813	60.750				207.563
93003 Egalisatie winstuitkering Nuon	745.628	26.097		54.000			717.725
93004 Verkoop 14 aandelen VNB (6%)	1.173.500	70.410		233.000			1.010.910
93005 Verkoop aandelen tbv lening Nuon	183.971			183.971			
93006 Afl. achtergestelde lening Nuon	1.704.753	59.666	183.971	59.666			1.888.724
93007 Verkoop aandelen tbv lening Vitens	1.086.120			155.160			930.960
93008 Afl. achtergestelde lening Vitens	1.241.280	43.445	155.160	43.445			1.396.440
94017 Meubilair gymlokalen	33.973	425	20.000	25.390			29.008
95002 Aankoop kunstwerken	177	2		179			0
95003 Restauratie/onderhoud Monumenten	45.079	563					45.642
95007 Ondh./verv. beschadigde laanbomen	11.999						11.999
95010 Kunst openbare ruimte	13.736	172					13.908
95017 Buurtsportcoaches	61.987	775		7.920			54.842
95028 Uitvoering Groenstructuurplan	40.000	500		15.000			25.500
95030 Landschapsversterking	74.159	927					75.086
95035 Accommodaties 2	487.138	6.089	116.140				609.367
95040 Bijdrage investeringen sportvoorz.	8.000	100					8.100
..... Regiocontract stedendriehoek- provincie			100.000				100.000
96013 Huisvesting verslavingszorg	33.527	419		2.500			31.446
96015 Werk en inkomen	65.311	816					66.127
96027 Realisatie nieuwe accommodaties	52.999	662		53.661			0
96028 Wmo / risico's sociaal domein (3D)	5.017.025	62.713		48.000			5.031.738

	Saldo 1-1-2015	Waarde- correctie / rente	Toevoe- gingen	Onttrekkingen	Verwachte toevoe- gingen	Verwachte onttrek- kingen	Saldo 31-12-15
96029 Subsidieregeling toegankelijkheid openbare gebouwen	2.032						2.032
96032 Minimabeleid	231.265	2.891	20.000				254.156
96040 Jeugdgezondheidszorg	76.417	955	55.000	33.000			99.372
96050 Participatie	630.610	7.883					638.493
96109 BUIG-middelen	1.809.595	22.620		99.262			1.732.953
97010 Achtergestelde lening Circulus	138.898						138.898
97015 Egalisatie rioolrechten	707.964	24.779		303.531			429.212
97020 Egalisatie Afvalstoffenheffing	318.117	11.134		11.134			318.117
98007 Extra afschrijving bodemsanering	113.674	1.421					115.095
98025 Volkshuisvesting	75.139			75.000			139
98032 Structuurvisies dorpscentra	1.182.348	14.779	30.000			1.197.000	30.127
98035 Starterslening	250.000	8.750		8.750			250.000
98040 Invoering WABO	94.553	1.182					95.735
98042 Afkoop bouwleges Klaarbeek	500.000	6.250		100.000			406.250
..... Egalisatie opbrengst bouwleges			90.000				90.000
98045 Regionale woningbouwprogramma	1.313.326	16.417				205.000	1.124.743
98051 LOG Beemte-Vaassen	133.464	1.668					135.132
99000 Bouwgrondexploitatie	3.493.065	43.663					3.536.728
99005 Ombuigingsoperatie	62.287	779	36.000			41.724	57.342
99007 Herstel schade nutsbedrijven	130.902	1.636					132.538
99010 Egalisatiereserve hondenbelasting	49.382	1.728		12.896			38.214
Totaal Bestemmingsreserves	30.439.124	571.984	4.371.105	4.146.391		3.520.524	27.715.297

Voorzieningen							
90008 Pensioenen pol. ambtsdragers	2.343.278		149.611	26.800			2.466.089
90030 Onderhoud Streekarchief Epe	81.377	1.017	12.670	8.601			86.463
90050 Groot onderhoud gemeentehuis	674.970	8.437	86.063	85.825			683.645
90055 Onderhoud dienstgebouwen	0		28.500	19.941			8.559
90080 Opleidingsfonds	86.368	1.080					87.448
91015 Onderh. Brandweerkaz. Vaassen	27.405	343	13.568	11.696			29.620
92010 Groot onderhoud wegen	1.496.453	18.706	1.418.329	1.350.000			1.583.488
92011 Groot onderhoud bruggen	160.852	2.011	25.313	35.325			152.851
92109 Onderhoud Openbare Verlichting	149.954	1.874	89.189	76.999			164.018
94015 Onderhoud scholen/gymlok. buitenz.	489.863	6.123	186.650				682.636
94019 Onderhoud binnenzijde gymlokaken	103.406	1.293	35.134	45.452			94.381
95103 Onderhoud bibliotheekgebouwen	81.829	1.023	3.916	37.761			49.007
96115 Onderhoud wijkgebouwen	307.831	3.848	20.989	37.848			294.820
96116 Pand St. Crusiusweg 14	66.472	831	9.535	1.072			75.766
97004 Egalisatie rechten eigen graven	742.629	25.992		142.230			626.391
97008 Vervanging afvalcontainers	89.684	3.139		92.823			
97026 Bodemsanering Julianalaan Vaassen	16.187	202					16.389
98104 Onderhoud Ossenstal	38.917	486	15.152	6.303			48.252
98105 Onderhoud Europalaan 48 Epe	16.224	203	2.587	4.617			14.397
Totaal Voorzieningen	6.973.699	76.608	2.097.206	1.983.293			7.164.220

Bijlage 9 Bijlage bij paragraaf 4 Financiering

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet		bedragen in euro	2015
Toegestane kasgeldlimiet			
	In procenten van de grondslag		8,5%
	In euro's (1)		6.375.000
Omvang vlottende korte schuld			
	Opgenomen gelden < 1 jaar		6.375.000
	Schuld in rekening-courant		0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar		p.m.
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		p.m.
	Totaal vlottende korte schuld (2)		6.375.000
Vlottende middelen			
	contante gelden in kas		p.m.
	tegoeden in rekening-courant		p.m.
	overige uitstaande gelden < 1 jaar		p.m.
	Totaal vlottende middelen (3)		0
Toets kasgeldlimiet			
	Toegestane kasgeldlimiet (1)		6.375.000
	Totaal netto vlottende schuld (4) = (2) - (3)		6.375.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-) ; (1) - (4)		0

Renterisiconorm

Renterisiconorm en renterisico's op vaste schuld		bedragen in euro	2015
Renterisico op vaste schuld			
	Renteherziening op vaste schuld o/g (1a)		0
	Renteherziening op vaste schuld u/g (1b)		0
	Netto renteherziening op vaste schuld (1) = (1a) - (1b)		0
	Te betalen aflossingen (2)		370.000
	Renterisico op vaste schuld (3) = (1) + (2)		370.000
Renterisiconorm			
	Begrotingstotaal (4)		75.000.000
	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (5)		20%
	Renterisiconorm (6) = (4) * (5)		15.000.000
Toets renterisiconorm			
	Renterisiconorm (6)		15.000.000
	Rente op vaste schuld (7)		370.000
	Ruimte (+) / Overschrijding (-); (8) = (6) - (7)		14.630.000

Bijlage 10 Kapitaallasten, urenrekening en loon- en prijsstijgingen

In deel 3 van de Programmabegroting is de analyse van de verschillen tussen de begroting 2014 en 2015 per programma opgenomen. Per programma is het verschil in kapitaallasten, urenrekening en loon- en prijsstijgingen in één post verwerkt.

Het totale verschil van alle programma's wordt als volgt verklaard:

1. Kapitaallasten

Op het totaal van rente- en afschrijvingslasten - voortvloeiend uit het bestaande beleid - ontstaat een voordeel van € 355.000, veroorzaakt door met name:

€ 185.000 voordeel door laatste afschrijving in 2014, vrijval in 2015;
€ 73.000 voordeel als gevolg van extra afschrijvingen in 2014;
€ 75.000 voordeel door lagere rentelasten a.g.v. daling boekwaarde door afschrijving;
€ 11.000 voordeel door lagere kapitaallasten als gevolg van onderschrijvingen bij nieuwe investeringen.

2. Loonkosten

De loonkosten van het personeel zijn in 2015 € 42.000 lager dan in 2014. De volgende mutaties hebben zich voorgedaan:

- afname van de formatie met 1,3 fte; hierdoor dalen de loonkosten met € 59.000;
- autonome loon- en prijsstijgingen; deze leveren een nadeel op van € 17.000.

3. Autonome prijsstijging

De autonome prijsstijging van 1,25% leidt tot een nadeel van € 130.000.

4. Verdeeldienst

Op de verdeeldienst (exclusief bovenvermelde verschillen in de loonkosten en kapitaallasten) ontstaat een voordeel van ca. € 1.000.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door eenmalige middelen die voor het begrotingsjaar 2014 beschikbaar zijn gesteld in het kader van automatisering (ca. € 500.000) en voor personele knelpunten (ca. € 200.000). Het resterende voordeel wordt met name veroorzaakt door de diverse personele taakstellingen die in de begroting 2015 zijn verwerkt. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de stukken die ter inzage liggen.

5. Doorbelasting aan investeringen en grondbedrijf

In de begroting 2015 zijn de kosten van uren die toegerekend worden aan het grondbedrijf en investeringswerken ten opzichte van de begroting 2014 constant gebleven.